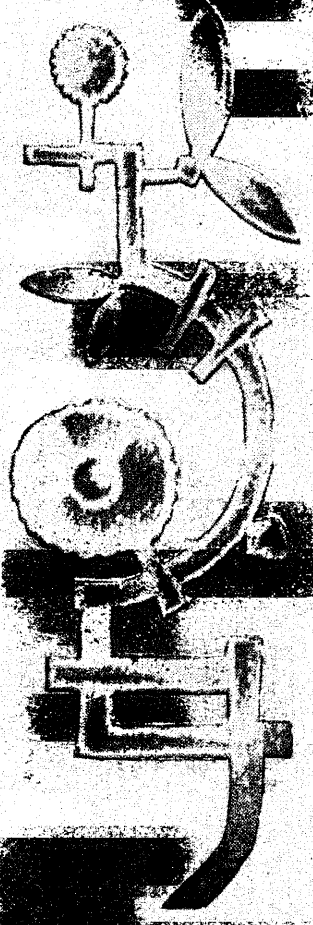

KIVANAVESKI.

ROMAAN

1934

30

HIND

ARSTINOA EDUSAMMUD

Viini kirurgiakliiniku professor Wolfgang Denk pidas hiljuti arstideseltsis kõne, milles esile tõi viimaste aastate jooksul tehtud edusamme kirurgias.

Kõige rohkem eel on kirurgial olnud õnnetusjuhtumite tagajärgede arstimisel. Need õnnetusjuhtumid on viimastel aegadel auto-, raudtee- ja lennukiliikumise arenemise tagajärjel tunduvalt rohkem olnud.

Peamiselt puutub see luumurretesse. Keerulised juhtumid, millele aastat kümme tagasi oleks järgnenud täieline invaliidsus, arstitakse nüüd nii, et jälgegi järele ei jää. Isegi niisugused rasked vigastused nagu puusalu otsa murd, on kaotanud oma kohutava iseloomu.

Kopsutiisikuse kirurgiline arstimine annab 75 juhul sajast häid tagajärgi. Sajast isikust, kellele tehakse kõhu- või sooltekasvaja operatsioon, terveneb ühe kuu jooksul 75 isikut. Kivide kõrvaldamine õnnestub

85 prots. Kirurgia muutub järkjärgult täpsaks teaduseks.

Prof. Denk peatus ka kahel etteheitel, mida sageli kirurgidele tehakse. Üks etteheide seisab selles, et arstid pikendavad kidarate ja klüübmatute maapealset elu, ja teine etteheide seisab enesetapjate elu päästmises enesetapjate enese tahte vastaselt, millega antakse seitskonnale tagasi sotsiaalselt mittevajalik elu.

Mõlemad etteheited, mis tingitud praeguse aja moodse eugeenika teooriatest, Viini õpetlane lükkas tagasi. Elu alleshoidmine on arstiteaduse pühim kohus. Arstiteadus ei taha ja ei või ernast juhtida lasta mingisugustest sotsiaalse iseloomuga kaalulustest. Enesetapjate elu, mis enesetapjatele enesetapmisele asumise silmapilgul näib olevat ülearune, on alati suure väärtusega peetavale ja ligimestele.

Väga tähelepanuväärne on tsjalu, et ainult 8 prots. päästetud enesetapjatest katset teeb oma elule teiskordselt lõppu teha. Sellest järgneb, et enesetapmisekatse peaaegu alati sünnib afekti mõjul, aga ei ole kaine kaalutluse ja küpse mõtlemise tagajärg.

„Romaanis“ nr. 8 ilmunud mõistatuste lahendused.

Maagiline viisruut.

- 1 ruut: Kala. Alas. Laat. Asta.
2. ruut: Inka. Näed. Kere. Ader.
3. ruut: Alla. Leem. Leib. Ambu.
4. ruut: Sina (mina). Igor. Noos.
- Arst. 5. ruut: Uhke. Hääl. Kära. Elan.

Püramiidimõistus.

A. Ta. Eta. Tael. Astel. Stella. Lastel.

Trepimõistus.

Piisa. Alaska. Rahutus. Teevorst. Sarmaatia.

Silpristsõnad.

Paremale: Virgutas. Jõgeva. Kunagi. Libe. Vanne. Kuivata. Varvas. Saba. Terane. Viru. Saku. Käituma. Tasuja. Hagudi.

Alla: Virmalised. Tasku. Vägi. Vabanema. Narova. Kuivaste. Tasane. Traviata. Rahu. Mikumardi. Käija. Maha.

Õigeld lahendusi saatsid:

S. Meos, L. Suigusaar, H. Ploomann, E. Lasmann, M. Eller, L. Uhanova, F. Sui, J. Kruus, J. Mägi, E. Oka, J. Aljas, A. Hiip, L. Orav, K. Tamm.

Autasusid said:

K. Tamm — Tallinnas, E. Oka — Tarvastus, J. Kruus Hagudis, H. Ploomann — Tallinnas, L. Uhanova — Kuressaares, E. Lasman — Tallinnas, J. Mägi — Kastre-Võnnus.

Tallinnas elutsevaid autasude saajaid palutakse tulla autasude järele „Romaani“ talitusse, teistele saadetakse postiga koju.

Salapärestest loomadest Aafrika ürgmetsades

Mõne aasta eest tuli Daressalamist teada, et seal olevat leitud „suure, käärkirjaku sarnase kahepaikse jäänused, kellel sisaliku nahk.“ See on jälle tõendus sellest, et mustal mandril veel nii mõnigi olevus võib leiduda, kellest seni midagi pole teada. „Meie ei või mingit Aafrika loomade nimestikku koostada, sest alaliselt esineb uusi allatusi,“ kirjutab vana Aafrika tundja Lawrence G. Green Kaplannast. „Nii arvasime meie, et käbuselevandid ürgmetsades põlipoole Kongot vaid muinasajast on. Ent siis sattus ekspeditsioon ühele selle loomale, täiskasvanud emale, kes vaevalt 1,75 meetrit kõrge oli, kaks naela raskete kihvadega. Vaid vähesed uskusid salapärase looma „poolhobuse, poolsebra“ olemasolu, kellest pärismaalased rääkisid, et ta Semalike'le elavad. Ja siis just enne sõda leiti Ruwenzari'ist ida poole okapi'd, mis õpetlastele oli suursündmuseks. Veel on mõned Aafrika osad

läbi uurimata ja neis võib nii mõnigi kummeline olend elutseda.

Ameerika ekspeditsioon, kes uuris Sambesi jõe soiseid kaldaid, leidis mudas 1,75 meetri pikkuse jälje. Sellise jälje võib jätta ainult eelajaloolise brontosaurusse tüuline elukas, ja kuna sellised hiiglased soodes elutsesid, siis peetakse võimalikuks, et leitakse mõni eelajalooline monster. Kalahari kõrb, mis küll juba mitmet pidi autode poolt läbistatud, ei ole ikkagi veel süstemaatiliselt läbi uuritud ja võib sellepärast erdas nii mõndki eelajaloolist saladust peita. Hiljuti avastati Rodeesias seni täiesti tundmatu leopardi liik, ja visalt püsib kuuldus „nandi-karust“, kelle süüks pärismaalaste poolt aetakse paljud pehmed ja kuritööd. See karu tõug, kes ronivad ka puude otsa, pidavat ainult kesköö pimeduses röövkäigile minema, ja kuu'sus ootab seda, kellel õnnestub esimest nandi-karu kas surra või elavalt kätte saada.

Miljonär

Ta elas Kassisabas, pesuköögi kõrval olevas keldrikorteris. Kui ma tuppa astusin, puhastas ta kummiga oma paberkraed.

„Vaesus pole häbi,“ ta ütles. „Krae peab veel kaua vastu pidama, enne kui ta pojale pärandan.“ Avaldasin oma tagasihoidlikku imestust, et mees, kellel 40 miljonit raha, elab nii vaeselt.

„See on kerge öelda!“ mees vastas nukralt. „Mis on 40 miljonit? Kui ma iga päev annaksin välja vaid 5 miljonit, oleksin 8 päevaga pakrotis.“ Ta puhkes nutma.

„Kui lähen pühapäeval perega kinno 25-sendilisele platsile — juba on läinud terve kroon. Ning need hirmsad kahjud! Kui teie ostate 1000-sendilise aktsia ning see langeb 10%, kaotate vaid närused 100 senti. Osttan mina aga 10 miljoni eest aktsiaid ning nad langevad 10%, kaotan ühe miljoni, ning kui see kordub 40 korda, võin minna kerjama!“

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAAN

Nr. 10 (292)

MAI 1934

13. aastakäik

Prof. E. Tenman

Nelipühade viimased juured

Nelipühade algus ulatab kaugele.

Kirik pühitseb sel pühal oma asutamist. Nelipühade nimi tuleb Uues Testamendis ainult juhusliku — juudi kalendri tähtpäevana ette.

Vanas Testamendis on selle püha nimi nädalate püha, nimelt seitsme nädala püha peale matssede püha. Sisuliselt on nädalate püha niisuguse püha Kaanani rahvaste juures, nagu matssede püha oli odra lõikuse püha. Usuliste reformide, lepingute uuendamiste puhul Jahve'ga (Jehoovaga) tõrjuti prohvetite pealekäimisel kaanani Baal'ide teenimine tagasi — ja kohandati vastavad looduse pühad ajaloolistele mälestustele. Nii sai matssede (hapnemata leiva) pühast paasa (surmaingli möödaminemise) püha — ja nädalate pühast Siinai lepingu mälestamise päev. Viimane sündis peale Vana Testamendi koostamist alles Talmudis. See kõik sündis rahvusliku-usulise võitluse teel Baali ja Jahve preestrite ja prohvetite vahel, kellest eriti viimased ägedasti kaanani vaimule kallale tungisid (Hos. 2, 3; Aamos 5, 21; Jes. 1, 14 jne.)

Kiriku elus sai Nelipüha kui kiriku asutamise püha sarnase tähenduse kui Siinai lepingu mälestamine. Nelipühi püha ei ole sellega mitte — juudi, vaid kaanani algupära, kui nisulõikuse ja uudse leiva püha. Põhjapoolseil mail — on tal suve alguse mõtte, nagu ütleb eesti sõna suviste. Venelastel sai ta Kolmainu püha mõtte. Saksa- ja prantsuskeelsed selle püha nimetused (Pfungsten, Pentecote) on kreeka keelest pärit: pentekoste (fem.) — viieskümnes (päev peale paasat).

Rahvakombed, mis on säilinud ühenduses nelipühiga, seisavad suvealguse looduspühale lähedal ja avaldavad teadvusetut segamist teiste pühadega. Lihavõtet tuletab meelde munade värvimine (noore kase lehtedega), nende kinkimine, nurumine ja löömine. Esimest maid meenutab tubade, uste, väravate ehtimine kaskedega, mis väga laialt üle Euroopa viisiks oli ja on, ka meil pea ülemaalisteks kombeks. Noorte kaskede nimetamine „meiuks“ on võõrsilt pärit (mai — Meie). Maipuust on tekkinud ka perekonnanimi Meibaum. Maipuud

tuletab meelde Karksi ja Halliste kõrtside juures harrastatud puust kulli laskmise komme pika ridva otsast, mille tagatipuks on püssimeeste liigid võitja auks kõrtsimehe poolt.

Väga paljudes kohtades leidub ennustamisi nelipühil. Kõige lihtsam neist esineb sõnas: märjad suviste pühad, rasvased jõulud. Kolga—Jaanis öeldi koguni: rasvased jõuluvorstid.

Rukkisaagi suurendamiseks tantsiti Tartumaal ja Helmes rukkipollu kõrval. Sellega oli tants viljakuse nõiduse sümboliks (psühhoanalüütiline motiiv!).

Tormas ja Avinurmes käisid tüdrukud nelipühil linnupesi otsimas, et teada, kas varsti mehele saab.

Karja huvides jagati karjalistele andeid Kadrinas ja Palmes ja lasti mitmel pool neid kauemini puhata.

Kalurid tarvitasid oma moodi saagikindlustamist, läksid nelipühil saksa teenistuse algul kiriku juurde mõrda punuma. Sakste kirikusse vajumine sai kala mõrda mineku sümboliks.

Nooredmehed viisid Kanepis nelipühi laupäeval noore kase ihaldatud tüdruku uksetaha. Kui hommikul kasele vöö ümber oli, oli poiss vastu võetud. Suure-Jaanis pandi kask tüdruku akna alla ja vaadati, kas ta oli hommikul tuppa viidud või ümber visatud.

Hallistes oli keelatud nelipühade esimesel pühal tuba pühkida. See takistas Püha Vaimu tuppa tulemist.

Otepäas ja Paluperas oli tütarlastel nelipühil võimalik kadunud puhtust tagasi saada.

SISUS:

Nelipühi öö.
Nõidade protsessid Eestis.
Spionaaž.
Teiste laps.
Eestlased Austraalias sadamaröölistena.
Liisk on langenud.

Põhjamaa õis.
Nelipühade viimased juured.
Madu.
Õnnetu kiri.
Ingsatest inimestest.
Moenurk.
Auhinnalisi mõistatusi ja muid lühemaid kirjutusi.

üuesti ausaks saada („kuis tüirik ausas' saa“). Selleks pidi tüdruk murul puuilba peri päeva pühkima, luua ahju ja roobi aia peale panema, esimese püha hommikul enne päeva tõusu suure puru välja viskama, peene puru läve alt kurale poole põllele laduma ja viima kiriku poole kolme tee harule, seal maha raputama, ise kirikusse minema. Seda protseduuri pidi ta sama põllega kolmel järgmisel pühapäeval sooritama. Kiriku teel ei tohtinud ta mitte tagasi vaadata.

Nelipühad pole rahva vaadetes oma algpä-

rast — loodusepühast kaugele saanud. Kirikliku sisu andmine pole küllalt sügavale jõudnud veel teistsugustel hingeelulistel põhjustel. Eestikeelne nelipühade nimi on tänapäevani seletamata. Et teda neli päeva pühitseti, arvatakse ainult Kodaveres. Kaananis peeti nädalate püha (hag hašabu oot) kaheksa päeva. Looduselu ärkamisest moodustatud vaimu elustamise püha on vaimu üldsuse pärast jäänud tänini iseloomult väljakujunematuks. Seos kalendriga on jäänud suvealguse külge.

Teiste laps

Olin viieteistkümne aastane, kui jäin vaeslapseks. Tädi Christine võttis minu oma hoolde. Mulle see inimene ei meeldinud. Tal olid paksud huuled ja kuri pilk. Olles neljakümne aastane näis ta palju nooremana, kuna oskas hästi värvida nägu ja juuksed olid tal alati ilusasti lokitud.

„Sinu vanemad, Berta, pole sinule mõtelnud,“ rääkis tädi. „Ei taha surnutest rääkida halba, kuid sinu isa oli mees, kes kunagi ei mõelnud homsele päevale. Sinu ema kaasavara lõi ta kergemeelselt läbi ja nüüd... mm...“

Kui tädi häälendas „mm“, siis pigistas huuled kokku ja ta nägu omandas röövlinnu ilme. „Polnud kindlustatud ei elu ega midagi...“ Pisarad kippusid mulle silmi.

„Laps, mis sa's nutad?“ murises tädi. „Sinul pole midagi nuttta. Või mis mõistad sina sellest, et sinu isa kogu oma varndusele oli teinud nii palju võlga, et oled nüüd vaene kui kirikuroti poeg.“

Neid tädi sõnu oli mul raske kuulata. Mäletan, meie vaesuses ei elanud, ja sageli, kui isa tuli töölt, tõi ta mulle ja emale mingisuguse kingikese. Tädi lugupidamatus mu kadunud vanemate vastu tundus mulle siis nii valusana, et pisaraist hoiduda ei suutnud.

„Näed nüüd,“ rääkis tädi, „mis tuleb ettevaatamatusest. Ja mul on nüüd sinuga mure. Pisaraist pole mingit kasu. Pea püsti, laps. Sa oled täie tervise juures ja kena välimusega ning usun, et võid ja saad varsti enesele leiba teenida.“

Need sõnad olid öeldud karmilt ja mulle tuli meelde isa ütetus, mis ta lausunud kord tädi Christine kohta:

„Tal on asjatult nii kristlik nimi.“

Ei usu, et mul vaeslaste kodus oleks olnud halvem, kui tädi Christine juures. Minu asukohaks oli köök, kus ei olnud ainuski tooli. Kui tüdinesin aknast välja hoovi vaatamisest, võisin istuda söekastil. Tubades võisid liikuda vaid nii palju, kui oli vaja pühkida tolmu ja pesta põrandaid.

Ei mäleta, et kogu kahe aasta vältel, mis olin tädi juures, oleks ta paargi korda olnud minu vastu lahke.

Minu sünnipäeva puhul, kui sain seitsmeteistkümne aastaseks, oli tädi juurde kutsutud kohviseltskond. Kui olin kohvi ja koogid lauale kannud, pidin jälle minema kööki ja konutama söekastil.

Minu sünnipäev! Niisugune pidi see olema! Seal siis kükitasin köögis söekastil ja mulle tulid meelde mu sünnipäevad isakodus. Need olid alati rõõmsad olnud. Igakord sünnipäevaks olin saanud suure tordi küünaldega. Neid oli olnud seitse, kaheksa, üheksa, kümme, üksteist... nii palju, kui oli mul juba aastaid. Ja üks neist, minu õnneküünal, põles kesk torti ja alati kõige kauem.

Vastasmajas süüdati tuli ja sealt paistis valgust mulle kööki. Mina pidin pidama videvikku, kuni täitsa pimedaks läks, sest valgustus maksis raha ja ma ei tohtinud seda kulutada. Võtsin köögilaualt ajalehe ja püüdsin lugeda. Seal kuulsin läbi ukse söögitoas mainivat minu nime.

Rääkis tädi:

„Lootsin, et aasta-paari pärast leidub keegi, kes temaga abiellub. Muidugi ei hellita ma kunagi suurt lootust, et ta teeb hea partii, hea veel, kui teda üldse keegi kosib, sest minge vaadake teda — niisugust ei taha keegi!“

Mu ihu lõi vabisema. Küll ei mõtelnud ma veel abiellumisele, kuid tädi sõnad tundusid mulle kui tütarlapsele valusatena, haavavatena. Ja olin siis mina süüdi, et priskest neist olin muutunud verevaeseks, kahvatuks, mu silmadki kaotanud läike?

„Ärge mõtelge,“ kuulsin tädi edasi rääkivat, „et ma talle ostan riideid, teda ehtima hakkam. Olgu tänulik, et süüagi saab. Ja kui juhtub, et ta hukka läheb, mingi — minul tast hale ei ole.“

Et mitte enam edasi kuulata, süvenesin ajalehte. Mu silmad langesid juhuslikult kuulutusele:

„Vajatakse 17—19 aastast neidu maale...“

„Berte!“

Uks avanes ja hele valgus söögitoast pea-aegu pimestas mind. Tädid kohvilauast vaatasid minu poole ja ma ei leidnud nende ühegi näos lahkust.

„Berte! Kraami laud ära, meie hakkame kaarte mängima!“

Pidin minema kraamima oma sünnipäeva lauda.

„Kannus on veel kohvi, võid juua,“ sõnas tädi. „Koogid pane kappi. Lõika omale tükk leiba.“

Olin korraldanud kõik. Oo, ma ei saanud meelegibedusest juua ei järeljäänud kohvi ega lõiganud ka lahkesti lubatud tükki leiba! Mind kiskus tagasi ajalehe kuulutuse juurde.

„... maale viieaastase poisslapse juurde.“

Järgnes aadress.

Keerasin lehe kokku ja peitsin taskusse. Tädi Christine ei pidanud aimama mu kavatsust. Teadsin, et ta vajab mind kui teenijat ja hoolimata ütlustest, et ta mind ei vaja, armust enda juures peab, siiski minna ei lase.

Järgmisel hommikul, kui tädi oli välja läinud, lahkusin ta kodust. Asusin teekonnale lehes leitud aadressi järele. Ei mõtelnud sellele, mis saab siis, kui koht juba ära antud ja mul enam kuhugi minna ei ole.

Olin viletsasti rietatud, minu roheline mantlikene narmendas ja kinga tallad olid läbi. Pealsed olid veel võrdlemisi terved, kuid jalg tundis kõndimisel paljast maad.

Arvasin, et lehes antud aadressil leian eest hariliku külatalu, kuid kohale jõudes nägin, et see oli uhke suvila. Võttis ära julguse astuda üle läve, kuid tagasiminekut mul enam ei olnud.

Tuli oodata uhkes vastuvõtu toas. Ja nii armetuna tundusin iseenesele oma kulunud rõivastuses ja katkistes kingades, et kurgus kipitust nutt.

Kui siis proua Weberstedt ilmus, tundsin ennast põrmukübemekesena ta ees. Ta oli võrratult ilus, kuid tema olemises oli palju külmust, mis ta iluga ei sobinud. Ta ei olnud vana, vast kõigest kakskümmend viis—kuus aastat, kuid ta ilu tegi teda palju nooremaks. Ma polnud veel kellelgi näinud nii ilusaid veinipunaseid juukseid kui temal. Peenetel näpudel punetasid lakeeritud küüned.

Kogeledes rääkisin oma soovi. Proua Weberstedt vaatles mind pealaest jalatallani, mul oli juba tunne, et ta ära ütleb, sest ei passinud ma otsustades välimusele sellisesse peenese majja, kuid otsus tuli lühike ja järsk:

„Ilus. Tulge homme ja asuge teenistusse. Korteri saate lapsetoa kõrval. Teenija näitab, kuhu oma asjad panete.“

Pööras minema ja ma väljusin.

Mul oli koht. Läksin ise ellu. Homme asun

teenima, kuid täna? Täna polnud mul kuhugi panna pead. Ei võinud ma minna tagasi tädi juurde. Ei võinud ma aga ka öelda proua Weberstedtile, et olen kodutu. Ent ei tunnud ma tühja kõhu piina, selle lämmatas hea lootus. Küll valdas mind aga ööbides metsas hirm. Ei tulnud und. Ja kui väsimusest, roidumusest silmad sulgusin, siis virgusin kohe. Ahastasin kõigist mahajäetuna, kuid siis julgustas mind teadmine — homme on mul koht!

Kui päike tõusis, läksin suvila poole. Veel oli kõik vaikne. Magati. Pöörasin tagasi ja uitasin veel metsas.

Kui siis kohale läksin, ei olnud ma kindel, et jään, et mind vastu võetakse. Unetu öö metsas oli teinud mu niikuinii armetu väljanägemise veel haletsemisväärsemaks. Ent proua Weberstedti ma sel päeval ei näinud. Mind võttis vastu teenija ning juhatas mulle määratud tuppa. Märkasin põlglikku ilmet ta näol, et mul ei olnud vähematki asja kaasas. Olin kui puurist lastud lind.

Kui mind juhutati selle viieaastase poisi juurde, kelle järelvalvajaks pidin olema, siis tarretas mu hing. Poisike mind nähes kartis ja puges kohe ühte nurka. Kuid lapsehing tunneb inimest vist loomusunniliselt. Peagi tuli ta mu juurde ja oli õnnelik, kui teda otsaesisele suudlesin.

See naeratus ta näos ütles mulle, et poiss polnud veel kunagi õrnust tunda saanud, õrnust, mida vajab iga laps, nagu lill päiksepaistet. Väike Valter oli sest päevast saadik kohe mu hea sõber.

Selgus, et sellel lapsel ei olegi kedagi teist majas, kui mina. Härra Weberstedt oli äriasjus kodust ära ja proua ei näidanud oma nägu. Tundsin, et olen võõras võõras kohas. Ma oleksin põgenenud, kuid poisike, see oli minusse kiindunud.

Nii möödus kümme päeva. Ei olnud näinud ma selle aja jooksul ei härra Weberstedti, keda ma veel üldse polnud näinud, ei ta prouat. Seal koputati minu, õigemini minu ja Valterikese uksele. Sisse astus härra Weberstedt.

„Ah, teie olete Valterikese uus kasvatajana?“ sõnas ta naeratades. „Ja-ja. Teil on temaga küll tüli, kuid olge ta vastu armuline, sest seda ta vajab...“

Pikemalt härra Weberstedt ei rääkinud. Ent ei läinud kaua, kui olin selgusel, kuidas üldse oli elu kujunenud ta majas. Ühel päiksepaistelisel päeval viisin poisikese palkonile. Pidin veidi tagasi minema oma tuppa ja jätsin ta hetkeks üksi. Minnes tagasi kuulsin kisa. Tõttasin. Palkonil oli Valterikese ema. Tema ilu näos oli moondunud. Ma ei uskunud, et ilus inimene võib väljendada sellist karmust, viha, kui nägin ta pilgus. Ei oleks palju puudunud, ma oleksin pidanud teda jooibuks.

„Ma ei taha sind näha!“ karjus ta lapsele. „Kao mu silmist! Ma ei taha, et sa siin ümber jooksed!“

Ja nähes mind pahvatas ta:

„Mul on lapsehoidja ja see peaks hoolitsema, et see põngerjas mu silmi alla ei satu!“

Hirmunud poisike jooksis minu juurde. Tõin ta ära palkonilt, ema silme alt.

Hetk hiljem kuulsin Valterikese ema toast naeru. See oli teinud talle lõbu, kuidas meie Valterikeseга ta eest pagesime.

Mida kauem ma Weberstedtide majas elasin, seda enam hakkas mind väike Valterikene armastama ja mina teda. Noor ja üksik olin mina ja üksik oli ka see poisike — kas see asjaolu ei pidanud meid siduma? Ta oli alati mu sabas. Viisin ta aeda, siis ei jäänud ta sinna enam silmapilgukski, kui pidin tuppa tulema. Ma harjusin liikuma Valterikeseга kõikjal, nii et kunagi ta ema silmade alla ei sattunud.

Ka Arthur Weberstedt ise, nagu mulle näis, hoidus võimalikult kokkupuutumast naisega. Öhtul põles tema töötoas kaua tuli, ja kui ta naise toas oli tuli kustunud, tuli ta hetkeks meie juurde. Ja mul tuli Valterikest hoida kaua ülal, et võimaldada näha tal isa, sest laps vajab ju ka isa armastust. Ja siis mängisime igasuguseid mängu, unustasin koguni, et olen teenija ses majas, sest Arthur Weberstedt oli väga lahke inimene ja kohtles mind sõbralikult. Tuli ta pärast lõunat varem koju, siis läksime aeda, kus mängisime palli nagu kolm last.

Olin õnnelik, oli jälle kevad mu elus. Mind rõõmustas, kui Arthur Weberstedt pärast päevatööd meie juurde sisse astus, nii armsana kõlas tema naer, kui ta poisikesega mängis.

Teised naised usuvad, et neil on õigus õnnele, minule polnud seda mõtet veel tulnud. Nii maha surunud oli mu enesetunde elu tädi Christine juures.

Paaril korral märkasin, et Arthur Weberstedt salamahti mind tähelepanelikult vaatlis. Siis valdas mind mingi kummaline rahutus, mida ma enesele seletada ei suutnud. See kestis vaid küll hetke, sest poisikese lõbus naer kustutas kõik kohmetuse.

Ühel ööl juhtus aga midagi niisugust, et hinges aimasin — meie lõbusad mängupäevad on läbi. Ja ma ei eksinud.

Oli vihmane ilm. Arthur Weberstedt tuli öhtul kell kuus koju. Et vihm aias golfi mängida ei lubanud, siis püüdsime seda mängu järele aimata toas. Aukude asemel aetasime põrandale väiksed kummirõngad, mis palli kinni pidid pidama. Ja peagi oli meil mäng täies hoos. Seal juhtus, et mul pall kord leentooli alla jooksis. Kummardusin, et palli tooli alt välja võtta. Arthur Weberstedt kummardus ka kohe minu kõrvale ja mõlemad sirutasime

käed välja palli järele. Sel hetkel, kui palli kätte sain, tundsin Arthur Weberstedti juukseid puutuvat mu meelekohta. Poisike seisis meie seljataga, peksis käsi kokku ning naeris. Ma poleks midagi märganud, kui ta naer äkki nagu äralõigatult poleks katkenud. Vaatasin seljataha, ise veel põlvili olles. Proua Weberstedt oli tasa avanud ukse ja seisis lävel. Tige naeratus mängis ta huultel. See oli ennem võidunaeratus, kui naeratus kohmetusest.

Ja mis nüüd? Olime mänginud süütut mängu. Ei teadnud isegi, millise vea olin teinud, kuid mul oli piinlik ja punastasin.

Proua Weberstedt seisis ikka veel lävel ning naeris oma kummalist naeru.

Vaatasin Arthur Weberstedtile. Ta nägu oli täitsa muutunud. Ta lõug oli kaugele ette ulatunud, huuled kõvasti kokku pigistatud — niisugusena polnud ma teda veel näinud. Tõusin, tahtsin midagi öelda, arvan, paluda proua Weberstedti lähemale astuda, kuid ta pööras sõnalausemata ümber ja läks. Kõik see sündis kahe minuti vältel ja meie ei rääkinud ainustki sõna.

Kui Arthur Weberstedt ka püsti tõusis ja minust mööda läks, lasin oma silmad maha. Tundsin, kuidas mu huuled värisid. Samal ajal ütles aga hell aimdus, et härra mind mõistis ja minu poole hoiab. Ja ta patsutaski täitsa isalikult mulle õlale:

„Ärge tehke sellest väljagi, Berte. Ta ei mõtle midagi erilist. Vahest on ta nii kummaline, aga... noh, see on juba nii. Mina olen sellega harjunud. Mina ja Valterikene. Ei tea, kuidas ilma teieta siin läbi saaksime.“

Siis pööras ta poisikese poole.

„Noh, vana sõber, ma arvan, et tänaseks aitab ja lähme voodisse, eks? Või kuidas sina arvad?“

Mulle näis, et ta lõbus tuju oli kadunud. Varsti pärast seda, kui ta lahkunud, viisin ka poisikese magama ning heitsin voodisse.

Järgmisel päeval tuli kokkupõrge proua Weberstedtiga. Ma olin juba veendel, et eelmise päeva vähejuhtum mitte midagi ei tähendanud, kuid ma ei tunnud veel seda hüsteerilist naist.

Olin Valteri pool tundi pärast õhtusööki voodisse saatnud ja ise alla kööki oma õhtusööki ära tooma läinud, sest teenijanna Anna oli kuhugi saadetud. Poolel teel kuulsin ma kõpsuvaid samme ja siis kisa. Ehmunud panin ma kandmiku trepi kõrvale ühele lauakesele ja jooksin trepist üles. Nüüd kuulsin selgesti — Valterikene hüüdis minu nime. Panin käe ukselingile, kuid jäin tardunult seisma, ei sammu edasi ei tagasi.

„Sa oled kuri! Ma ei taha sind! Mine, mine ära!.. Berte! Berte! Tule ometi, Berte!..“

Lapse hüüd katkes valukarjatusega.

Nüüd avasin ukse ja nägin toas proua Weberstedti poisikese voodi juures. Ta silmad põlesid. Valter lebas hirmunult voodi teise äärde tõmbununa, ta pale oli pisaraist märg.

Teadsin, et ei olnud mul majas mingit õigust, kuid oma ärevuses ei saanud ma teisiti.

„Kuidas võisite siia tulla ja last lüüa?!“ karjusin. „Laps just praegu magas. Te tulite siia, äratasite ta ning kustutasite ta kallal oma viha! Kui tahate, et lapsel või ükskõik kellelgi majas teie vastu aukartust oleks, siis teeksite paremini, kui ennast oma pöörases vihatujus kellelegi ei näitaks!“

Uskusin, et ta esimeseks sammuks on mind toast välja visata. Proua Weberstedt rahunes ja ta nägu muutus tõsiseks. „Nii? Teie ei rahuldu vaid seniste muude saavutustega, vaid tahate ka last minu vastu üles ässitada?“ Nüüd ilmus tema näole tige naeratus. See libises nagu vabim üle tema keha. „Ja nüüd tahan teile midagi ütelda,“ rääkis ta edasi. „Usun, teie olete juba kaua siin olnud, liigagi kaua. Teie ei või enam siia jääda, mitte minutikski! Pakkige oma asjad kokku ja tehke, et minema saate. Ei taha teid enam eest leida, kui poole tunni pärast siia tuppa tagasi tulen.“

Rahulikult-uhkelt väljus ta siis toast. Olles astunud üle läve purskas temas jälle vihatorm ning ta löi ukse paukudes kinni.

Lapse nuuksumine äratas mind tarretusest. Nutt vabistas poisikese keha.

„Ta on kuri! Ma kardan teda väga. Ärgu ta tulgu siia! Ei taha teda näha!“

„Tasa, Valter!“ ütlesin. „Ära räägi nii. Mina olen sinu juures ja kõik on hea.“

„Ta ütles, et pead ära minema, Berte. Ma kardan väga. Ära mine, Berte! Ta tuleb jälle!...“ Nuuksumine lämmatas poisikese sõnad. Pool minutit tuksus ta süda kramplikult. Aga sellest poolest minutist oli küllalt, et täielikku hädaohtu aimasin. Kas ei tule see kuri proua jälle tagasi ja ei löö poisikest veel suurema vihaga kui enne? Ma ei kahelnud selles.

„Ma kardan teda nii väga!“ oli poisike öelnud. Ma ei võinud last julmuse ohtu jätta. Teisest küljest oli aga proua käskijanna majas, vastu tema tahtmist jääda oli võimata. Pidin lahkuma.

Vaatasin poisikesele, kes vabises kui lastud lind.

Aga miks mitte võtta kaasa laps, lahkuda ühes temaga? Pidi ta veel kuuluma sellele kurjale naisele, kes ta elu põrguks tegi? Oli selge, et ta poisikese elu nii mürgiseks teeb kui õudse unenäo. Leidsin, et Valterikest jätta ei või.

Võimalik, kui oleks olnud mul hetk rahuliseks järelemõtlemiseks, ma seda sammu astunud ei oleks. Minu mõistus arutas piasaju, oli tumestatud üldisest seisukorrast. Mul ei tulnud mõttesegi, mida peale hakkan, kuidas

„Kuidas võisite siia tulla ja last lüüa?!“

vaadatakse sellele, kui mina, ise alles noor tütarlaps, võõra lapsega põgenen. Vaesena nagu sellesse majja tuln, seisis mul ka ees lahkumine. Olin selle mõne kuu jooksul suutnud osta vaid ühe lihtsa kleidikese. Selle ja mõne Valterikese riietuseseme sissepakkimine oli minuti töö. Ja rahanatukesest, mida koguda olin suutnud, võis aidata vaid lühikeseks ajaks.

Ei tulnud pähegi, et kui tahame väljuda tagatrepi kaudu, meid võidakse näha. Masinlikus põgenemissete valmistuses ei tundnud ma kartust, minus paisus vaid viha proua Weberstedti vastu, abitu inimese viha, kes on sunnitud astuma saatuslikku sammu, ilma et tal selle ohust täit aimu oleks.

„Ole nüüd vagusi, Valterikene,“ ütlesin poisile. „Meie läheme mõlemad ära. Keegi ei pea kuulma. Ja siis tulevikus ei tee sulle keegi mingit paha.“

Poisikese nägu läks tõsiseks. See oli nüisugune tõsidus, milles paistis väga sügav imetus. Tal näis olevat sel hetkel enam kaalumisevõimet kui mul endal. Ent võõrastus poisikese pilgus kadus kohe ja ta noogutas peaga.

Trepp nagises meie all mitmel korral. Poisike hoidis ennast minu ligi, ja usun, see oligi, mis mulle sel hetkel jõudu andis. Aga kui liginesime tagatrepi uksele, valdas mind õudne hirm.

Kaks korda vajutasin raske ukse lingile. Külmad higipisarad imbusid mu otsaesisele. Ent kolmandal korral andis uks järele — ta oli lahti. Pagesime mööda kõrvalteid puude vahel, kuni jõudsime aiast välja.

Ligemasse raudteejaama ei julenud ma minna. Meid võidi teel märgata ja ära tunda. Iga tahes võis meie kadumine ka mõne hetke pärast avastatud olla, ja siis oli esimene asi meid sellelt teelt otsida. Kolm kilomeetrit teisel pool läbi metsa ja võsa oli teise raudtee jaamake ja sinna meie suvila juurest teed ei läinud. Mul oli otsus kindel: põgeneda tuleb selles suunas.

Oli juba hiline aeg, poiss väsinud ja ma pidin kandma teda süles. Kuid ma ei tunnud raskust, põgenemise ind andis mulle jõudu, ja lagedamail kohtadel koguni jooksin.

Viimaks jõudsin jaamakese juurde. Seal hingasin kergendatult — nüüd kuulus Valter mulle!.. Sõita soovijaid ei olnud ainustki. Mulle öeldi, et rong linna läheb tunni aja pärast. Istusin pingile, mässisin Valterikesele oma salli ümber ja istudes minu najal ta uinus.

Äkki äratati mind.

„Ma... ma...“ kogelesin.

„Kui soovite linna sõita, siis tõtake ruttu rongile!“

Kähku haarasin Valterikesse sülle.

Kuidas sain linna, kuidas leidsin toakese, seda ma enam ei mäleta. Ei olnud mul linnas ainustki tuttavat peale tädi Christine, ja et minna tema juurde, sellele ei olnud mõeldagi.

See oli väike viletsa mööbliga toake. Kosti ja korrashoiu eest pidin ise hoolitsema. Minu õnneks korteri perenaine ei huvitunudki, kust ja mispärast nii hilja tulen. Teda huvitas vaid kohe saada raha.

„On see teie poeg?“ oli ta ainuke küsimus.

„Jah!“ vastasin kohmetult. Mul oli hirm, et Valterikene, kes pool-unes oli, oma lapselikus lihtsameelsuses tõe avastab, kuid ta vaikis.

„Liig noorena näite nii suure poisi kohta!“ sõnas korteri perenaine vaid.

Hingasin kergemalt, kui ta toast lahkunud oli. Mis ta minust mõtles, see ei läinud mul sel hetkel korda. Pea kõik mu kogutud rahadatake oli läinud üüriks, millest pidime hakkama elama?

Minu suuremaks mureks oli, et mis siis, kui härra Weberstedt meie kadumisest enne teada saab, kui talle teatada saan, et Valterikene minu juures on ja et tal midagi viga ei ole. Muidugi kujutab proua Weberstedt meie põgenemist talle hoopis teisiti ja annab sellele vale põhjuse. Ma leidsin, et teda tundigi kauemaks teadmatusse jätta ei või.

Esikus oli telefon, kuid sealt ma helistada ei julenud — korteriperenaine võis mu kõnet kuulda. Valter jäi magama. Läksin tänavale telefoniputkasse. Käsi värises, kui valisin numbrit. Oli hirm, mis saab siis, kui teenija tunneb ära mu hääle, kuid mis jäi mul muud üle? Püüdsin rääkida jämedama häälega ja mind ei tuntud ära. Vastati, et härra Weberstedti pole kodus ja et ta ka sel ööl koju ei tulevat — olevat telefoneerinud.

Ei jäänud muud üle, kui hommikul uuesti õnne katsuda. Olin surmani väsinud ja heitsin voodisse, kuid uni ei tulnud.

Oli juba hilishommik, kui ärkasin. Poisike magas sügavas unes. Äratasin tema vaid selleks, et ütelda, et ta ootama peab, kuni tulen tagasi. Ja et kui peaks vahepeal tulema korteriperenaine, et ta selle küsimustele võimalikult vähem vastaks. Siis väljusin murelikumalt kui kunagi varem enne.

riperenaine, et ta selle küsimustele võimalikult vähem vastaks. Siis väljusin murelikumalt kui kunagi varem enne.

Telefoniputka läheduses oli ajalehemüüja. Ostsin värsket hommikuse ajalehte, sest pidin ootama — telefoniputkas oli keegi rääkija ees. Veel kunagi elus polnud ma ostanud ajalehte, kuid nüüd käsi nagu iseenesest kiskus selle järele. Ja saades lehe kokkusin kahvatuks. Lehes seisis suurte tähtedega:

„Ameerikalikud lapsevargused ka meil!

Lapsehoidja kadus viieaastase poisikesega!“

Kas ei vaadanud lehemüüja mind uurivalt? Luges ta ju ajalehest tunnismärke? Roheline mantel nahkraega. Mütsike. Tumedad juuksed...

Telefoniputka vabanes ja jooksul tõttasin sinna. Kõige hirmsam oli see, et lehes seisis, et ma lapse sellepärast varastanud, et talle häda teha, teda piinata, et sellega oma leivavannematele vallandamise eest tasuda! Mina pidin tegema Valterikesele mingit häda?!

Telefonis vastas teenija. Olin nii hirmunud, et meeldegi ei tulnud häält muuta. Kuid ta ei tunnud mind häälest ära ja teatas, et härra Weberstedt on kodus ja tuleb kohe. Pea kuulsingi ta häält ja hakkasin jutustama pakitsevail sõnul, mis sündinud.

„Tean kõik,“ katkestas ta mind, „teil, Berte, ei ole vaja midagi edasi rääkida. Tulin just koju ja kuulsin. Ei maksa mulle seletada, ma mõistan ise. Andke oma aadress ja umbes tunni aja pärast olen teie juures. Teil, Berte, ei ole vaja midagi karta.“

Julgustatult väljusin telefoniputkast, vaatsin rahulikult ajalehemüüjale näkku ning astusin kindlal sammul korteri poole. Arthur Weberstedt oli öelnud, et mul midagi karta ei tarvitse.

Valter oli vahepeal ärganud. Pesin tal näo ja riietasin ta. Siis hakkasin temaga lõbusasti mängima, nagu ikka alati hommikutundidel. Siis rääkis, et ta isa ka varsti tuleb, varsti uksest sisse astub.

Läks tund, veel pool tundi. Ma muutusin juba rahutuks. Mis siis, kui lugu ikkagi tõsise pöörde võtnud, kui proua Weberstedt oma seletustega meest vastupidises veenda suutnud?

Hinge asus hirm. Aga vähe aja pärast kuulsin juba ta samme esikojas.

Arthur Weberstedt avas ukse. Esmalt kallistas ta poega ja astus siis pool kohmetult, pool sõbralikult-kõhklevalt mulle ligidale.

„Vaene Berte, teie tegite endale nii palju muret. Milleks ainult? Tean, et lapsel teie juures midagi karta ei ole — vähem kui kodus.“

Siis hakkasin jutustama, kuidas kõik sündinud. Artur Weberstedti nagu oli tõsine, kui lõpetasin.

„Jah, Berte, tean juba ammu, et mu abikaasa kannatamatu on. Olen omas kodus kui võõ-

ras. Ja teate ka ise, Berte, et sest ajast siis jälle veidi teiseks muutus, kui teie meile tulite.“

Nii oli Arthur ka juba kord varem ütelnud. Tulid meelde ta sõnad: „Ei tea, kuidas meie teieta oleksime läbi saanud.“

„Olen nii õnnelik,“ rääkis, „et vähegi teie elu kergendada võisin.“

Meie seisime vastamisi, ta hoidis mu kätt ning silitas seda. See oli kallim hetk, mida ei suuda unustada.

Äkki kuuldusid rasked sammud, uks avanes ning astus sisse kaks politseinikku.

„Na, seal ta ongi!“ hüüdis üks. „Ei kestnudki kaua teil see lend!“

Nüüd oli mul selge, et korteriperenaine minust pärast ajalehe sõnumi lugemist politseile oli teatanud.

Teine neist astus mu juurde, võttis käest kinni, ja kui ma loomusunniliselt sammu taganesin, ütles käskival häälel:

„Ärge asjata tõrkuge! Tulge juba vaikselt ilusasti kaasa!“

Ma olin varastanud lapse, olin kurjategija. Oli see võimalik, et ajalehe sõnumist piisas, et mind vangistada, või...?!

„Ma arvan, teie eksite,“ kuulsin ma selja taga rahulist häält. „Kas teie ei võiks mulle seletada...“

„Ah, teil on ka siin sõna kaasa rääkida?“ kurjastas politseinik Arthur Weberstedtile. „Igaks juhuks tulete ka kaasa. Olete ka kaassüüdlane lapsevarguses, mis? Või mis on teil siin asja?“

Mina olin Arthuri vahelesegamisele väga rõõmus, kuid politseinikkudele ei avaldanud see mingit mõju.

„Teie küsite, mis mul asja? Väga lihtsalt — olen seele poisi isa ja see neiu on võtnud lapse kaasa minu tungival soovil. Mispärast, see on minu oma asi.“ Neid sõnu rääkides ulatas ta politseinikule oma passi. „Palun!“

Tundsin, kuidas politseiniku käsi, mis kõvasti mu kätt klammerdas, järele andis, kuni viimaks hoopis lahti lasi. Mõlemad politseinikud uurisid passi.

Nõrkus võttis mu üle võimust, pidin istuma. Pooli kõrvu kuulsin Arthuri lühikest kõnet politseinikega, siis olime jälle üksi.

Poisike tuli, võttis mu käest kinni. Tõusin ja vaatasime kolmekesi ukse poole, mille taga eemaldusid sammud...

Valteri viisime heasse pansioni, mina jäin ta juurde. Arthur alustas lahutust. Hoidusin küsimast põhjust, mis Weberstedtide abielu karile viis.

Igal õhtul külastas meid Arthur, kuid mitte enam nii tagasihoidlikult nagu tema suvilas.

Ühel õhtul ootasime Valteriga pargis Arthurit. Ta oli lubanud tulla kell kuus, kuid juba kiskus videvikku ja Arthurit ei tulnud ega

Tõusin ja vaatasime kolmekesi ukse poole . . .

tulnud veel. Poisike oli mängimisest juba tüdinud ja ronis minu kõrvale pingile.

„Aga mida teed sa siis, Berte,“ küsis Valter, „kui mina kooli lähen? Ma olen siis ju peaaegu terve päeva ära, kas sul igav ei hakka?“

Hinge asus kurb tunne. Poiss siis enam mind ei vaja, sest majas on teenijad, ja kurvalt mõtlesin eelseisvale lahkumisele.

„Mina olen aga juba sellele mõtelnud,“ rääkis Valter tõsiselt edasi. „Papa on naljakas, eks ole? Eile sind polnud toas, kui ta lõunal koju tuli, läks lauakese juurde, kus päevapilt, millel meie mõlemad peal oleme. Ta vaatas seda nii naljakalt, ja siis...“

Sel hetkel tundsin ma, et meie enam kahekesi ei ole. Keegi seisis meie selja taga. Mul ei olnud vaja seljataha vaadata, ma aimasin, kes seal seisab.

„... mõtle, Berte, ta andis pildile musu!“

„Jah, isa armastab sind väga, Valter.“

„Aga mina olin ju toas. Tead, mina usun...“

„Jäta, Valter! Meie...“

Silmapiilk hiljem seisime meie, Arthur ja mina, pingi ees ja Valter püsti pingil, ja ma naersin, et pisarad silmist tulid, kui Arthur pool kohmetult, pool rõõmsalt rääkis:

„Oi, kui tore poiss mul on! Milline tark laps! Ütle, Berte, võiks see üldse olla võimalik, et meie üksteisest veel kunagi lahkumise?“

Ja siin raputasin ma küll kõigest südamest ja hingest pead. Ei, ma ei suutnud seda ette kujutada — elada ilma nendeta — nende mõlemata.

Ja siis pani Valter äkki pingilt hõisates ja käsi plaksutades põõsaste poole plagama, et Arthur mind ennast esimest korda segamatult suudelda võiks. Lähedal kedagi võõrast ei olnud.

SPIONAAŽ

R. V. Reichel

Mõttesse vajunult sammus Richard Karr toas edasi-tagasi. Ülesanne, mille ta äsja oli saanud, meelitas teda väga, ent ta teadis ka, milliste hädasohtudega see seotud oli.

Sõjamineisteriumi salakapist oli seletamatul teel kõrvaldatud tähtis dokument, mis satudes valedesse kättesse oleks võinud palju diplomaatlikke sekeldusi tekitada.

Richard Karr oli üks osava-maid salaluure inimesi ja temale tehti ülesandeks see dokument kas tagasi muretseda või hävitada. Karr asus siis ka päris süstemaatiliselt asja kallale. Ta valvas kõiki isikuid, kellel oli pääs sõjainistri tubadesse. Tal õnnestus selgitada, et ministrit viimasel ajal oli tihti nähtud naisterahvaga, keda seltskonnas juba „proua ministriks“ hüüti. Olgugi et Karril oli piinlik, siiski pidi ta asjaoludele ministri tähelepanu juhtima. Lõpuks ütleski minister, et see naine dokumentide kadumise eelõhtul teda olla külastanud.

Neid jälgi hakkas Karr seirama. Ta sai teada, et madame de Rieux on võrgutavalt ilus naine ja vististi suuteline isegi sellise ligipääsmatu mehe, nagu sõjamineister, pead segi ajama. Pärast seda kõike ei olnud Karril raske kindlaks teha, et nimi „de Rieux“ oli võltsitud. Ta hankis selle naise kohta igasuguseid teateid, ainult teda ennast ei õnnestunud tal leida. Ta oli üleöö kadunud.

Kohe sai avaldatud otsimiskiri, Karr ise seadis enda reisuvalmis — seal helises telefon. Karr kuulis aparaadis tuttava inspektor Radleri häält, kes talle teatas, et otsitavat naist olevat nähtud Prantsuse piiril. Passikontrolöriol olevat see naine praegugi veel meeles, kuna ta oma erilise iluga silma torganud.

Kümme minutit hiljem oli Karr teel jaama. Kogu ettevõtte õnnestumine olenes kiirusest.

Reisu jooksul mõtles Karr veel kogu sündmuse üksikasjaliselt läbi. Kui ta vaid teaks, millise riigi jaoks see naine töötab! Et ta Prantsusmaale sõitis, see veel ei tõesta, et ta Prantsusmaa huvides tegeleb. Karr lootis, et naine töötas omal käel ja teated müis sellele riigile, kes rohkem pakkus. Sellised kauplemised võtaksid aega, mis oleks Karrile võimaluse jätnud proovida dokumenti tagasi saada.

Piiri jaamas kuulis ta passi kontrolöriolt, et daamil oli võetud sõidupilet Pariisi. Sinna suundus ka Karr.

Jõudnud Pariisi, kuulas ta mõnedes hotellides järgi, kas seal nähtud sellist naist, misjuures ta võluva daami ülesvõtte ette näitas. Ent kusagil ei olevat teda nähtud. Väsinuna asus viimaks Karr „Metropoli“ hotelli. Ta pidi hea õnne peale ootama jääma.

Kui Richard Karr õhtul läbi hotelli sammasaali sammus, jäi ta äkki kui võlutult seisma:

ühe laua ääres nägi ta otsitavat jutlemas kellegi härraga. Ta istus hooletus-elegantse poosis pehmes tugitoolis ja saatis armsate žestidega oma sõnu. Mõnigi imetlev pilk peatus temal, ent ka kadepuust helkivad vaated naiste silmist riivasid teda. Lõpuks sai Richard Karr jagu enda üllatusest. Ta asetus kõrvallauda ja lugedes ajalehte pidas naist silmas. Oma suureks kurvastuseks ei kuulnud ta ainustki sõna vestlusest. Nad kõnelesid väga tasa ja teiste külaliste jutlemine sumbutas täiesti nende sosina. Viivu pärast jättis daam härraga jumalaga ja sammus trepist üles. Ruttu tõusis ka Karr lauast ja järgnes temale. Esimesel korral nägi ta naist kaduvat ühe ukse taha. Karr peatas mõddaruttava boy ja küsis temalt kuueteistkümnenda numbri elaniku nime.

„M-me S u n a r d, monsieur,“ vastas poiss ja pilgutask üleantult silma. Karr surus poisile raha pihku ja läks enda tuppa. „Niiviisi. Nüüd on siis ta nimi Sunard!“ mõtles ta.

Jõudnud oma tuppa riietus

ta ruttu lahti ja tõmbas endale musta trikoo selga. — Karr kavatses m-me Sunardi tupp tungida. Kui see naine paberit endaga kaasas ei kannud, võis selle vast ta kohvritest leida.

Kell kaheksa: õhtusöögi aeg. Et veenduda, kas m-me Sunard on söögisaalis, helistas Karr hotelli keskjaama ja palus end ühendada number kuuteistkümnega. Keegi ei vastanud. Rahulolles pani Karr kõnetoru käest, läks oma numbri palkonile ja kummardus üle barjääri. Hotelliesikülg oli vastu vaikeset kõrvaltänavat. Karri rehkenduse järgi pidi naise tuba asuma just tema toa all. Õnnelik juhust! Ent veel üks asjaolu oli talle kasuks. Hotelli valgusreklaam säras hoone vastasküljel, ja hoone esikülg oli täielikus pimeduses. Kiiresti ronis Karr üle võre. Ta kõigutas end siia-sinna, lasi lahti ja langes just keset alumist palkonit, mille ukse lahti oli. Tasa lipsas ta pimedasse ruumi, kuulatas veidi ja hakkas siis tuba taskulambiga valgustama. Valgus langes suurele kohvrile nurgas.

Lühikese muukimise järele avanes kohver. Kiiresti otsis Karr kõik läbi, iga kui vähema riidetüki, ei leidnud aga midagi. Äkki kuulis ta samme uksele lähenevat. Kiiruga sules Karr kohvri. Seejuures kukkus maha mingi kõva ese. Ruttu tõstis Karr selle üles ja tahtis peitu minna. Seal läks aga ruum äkki valgeks ja m-me Sunard seisis ukse, üllatunult silmitsedes meest. Ent ruttu kogus end naine. Ta tegi, mida ükski teine naine poleks teinud tema asemel: sules ukse ja astus mehe juurde.

„Mida tahate siit?“ küsis ta valjult kohmetanud Karrilt.

Sellised olukorrad ei olnud Karrile uudiseks. Mis teda aga häiris, oli selle naise omapärane ilu.

„Noh, teie ju seisate siin justkui oleksite keele kaotanud,“ ütles m-me Sunard veidi sõbralikumalt. „Kui tahate saa-

da minu pilti, oleksite selle minult lihtsamal teel saanud.“

Nüüd alles heitis Karr pilgu esemele, mis oli ta käes. See oli m-me Sunardi fotograafia kitsas raamis.

„Taltsin... mõtlesin... Armuline proua, jumaldan teid! Ei sõandanud teile läheneda. Ent teilt pilti tahtsin saada tingimata. Sellepärast otsustasin teie tupp tungida, et seda — röövida. Palun, kui võite... andke andeks!...“

See tuli Karril nii südamest, nagu oleks ta tõtt rääkinud.

M-me Sunard silmitses Karri tähelepanelikult. Talle meeldis see mees. Ta siiras nägu, ta spordist karastatud keha jätsid naisele tugeva mulje. Naeratusega, mis tegi naise veel ilusamaks, astus pr. Sunard mehe juurde. Pehmel häälel ütles ta:

„Milleks kõik see? Meeldite mulle!“

Karr kummardus sügavasti ja suudles naise kätt. Ta tundis, kuis ta süda peksis ja mõistusehäält vaikima sundis. Iseäralikku võlu hoovas sellest naisest, mis teda segaseks tegi. Kui Karr siis ta silmisse vaatas ja seal nägi ihalevat läiget, haaras ta naise enda kallistustesse.

Järnevad päevad olid Karrile tulvil õnne. Ülesanne, mille pärast ta oli sõitnud Pariisi, oli unustatud. Ta elas vaid armastusele selle veetleva naise vastu.

Ent sellele veetlevale naisele oli olukord ammugi selge. Juba kui ta oma tupp astus ja mehe tabas, sai ta aru, et mees, kes tuleb armastatud naise pilti varastama, ei riietuks trikoosse, tavalisesse hotellivarraste univormi.

Juba pikemat aega oli Karr tähele pannud, et m-me Sunard tihti kellegi väga elegantse inglasega kokku sai. Kui mõlemad lahkusid, vahetasid nad pilkusi, mis kõnelesid rohkemast kui sümpaatiast. Kui inglane, keda m-me Sunard Karrile esit-

les enda noorepõlve-sõbrana, pealelõunal kodumaale sõitis, hingas Karr kergemalt.

Richard Karr seisis hotelli sammassaalis. Seal kuulis ta portjeed telefoni juures nimetatavat Sunardi nime. Karr muutus tähelepanelikuks ja kuulis: „Kindlasti, m-me Sunard, lennuk Londonisse stardib kell veerand üks öösel. Saadan teie pakid kohe lennuplatsile.“

Veri tungis Karrile pähe. See naine, keda ta nii kirglikult oli armastanud, kelle pärast ta oli kaalule pannud oma olemasolu, see oli teda petnud. Ta ei väärinud mehe armastust. Karri otsus oli kindel. Veel täna tahtis ta naiselt saladokumendi üle lüüa. Ruttu astus ta portjee juurde ja sõnas: „Sõidan veel täna ära, palun mulle arve numbrisse saata.“ Siis ruttas ta oma tuppa ja seadis enda reisivalmis. Telefoniteel tellis ta endale kohta Pariis-Londoni lennukil.

Kui Richard Karr aeroplaani asus, ei olnud m-me Sunard veel ilmunud. Et end tundmatuks muuta, oli Karr endale habeme ette kleepinud ja tumedad prillid ninale pannud. Ta jättis nüüd õpetlase mulje. Istunud oma kohale, tõmbas ta taskust „Times“i välja, mille tagant hoolega sissekäiku silmas pidas. Lõpuks tuli oodatu. Ta istus otse Karri ette. Seal panidki juba mootorid masina värisema ja varsti tõusis hiiglalind õhku.

Ruttu kadus Pariisi tuledes meri, andes aset pimedusele. Nüüd asus Karr enda plaani teostamisele. Peale tema enda, lenduri ja proua Sunardi ei olnud kedagi aeroplaanil. Ta tõmbat taskust vatitropikese, imbutas selle eetriga ja hiilis tasa naise juurde, kes raamatut luges. Kiire liigutusega surus ta vati seljatagant naise suule. Naine püüdis end lahti rabeleda, ent ta ei suutnud vabaneda mehe raudsest haardest. Teadvusetult langes ta enda istmele kokku. Karr oli kindel, et lendur sellest kõigest midagi ei märganud. Nüüd ot-

sis. Karr naise läbi, avas hooltult kleidi ja otsis seal salastaskuid. Ent vaatamata hoolikale otsimisele ei leidnud ta dokumenti. Nõutult vaatas Karr liikumatult lamavale naisele.

„Kus on ometi paber?“ urises ta vihaselt ja otsis läbi ka veel naise mütsi. Pettunult viskas ta selle minema. Ent siis mõtles ta veidi ja katsus naisele mütsi jälle pähe panna. Seejuures tundis ta kõva eset juustes. Ta tõmbas selle välja: mingi kapsel! Silmapilkselt Karr avas selle: ihaldatud dokument ilmus nähtavale. Rahulikult pani Karr selle oma ra-

hatasku ja asus nüüd ülesande kardetavaima osa kallale. Iga istme all olilangevari; kiiresti seadis Karr endale ümber ühe langevarju ja läks ukse juurde. Suure jõupingutusega õnnestus tal seda avada, kuna kohutav õhusurve vastu rõhus. Vilistades tormas tuul sisse. Karr võis veel näha lenduri hirmunud nägu, siis hüppas ta alla pimedusse. Mõne sekundi pärast avanes langesirm, ja aeglaselt hõljus Karr sügavikku.

Kakskümmend neli tundi hiljem istus Richard Karr oma toas ja luges naeratades ajaleheteadet:

„Salapärane allahüppamine reisulennukist Pariis—London.

Havasi agentuur teatab: Pariis—Londoni reisulennukist hüppas eile keegi reisiija langevarjuga alla, pärast seda kui ta oli noore daami, miss Alice Goodwyni, cetriga uimastanud. Daam kinnitas, et temalt ei olevat midagi varastatud. Juhtum oli väga salapärane.“

„See annab reporteritele pead murda!“ arvas Richard Karr endamisi, pani ajalehe kokku ja telegrafeeris oma ministri-le.

Eestlased Austraalias sadamatöölisena

Palju on kodumaa ajakirjanduses ilmunud kirjeldusi eestlaste elust ja ja olust Austraalias; küll jänese-püüdjana, küll suhkruõikajana. Käesolevas kirjelduses tahaksin peatuda sadamatöölise juures, kellena siin nii mõnedki eestlased oma igapäevast leiba teenivad.

Paljud tublid eesti pojad teenivad kaubaaurikutel meremeestena, saades kõrgeimat meremehe palka maailmas. Eestis võib olla peetakse sadamatöölise ametit pisut alandavaks, siin aga on lugu hoopis teine. Nagu töölise maal kunagi ei riku siin mingi töö meest, veelgi praegusel kriisi ajajärgul. Ennemalt, kui ajad paremad ja palgad kõrged, teenisid siin sed sadamatöölised hästi; paljudel olid omad majad, noolid autod j.n.e. kuid viimasel ajal on asjad palju muutunud. Kuri depressioon annab end siingi tunda. Suuri rahasid, nagu vanasti, siin enam keegi ei teeni, kuid lahedat äraelamist võimaldab see tööala siiski. Aastat 5 tagasi oli meid viis eestlast Brisbane'i 1500 sadamatöölise hulgas, kuid vahepeal on meid ainult 2 järele jäänud: nende riidade kirjutaja ning res. kapt. P. Tallinnast. Teised kolm on juba ammu Eestisse tagasi sõitnud ning mõnigi neist muheleb omaette, kui juhtub neid minu ridu lugema. Kuid mulle endalegi tuleb naerutuju peale, kui sellele mõtlen, et kuidas üks Eestisse sõitnud advokaat ja ratsaväe ohvitser meiega päeval sada-

mas töötas, õhtul aga smokingi selga ajas ning kõige peenemas kabarees seltskonna daamidega foxtrotti lõi. Tööjuures tarvitas ta alati nahkindaid, et krobelised käed äraandjaks ei saaks. Usun, et tal on praegu palju mõnusam Eestis oma kontoris kliente vastu võtta, kui kõrvetava Austraalia päikese all käruga mööda sadamasilda ringi lasta...

Et siia laevu igast maailma kaarest kokku tuleb, siis on siin ka palju laevauhisusi või -kontoreid, ning igalühel neist on omad sadamasillad ning laod. Need on väga laiailipillatud mööda Brisbane'i jõge, 14 miili ookeanist eemal. Laevauhisused omakorda omavad ühist kuurialust, või nagu meie omavahel hüüame, „sara“, kust siis tarviline töäjõud laadimiseks hangitakse. Kuur on suur, pinke täis, kus siis töölised igapäev kella 8—12 ennelõunat nagu sunnitöölised istuvad oodates Sibirisse saatmist. Sunnitöölised just sellepärast, et igale töölisele on antud nime asemel number, nime tarvitatakse ainult palgamaksmise juures. Töölevõtmine toimub n.n. rotary süsteemi järele, s.o. kõik töölised on registreeritud teatud järjekorras, ja iga tööline peab kannatlikult ootama, mil järg tööleminekuks tema kätte tuleb. Suur tähendus on sellega, missuguse laeva juhtub saama, ühel on rohkem tööd, teisel vähem. Juhtub aga, et jätad kogemata järjekorra kasutamata, siis järneb trah-

vimine, mis seisab selles, et terve nädal ei anta tööd. Töötavad laevadel ainult mehed, naised siin ei peaks poolt tundigi vastu. Laevalaadimine on iseenesest ränk töö. Minule isiklikult tööraseks suurt muret ei tee, küll aga suvine kuumus, mis end detsembris, jaanuaris ning veebruaris iseäranis tunda annab. Kujutage ette, kui väljas kraadiklaas näitab 90—100 F.j. varjus soojal! Tuleb töötada laevaruumis, mille rauast seinad on päikesest tuliseks kõetud nagu türgi saun — see juba kurnab.

Segakauba laevadel on kõige kergem töötada, kuna aga villa- ning lihalaevadel on tublisti rassimist.

Iga kahe kuu tagant peetakse siin villa oksjonit, kus siis kõik „kuldne vill“ maha müüakse. Ostjaid tuleb kokku üle maailma. Loomulikult iga rahvus toetab omamaalasi, nii et sel pöbul on sadam täis igat seltsilaevu — saksa, norra, rootsi, prantsuse, itaalia, jaapani omi. Siis on meil ka tubli töönaädal. Igaüks tahab oma kauba kiirelt koju viia, et seda ruttu jälle kangasteks ümber töötada. Et villapallid palju ruumi ei võtaks, siis pressitakse nad kõvasti kokku. Nad on kaunis rasked, kuni 10 puuda. Juhtub siis, et nädalapäevad tuleb neid veeretada ja tõsta, korralikult laadida, nii et nad ookeanil „loksuma“ ei hakkaks. Iseäranis agarad selle järele valvama, et laevas tühja ruumi ei jääks, on saks-

Liisk on langenud!

9.

Arno Alexander'i romaan

Seda sündmust nägid kõik siinolijad oma silmaga pealt. Nõuan härra Palule karistuseks kümme aastat sunnitööd. Ka komissar Raudseppa süüdistan ma, et ta pidas ennast kuulmatult halvasti ja sündmatult üleval. Selle karistuseks nõuan ma temale kaks aastat vangistust ja kolmeks aastaks õiguste äravõtmist. Nüüd läheb kohus nõu pidama.“

Meissner tõusis püsti, krapsas laualt paar paberilehte kätte, milledele vist küll midagi kirjutatud polnud, sest Meissneril ei olnud selleks aega, ja sammus siis ukse poole. Parun ja dr. Morosov järgnesid temale imestavate nägudega. Kui kõik kolm olid jõudnud juba üsna ukse juurde, kostis väljast mingeid kummalisi hääli.

„Mis see siis jälle on?“ hüüdis Meissner vihaselt.

Keegi ei teadnud talle vastata.

Väljast kuuldus aga hüüdeid, ümbertõugatava mööbli raksatusi, ja siis kriiskas üks mehehäääl läbilõikavalt. See tundus olevat vana-mehe häääl. Siis valitses jälle vaikus.

„Meie peame kohe appi minema!“ hüüdis Rebane. „Muidu on jälle hilja.“

„Mu jumal!“ oigas Marie Stackberg. „See on jällegi valge mees...“

Samal hetkel kargas üks järsku lahti ja sisse lendas, nagu mõne salapärase jõu tõugatus — teener Kustas. Ta kukkus põrandale ja jäi sinna liikumatult lamama. Ja kohe selle järele astus tuppa kummaline paar — üks kahest oli Palu. Ta oli oma kuue ja vesti ära visanud ja särgikäised kõrgele üles käärinud. Vasak käsi jooksis tal verd, paremaga aga hoidis ta kinni üht öökuube riidetud meest, kes oli paljajalu ja kandis ninal näpitsprille. See oli sama mees, kes Rebase käest juba kaks korda oli ära jooksnud.

„Minu daamid ja mu härrad,“ ütles Palu pidulikult. „Lubage, et tutvustan teile siin parun Schwarzenbecki. Ja et teie kohe saaksite parunihärrast õige ettekujutuse, lisan juurde, et temalt varastati täna öösel 50.000 krooni väärtuses kalliskive ära, ja ka veel seda, et selle lossi ainuke seaduslik omanik on parun Schwarzenbeck ja ei keegi teine.“

26.

Nagu ussist nõelatud hüppas parun Stackberg püsti ja heitis teisele parunile hävitava pilgu.

„Ja kes olen siis mina?“ karjus ta.

Palu kehitas selle peale ainult õlgu.

„Selles seisabki küsimus,“ sõnas ta pilkavalt. „Võibolla olete nii lahke ja ütlete seda meile. Või ei tea teie isegi seda päris täpselt.“

Kuigi Palu seda öeldes oli pöördunud paruni poole, ei lasknud ta maaslamavat Kustast hetkekski silmist ja hoidis kinni ka öökuues mehest. Kusta oli enda vaheajal oigades püsti ajanud, ja kõik nägid nüüd, et ta oli oma käte ümber mähkinud mingid räpased nartsud.

Rebane teadis kohe, mida tähendasid need mähised. Ta oli ju kogu aeg otsinud meest, kelle üks või mõlemad käed olid haavatud. Nüüd teadis ta, et seesama mees oli temale pimedas kallale tunginud ja teda ära kägistada tahtnud.

Kustas oli nüüd jälle jalul. Paar sekundit vahtis ta Palu metsiku pilguga ja hüppas siis nagu röövloom talle kallale.

Palu laskis kohe Schwarzenbecki öökuuesiilu käest lahti, ta rusikas sööstis ettepoole ning tabas Kustast lõua pihta. Mees langes maha nagu niidetud. Kui Palu uuesti tahtis paruni öökuuest kinni võtta, oli see mees juba kadunud, sest ta oli Kustase kallale tungi kasutanud uksest välja lipsamiseks.

lased ja jaapanlased. — Külmetatud liha laadimine on jälle hoopis teine asi, tuleb töötada külmas ruumis, see on minule kui põhjamaalasele rohkem kondi järele, kuna aga kohalikud mehed hirmsasti külma kardavad ja end sallidesse ja vammustesse mähivad. Mis puutub või laadimisse, siis saadetakse võid siit välja 52-naelastes kastides, mitte tün- nides, nagu Eestis. See on kiire töö — tööta nagu mõni automaat, oma 1750 kasti tunnis.

Tööl on mehed kõik gang'idesse või, nagu Eestis kutsutakse, artelli- desse jaotatud. Üks gang sisaldab

kuni 30 meest; juhtub mõnikord, et ühes laevas töötab korraga 200 meest. Palju oleneb forman'ist, kes oma isikliku äranägemise järele määrab mehed vastavale tööalale.

Mis puutub palgasse, siis see on võrdlemisi rahuldav — enamalt olid küll suuremad, kuid ühes tarbeasjade hindade langemisega on ka palgu tublisti kärbitud. Töötasu on tunniviisi — umbes 2,50 E. krooni tund. Kuus teenime 12—15 naelster- lingi ümber. Selle rahaga saab siin väga lahedasti ära elada, sest Bris- bane'i linna loetakse üheks odava- maks elamise poolest. Brisbane'ist

põhjapool asuvates linnades, kus ju- ba päris troopikakliima, on ka pal- gad kallimad, kuid minule on sel- lestki kuumusest küllalt.

Nii möödub nädal, kuu ning aasta — imekiirelt. Ei märkagi, kui jälle aasta möödab ning rühi edasi tööd teha — lootes paremaid aegu ja lahedamaid eluvõimalusi.

Sellele vaatamata, et juba 8 aas- tat kodumaalt ära oleme, ei ole te- da unustanud — loeme, kuuleme tih- tigi Eestist kohalikkude ajalehede kaudu, mis näitab, et Eesti polegi enam nii tundmatu maa...

C. L.

„Kahju,“ pomises Palu. „Nüüd peame teda jälle hakkama otsima. Kuid... lõpuks on ju see ükskõik. Peaasi on aga see, et nüüd viimaks ometi on meil käes see poiss.“ Ta osutas Kustase peale. „Ta tungis parunile pimedas kallale ja oleks ta kindlasti ära kägistanud, kui mitte mina poleks juhuslikult juhtunud sinna peale.“

Parun Stackberg oli ennast vahepeal vähe kogunud.

„Teie lahkute kohe minu majast,“ ütles ta väga väarikalt. „Ma ei kannata, et igasugused ümberjooksikud sõimavad mind minu oma majas.“

„See kõik oleks ju väga kena, kui see oleks teie loss, mille juures aga mina just kahtlengi. Muide — siin on ju ka proua Vinfried. Kas ei olnud see nii, proua Vinfried, et teie ütlesite mulle, et olete paruni kaugelst sugulane?“

Proua Vinfried kõhkles hetke ja näis parunilt pilguga nõu küsivat. Siis aga vastas ta kindla häälega:

„Jah, ma olen paruni sugulane ja ma võin tõendada, et ta on selle lossi peremees ja omanik. Ma ei mõista, kust võtate teie — võõras — julguse ning tirite mingi räbalates hulguse siia ja väidate, et see on lossi omanik.“

„Ma tõendan oma julge väite kohe...“ tahtis Palu alata, kuid Meissneri terav hää lõikas selle pooleks.

„Teie ei tõenda siin midagi. Komissar Raudsepp, vangistage see mees ja laske ta kinni siduda. Ta on kaunis hädaohtlik poiss.“

Raudsepa näo üle libises rõõmus naeratus.

„Poisid, nabige ta kohe kinni!“ hüüdis ta oma politseinikkudele. „Ruttu, ruttu, võtke see kelm jalamaid kinni!“

Palu seisis ikka veel ukse lähedal ja vaatas Meissnerile imestunult näkku.

„Ah nii!“ ütles ta siis aeglaselt. Ta nägi mõlemaid politseinikke enda poole tulevat, kuid ei liikunud ikkagi veel paigast. „Või siis nii on asjad! Härra Meissner kuulub ka sinna hulka... Oleks ma seda varem teadnud...“ Ta pöördus ümber ja hüppas ukse juurde. „Kuulge teie mõlemad seal!“ hüüdis ta politseinikkudele. „Ärge tulge mulle järele, mul on relvad kaasas.“

Tundus, et mõlemad politseinikud olid harjunud ainult neid inimesi püüdma, kellele polnud kaasas relvi. Kuuldes Palu viimaseid sõnu pöördusid nad kohe tagasi ja komissari kõige hullemadki sõimusõnad ei suutnud neid sundida Palule järele minema.

„Kummaline politsei!“ imestas Rebane endamisi, kuid tal oli siiski heameel, et Palu jäi vabadusse. Ümberringi valitsevas segaduses ja teadmatuses oli nüüd Palu Rebase ainuke lootus. Mida ei julgenud teha politseinikud, seda oli valmis vabatahtlikult enda peale võt-

ma Kustas. Ta nõustus kohe Palu otsima minema.

„Teie ei tohi Kustast lasta minna!“ hüüdis Rebane meeleheitel. „Kustas on kindlasti roimar ja kõigiti väga hädaohtlik kelm...“

„Ärge segage end teiste asjadesse!“ hüüdis Meissner ähvardavalt. Siis osutas ta ühele kui ka teisele uksele ning käsutas: „Kõik ukсед on suletud. Keegi ei lahku sellest ruumist minu loata. Ei tohi ka kedagi sisse lasta, enne kui ma seda lubanud olen.“

Meissneri käsk leidis kohe täitmist. Mõlemad politseinikud ja veel paar teist meest asusid ukse ette ja kõik need mehed hoidsid käes laskevalmis revolvreid.

„Ja siis nüüd,“ ütles Meissner sünge näoga, „läheb kohus otsust tegema.“

Vaikides vaatasid kõik, kui Meissner, parun Stackberg ja dr. Morosov tõsiste nägudega sammusid toast välja. Vahid uste juures andsid neile aupaklikult ruumi ja asusid pärast nende toast lahkumist kohe jälle oma endiste kohtadele.

„Teil ei ole vist midagi selle vastu?“ ütles Raudsepp pilkavalt ja väänas samal hetkel Leena käed jälle seljataha ning sidus need kinni. Rebane võpatas. Ta oleks kõige meelsamini Raudsepale kohe kõri kallale karanud, kuid kurjade nägudega relvastatud vahid uste juures valvasid iga tema liigutust. Sellepärast loobus Rebane kohe sellest mõttest. Ta teadis, et tema oli siin ainuke inimene, kellele Leena veel võis loota. Kuigi ta oli relvata, võis ta soodsal hetkel sellest hoolimata midagi ära teha. Selleks oli aga vaja soodust hetke, vastasel korral poleks ta suutnud midagi korda saata.

„Teie istute akna juures, härra Rebane, kas võite mulle öelda, missugune ilm on praegu väljas?“

„Suurepärase päikesepaiste,“ pilkas Rebane. „Teie tahate vist varsti üle piiri jalutada?“

Rebane lükkas eesriided vähe kõrvale ja vaatas välja. Aknaruudud olid aga nii lumistunud, et ta ei näinud midagi. Ta mõistis aga, et Leena ei küsinud seda sugugi naljapärast, vaid et see imelik tüdruk teadis, et ilma muutusest sõltus kuidagi ka tema saatus. Suuri vaevu õnnestus tal üht õhuakent avada. Ta vaatas välja ja imestas.

„Tuisk ja tuul on täiesti lakanud,“ ütles ta siis kõvasti ja rõõmsasti. Ka tema oli millegipärast veendunud, et ühes tuisu ja pimedusega kaob ka õudus ja hädaoht. „Taevas siravad koguni tähedki.“

„See on hea,“ vastas Leena kergendusohkega.

Teiste koosolijate peale ei mõjunud see teade ei nii ega teisiti, ainult komissari näis see millegipärast rahutuks tegevat.

„Hm... ilm on ilus, ütlete teie...“ pomises ta segaselt. „Jah, siis... siis pean ma ju... ma vaatan õige kord ise järele... seda ma pean ju... ma pean nüüd kohe...“

Ta läks ukse juurde ja tahtis väljuda, kuid kohe sirutusid kaks revolvisuud tema poole.

„Härra Meissneri käsk oli, et keegi ei tohi siit ruumist lahkuda,“ seletas üks vahtidest komissarile.

„Idioot!“ käratas komissar vihaselt. „See ei käi ju minu kohta. Astu kohe kõrvale ja lase mind läbi.“

Valvur raputas otsustavalt pead.

„Pole midagi parata, härra komissar,“ vastas ta ükskõikselt. „Mul on käsk mitte kedagi läbi lasta. Nii käskis härra Meissner...“

Komissar kahvatas näost valgeks, nii valgeks, nagu Rebane teda veel näinud ei olnud, äigas endal paar korda käega üle näo, hüppas siis paar sammu tagasi ja jooksis kohe jälle edasi ning jäi käed rusikas mõlemate valvurite ette seisma.

„Neetud talupoja siga!“ karjus ta metsikult. „Kohe laseid sa mu läbi. Kohe või muidu... muidu... muidu...“

Esimene valvur kohkus ja oli näha, et ta ei tahtnud komissariga tülli minna. Mees langetas oma revolvi ja paistis, et komissar pääseb välja. Kuid siis segas end vahele teine valvur:

„See ei lähe,“ ütles ta karmilt. „Härra Meissner keelas...“

Nüüd katkes Raudsepa kannatus lõpulikult.

„Meissner! Meissner! Meissner!“ ulus ta. „See teie kange härra Meissner pole midagi muud kui vilets narakoi! Kuid mina pean saama siit läbi, olgu ees kas või kümme kuradit. Kas saite aru, te idioodid, sead?...“

Raudsepa käes vilkus revolver. Seda nähes pistis üks valvur jooksma, kuid teine ei teinud seda, vaid tõstis oma revolvi ja laskis Raudsepa pihta.

Raudsepp tuikus paar sammu edasi ja langes siis kokku. Ta ei karjunud ega oianud, ainult ta käed haarasid õhku, nagu oleksid nad tahtnud midagi tabada ja enda juurde tõmmata.

Samal hetkel avanes uks ja suure väärikusse astus sisse Meissner ühes dr. Morosovi ja paruniga. Nad võtsid istet musta linaga kaetud laua taha. Alles nüüd märkas Meissner põrandal maas lamavat komissari.

„Mis siin on juhtunud?“ küsis ta võõrastusega ja ta pilk peatus komissari liikumatul kogul.

Komissari huuled liikusid.

„Ta... ta laskis mu maha,“ oigas ta. Ta tahtis veel midagi öelda, kuid samal hetkel purskas ta suust verejuga. Raudsepp langes tagasi, ta sõrmeküüned tungisid ta käelihasse ja sellisena jäigi ta liikumatult lamama.

27.

Meissner seisis mõlemate kätega lauale toetunult ja ettepoole kummardunult ja vaatas hirmunult komissari elutusse näkku.

„Kas... ta... on... surnud?“ sosistas ta.

Mees, kes oli lasknud komissari pihta, kummardus alla ja asetas oma kõrva Raudsepa rinnale.

„Surnud,“ ütles ta siis rahuldatus ja tõusis jälle püsti. Ta vaatas nüüd Meissnerile otsa, nagu oleks ta oma teo eest oodanud kiitust.

„Kuidas see juhtus?“ küsis Meissner ja naeratas imelikult.

Valvur seletas talle lühidalt ja toonitas rõhuga, et tema oli just see, kes komissari maha laskis.

„Kõik on parimas korras,“ ütles Meissner vähese mõtlemise järele. „Minu käsk oli ju küllalt selge, et keegi ei tohtinud sellest ruumist lahkuda. Noormees, teie täitsite ainult oma kohust. Ma kannan hoolt, et keegi teile selle eest midagi kurja ei saa teha. Ja nüüd avan ma uuesti sõjakohtu istungi...“

„Härra Meissner,“ ütles Leena. „Kas teie ei lubaks mind järele vaadata, kas komissar tõesti surnud on. Võibolla on ta ainult mineatuses.“

„Teie kuulsite ju ise, et ta on surnud,“ pööratas Meissner. „Kuidas julgete teie end segada neisse asjadesse? Teie peate vaikima ja ootakma otsust, mis teile osaks saab.“

„Enne kui ma hakkam otsust ootama, luban ma endale veel ühe märkuse,“ sõnas Leena vahvalt. „Raudsepa mõrtsukas unustas teile ühe väga tähtsa asja ütlema, nimelt selle, et komissar Raudsepp vähe aega enne surma ütles, et teie, härra Meissner, pole üldse see, kellena teie siin esinete.“

„Mina... mina... ei...“ pomises Meissner. „Mina ei olevat... kellegi...“

„Jah, seda ta ütles,“ jatkas Leena rahulikult. Meissner tõrjus selle kahtluse uhke käeliigutusega tagasi.

„Paljud kadestavad mind ja minu kõrget ametit,“ seletas ta süngelt. „Ma ei hakka selliste rumalate kahtlustustega võitlema. Mis teie selle kohta arvate, härra parun? Ja teie, härra doktor? Kas pole selline väide naeruväärne?“

Parun ja doktor noogutasid pooldavalt ja pomisesid sellejuures arusaamatuid sõnu.

„Sõjakohus on nüüd oma otsuse langetanud,“ hakkas Meissner nüüd suure õhinaga rääkima, nii et Leena ei saanud enam vahele rääkida. „Et selgus, et Leena Kangru on teotsenud salakuulajana ühe naaberriigi kasuks, siis mõistis kohus ta surma mahalaskmise läbi. Kohtuotsuse peab täide saatma kolonel Sheremetjev viie minuti kestel. Kellelegi Palule, kelle elukutse pole teada ja kes ka ise siin ei viibi, mõistis kohus kümme aastat sunnitööd. Ka

vaheajal siin õnnetut surma leidnud komissar Raudsepa leidis kohus süüdi olevat ja mõistis ta aastaks sunnitööle, tingimusega igas kuus üks päev kartserit ja nälga. Kohus otsustas Raudsepalt võtta kolmeks aastaks ära ka kõik õigused ja au. Seega on meil siin tegemist autu surnuga.“

Meissner võttis nüüd oma taskukella välja, kirjutas midagi paberile ning jatkas siis:

„Praegu on kell kolm nelikümmend viis minutit. Viieteistkümne minuti pärast peab surmaotsus täidetud olema. Leena Kangru, kui teil on mõni soov, siis palun seda meile öelda. Kui peaks olema võimalik seda täita, siis ei keeldu sõjakohus seda tegemast.“

„Meissner istus, ja tükil ajal ei lausunud keegi sõnagi. Rebane oli vaevalt kuulnud Palu ja Raudsepa kohta tehtud otsust. Ta mõtted keerlesid ainult Leenat ähvardava hädaohtu ümber. Raudsepa surm näitas talle küllalt selgesti, et need inimesed saavad hakkama kõigega. Noormees ei kahelnud sugugi, et nad lasevad Leena 15 minuti pärast külmavereliselt maha — kui tal ei õnnestu seda kuidagi nurja ajada.“

Kuid mida sai tema siin teha? Ta oli ükski ja tal polnud ka mingit relva. Ka Palu polnud siin ja ei teadnud vist aimatagi, mis siin vahepeal juhtunud oli. Kui ometi Palu tagasi tuleks! Rebane kaalus, et kas ei peaks ta jooksuma ukse juurde ja katsuma sealt hüüda. Võimalik, et Palu kuuleks teda. Kuid Palu oli kuhugi kadunud ja ei ruttu vist väga tagasi, kuna ta väga hästi teadis, mis teda siin ootas.“

Leena seisis kriitvalgena kohtulaua ees. Ta näost ei paistnud aga mitte meeleheide, vaid ta näis mõtlevat. Kahtlemata otsis ta pääseteed. Võibolla tahtis ta selleks kasutada temale pakutud viimase soovi täitmise lubadust. Neiule ei tulnud aga vist midagi pähe, sest ikka veel vaikus ta.

„Noh?“ küsis Meissner. „Kas teil ei ole mingit soovi? Kolm minutit on juba möödunud.“

Leena tõstis pea otsustavalt üles.

„Kui ma paluksin surmaotsuse täideviimist tunniks edasi lükata, kas see oleks palju?“

„Kardan, et jah. Kuid meie võime ju selle küsimuse üle kõnelda,“ ütles Meissner.

Meissner pidas nüüd sosistades paruni ja dr. Morosoviga nõu. See kestis kõige rohkem paar minutit.

„Sõjakohus lükkab teie palve tagasi,“ ütles siis Meissner kuivalt.

„Paluge midagi muud. Muide, teile on jäänud veel 9 minutit ja mõned sekundid.“

„Palve, et ma end ise võiksin maha lasta, on vist ka vastuvõtmatu?“ küsis Leena.

„Muidugi,“ vastas Meissner, kes seekord ei pidanud vajaliseks teistega selle üle kõnelda. „Teil on nüüd veel 8 minutit aega elada.“

„Kaheksa minutit,“ sosistas neiu, ja värin

jooksis üle ta keha. Kuid ta sai sellest nõrkusehoost kohe jälle võitu. Neiu pilk otsis Rebase üles, ja noormees mõistis, et see pilk tahtis temale meenutada ta lubadust, mille oli annud neiule. Kuid mida sai ta teha? Tal polnud mingit võimalust neiule appi minemiseks.

„Kuus minutit,“ ütles Meissner. „Kas teil ei ole tõesti mingit soovi, preili Kangru?“

„Mulle ei tule midagi meelde!“ hüüdis neiu meeleheitel, ja ainult Rebane mõistis nende sõnade tähendust: neiu ei leidnud mingit pääseteed. „Ah, ükskõik, andke mulle üks sigarett,“ ütles ta õlgu kehitades. „Nüüd mõistan ma, mispärast surmamõistetud seda paluvad.“

Meissner sositas midagi parunile ja ütles siis pühalikult ja tõsiselt:

„Sõjakohus otsustas teile seda lubada.“ Ta ise tõusis püsti ja võttis paberossikarbi, lähenes siis Leenale ning pakkus temale paberossi. Alles siis märkas ta, et neiu käed olid kinni seotud ja ta paberossi võtta ei saanud. Meissner mõtles hetke, nähtavasti selle üle, kas ta pidi neiu köidikud lahti päästma või mitte. Kuid ta jõudis teisele otsusele. Ta võttis ise ühe paberossi karbist ja pistis selle neiule suhu ning andis siis ka tuld. Ta võttis ka paberossi Leenal suust ära ja pani jälle tagasi, kui neiu seda soovis. Rebane oli tõusnud püsti. Ta ei lootnud, et ta kavatsus õnnestuks, sest ta teadis, et see oli hulljulgus, mis ta nüüd tegi. Kuid ta teadis ainult üht — ta pidi Leenat aitama. Ettevaatlikult ja sammamult lähenes ta Leenale.

„Teil on veel üks minut aega,“ ütles Meissner, kui oli jälle visanud pilgu kellale. „Härä kolonel, ma palun...“

Meissneri lause jäi pooleli, sest Rebane viskus täie jõuga Meissneri kallale, haaras vananamehe süle ja heitis ta suure jõuga mõlemate politseinikkude peale. Üks politseinikudest kukkus maha, kuid teine ei kaotanud oma otsustusvõimet. Kui Rebane, Leena süles, tahtis temast mööda tormata, haaras ta noormehest kinni ja ei lasknud enam lahti.

Meissner karjus nagu ratta peal.

„Appi! Röövlid! Päästke mind! ...“

„Appi! Appi!“ karjusid ka mõlemad politseinikud ja eriti veel see, keda Rebane asjatult endast püüdis maha raputada.

Rebane kuulis paljude jalgade trampimist. Ta teadis nüüd, et ta päästmiskatse oli nurjunud. Nüüd ootas teda sama saatatus, mis Leenatki.

„Palu! Palu!“ hüüdis ta veel meeleheitlikult. Siis tundis ta, kuidas paljud käed haarasid ta kinni, ja siis visati ta põrandale.

28.

Meissner oli vihast päris meeletu. Ta jooksis siia-sinna ja karjus vahetpidamatult. Kukkumisel polnud ta saanud sugugi viga. Sellegipärast jooksis ta nüüd imestamapaneva kiiru-

sega toas ringi. Rebane lamas põrandal, käed ja jalad kinni seotud. Meissner jäi viimaks Rebase juurde seisma ja vahtis teda vihast leekivate pilkudega.

„Teie! Teie!“ sisistas ta läbi hammaste. „Teie julgesite tungida mulle kallale. Kas teie ka teate, mis nüüd teiega sünnib? Kas teate seda, härra Rebane?“

Rebane ei vastanud midagi. Ta vaatas vaid Leenale kurvalt näkku ja neiu noogutas talle sama kurvalt vastu. Rebase päästmiskatse ainuke tulemus oli see, et neiu veel elas, kuigi ta mahalaskmise tähtaeg oli juba läbi.

„Vastake!“ karjus Meissner, keda Rebase kangekaelne vaikimine veel enam vihastas.

Kuid Rebane ei vastanud nüüdki. Ja mida oligi tal öelda?

Kas pidi ta ütleva, et ta ei pidanud Meissnerit sugugi enam selleks, kelleks oli pidanud varem. Kas pidi ta Meissnerit ähvardama tasumisega? Sellest kõigest poleks aga mingit kasu olnud ja sellepärast vaikis Rebane.

Meissner aga näis sellest hoopis teisiti aru saavat. Ta nägu muutus järsku siniseks ja ta hüppas nagu kass Rebase juurde ja lõi teda näkku.

See löök polnud küll kuigi tugev, sest Meissneril polnud löömiseks küllaldaselt määralt jõudu. Kuid Rebasele see löök mõjus väga rabavalt. See oli tema elu suurem häbi. Kunagi varem polnud julgenud teda keegi lüüa. Ja kunagi polnud Rebane teadnud aimatagi, et selline häbi jääb tasumata.

Ta kiskus küll oma köidikuid, kuid need olid kõvad küllalt teda pidama. Kõik muutus ta silme ees pimedaks ja inimesed paistsid otskui läbi udu.

„Ja siis nüüd, härra kolonel, palun ma teid kohe kaks surmaotsust täide viia!“ hüüdis Meissner. „Selle kelmi laseme me ilma kohtuotsuseta maha. Ta tahtis mind tappa, seda nägid ju kõik oma silmaga pealt. Sellest jätkub. Härra kolonel, siin on minu revolver. Teie teate ju: liisk on langenud! Üks, kaks, kolm — tuld! Palun väga!“

Kolonel Sheremetjev istus ikka veel samal kohal, kuhu oli läinud pärast seda, kui ta sõjakohutu pidamisest oli loobunud. Näis nagu ei huvitaks teda enam miski, mis selles ruumis sündis. Ta vaatas kurbade silmadega enda ette ja tõstis ehmunult pea, kui Meissner teda hüüdis. Kuid ta langetas selle jälle kohe.

„Tulge siis ometi! Tulge ruttu!“ ajas Meissner peale. „On juba aeg. Teie peate kaks surmaotsust täide viima. Siin on revolver.“

Kolonel tõusis pikkamisi püsti. Nagu unes lähenes ta Meissnerile ja võttis vastumeelselt revolvrri, kuid ei rääkinud ikkagi veel ainsatki sõna.

„Ärge mõelge ometi nii kaua!“ hüüdis Meissner kannatamatult. „Aeg on juba käes. Vaa-

lane seisab väravate ees. Liisk on langenud. Üks, kaks, kolm — tuld!“

„Kolonel ei vii kunagi surkmaotsuseid täide,“ sõnas Sheremetjev mõtlikult. Ta võib ainult anda selleks käsklust.“

„Noh, siis andke see käsk!“ kiirustas Meissner.

„Hea, ma annan selle käskluse,“ ütles kolonel viimaks Meissneri suureks rõõmuks. „Kuid kes peab siis maha lastama?“

„Need mõlemad seal! Need kinniseotud: enne naine ja siis ka mees.“

Kolonel vaatas kaua Meissnerile otsa, raputas siis pead ja ütles: „Ei, see pole õige. See pole õige järjekord. Algul olid nimesid nimekirjas nii, et mees enne ja siis alles naine. Ja ainult sellepärast, et mina palusin nimesid vahetada ümber, muudeti nende järjekord ümber...“

„Sellel pole ju praegu mingit tähtsust!“ vaidles Meissner vastu. „Minul ükskõik, laske siis mees enne ja naine pärast... minul ei ole selle vastu tõesti midagi.“

„See pole sugugi nii tähtsusetu, nagu teie seda arvate.“ Kolonel Sheremetjev vaatas süngelt näoga enda ette. „Ei ole sugugi tähtsusetu. See on viga, härra Meissner, suur viga. Kas teie sellest tõesti aru ei saa?“

„Ärge rääkige rumalusi...“

„Laske mind kõnelda, härra Meissner. Ärge andke veel käsku tulistamiseks. Mina! Mina! Kas teie ei mõista siis? Mina palusin nimesid vahetada ümber ja see sündiski nõnda ning sellepärast... kas mõistate nüüd, sellepärast peab nüüd see neiu surema...“

Kolonel rääkis meeletult ja näis end täiesti unustanud olevat. Oli kindel, et tema ei saanud enam aru, mis siin sündis. Rebane ei taibanud, mispärast ei avaldanud Meissner põrmugi hirmu tundemärke, kugi koloneli käes oli revolver ja see sellega vahetpidamata mängis. Ikka ja jälle suunas kolonel relvasuü Meissneri pea poole. Meissner oli aga järsku muutunud haruldaselt julgeks.

„Jätke juba kord oma lollused!“ käreatas ta vihasele. „Sellest pole ju mingit mõtet.“

„Halastage ometi,“ palus kolonel väga haledasti. „Halastage ometi isa hallide juuste pärast. Laske mind maha ja jätke mu tütar ellu! Temal on ju selleks õigus! Teie ei tohi teda tappa. See oli eksitus, suur eksitus. Teie peate sellest aru saama...“

Enne kui Meissner midagi sai öelda, oli kolonel järsku laskunud põlvili ja sirutas nüüd oma käed paluvalt Meissneri poole. Sellejuures puudutas revolvriraud Meissneri pead.

„Halastage ometi tema noore elu peale,“ palus õnnetu kolonel nuttes. „Halastage tema peale minu valgete juuste pärast, isa valgete juuste pärast. Vaadake, nad on päris valged, valged...“

Akki katkestas vaikuse karjatus. See oli proua Vinfried. Ta seisis käed koloneli poole sirutatud, näost valge ja silmis metsik ilme.

„Tehke ruttu lõpp!“ karjus ta. „Ma ei suuda seda enam taluda... Tehke lõpp! Tehke ruttu lõpp!“

Saabus õudne vaikus. Võis kuulda kuidagi koloneli raskelt hingas; siis tõusis ta püsti ja läks tuikudes Vinfriedi hääle suunas.

„Mis?“ sosistas ta. „See oli ju naiskomissaris, kes käsutas... lõppu teha? Tamara peab surema? Ei, ei, ei!“

Ta jäi seisma ja kuulatas. Kuid peale proua Vinfriedi nuuksumise polnud midagi kuulda.

Kolonel hüppas siis järsku edasi. Ta silmad olid nüüd nagu vihasel metsloomal. Jälle hüppas ta edasi. Need hüpped olid veidrad kuid ühtlasi ka õudsed.

„Aha!“ hüüdis ta siis. „Liisk on langenud. Mis? Naiskomissarisil pole halastust. Tamara peab surema. Liisk on langenud, langenud. Kes seal naerab? Küllalt, seltsimehed. Üldine taganemine. Liisk on langenud — üks — kaks — kolm — — — tuld.“

Kolonel laskis seitse korda järjest. Ta laskis kõik kuulid oma revolvrast välja. Juba esimese lasu ajal vajus proua Vinfried kokku.

29.

Kõik jooksid suures segaduses läbisegi. Parun oli hirmunult üles hüpanud. Ta toolianges seejuures kolisedes ümber ja kukkus dr. Morosovile jala peale. Nüüd hüppas ka dr. üles ja hakkas metsikult naerma. Sellel naerul ei näinud enam lõppu olevatki. Marie Stackberg nuttis ja hüüdis appi. Meissner aga vaatas seda kõike pealt ja ta nägu oli väga rumal.

Näis nagu oleks need lasud seltskonnalt rõõvinud viimase mõistusenatukese. Kuid ometi polnud need lasud teinud nii palju kurja kui see, mis veerandtunni eest kustutas komisari eluküünla. Proua Vinfried polnud surnud ega ka haavatud. Ta oli vajunud kokku suurest hirmust ja ehmatusest. Võibolla see päästiski ta elu.

Nüüd ajas ta end pikkamisi jalgele ja läks ukse poole. Ta erutus oli veelgi suurenenud. Mõlemad valvurid ukse juures ei teinud talle takistusi ja astusid aupaklikult kõrvale, nagu

oleks ta olnud vaim, kes tulnud teisest ilmast. Ka Meissner ei teinud katset prouat tagasi hoida.

Kolonel oli istunud pingile ja jälgis prouat pilguga. Revolver oli tal veel ikka käes, kuid ta ei ähvardanud sellega lahkuvat prouat. Ta ei vaadanudki teda. Nüüd oli proua juba avanud ukse ja hetk hiljem sulges see ta järel.

„Põgenege!“ sosistas Rebane Leenale. „Teie jalad pole ju köidetud nagu minul.“

„Ja teie?“ küsis neiu.

„Mina?“ Rebane naeris mõrudalt. „Üksi saan ma siin palju kergemini hakkama, kui siis, kui teie olete siin. Sellepärast põgenege nii ruttu kui vähegi saate. Võib olla õnnestub see teil. Varsti on see niikuinii juba hilja.“

Kuid see, mis proua Vinfriedil õnnestus ei õnnestunud enam Leenal.

Vaevalt oli ta ukse poole hakanud minema, kui tuli liikumine Meissneri tardunud kehasse.

„Pidage!“ hüüdis ta. „Kuhu teie lähete?“

Leena ei vastanud midagi ja sammus rahu-likult edasi.

„Seiske paigal!“ karjus Meissner.

Selle karjumisega pööras ta kõigi tähelepanu jälle Leenale. Ja kohe tekkis inimestes se rahutus. Seda just oligi Rebane kartnud. Ka mõlemad vahid asusid jälle tegevusse. Dr. Morosov ei naernud enam, vaid tõstis paruni poolt ümbertõugatud tooli jälle üles. Parun istus oma kohale ja seda tegi varsti ka Morosov. Kõik oli jälle nagu alguseski ja miski ei meenutanud seda, et selles ruumis natukese aja eest olid raksatanud paugud ja inimene oli tapetud. Kuid komisari laip lebas, üks silm lahti, teine kinni, põrandal... Näis, nagu oleks ta pilkavalt pilgutanud oma silmi.

„Minu daamid ja härrad, ütles Meissner.

„Selgus, et kolonel Sheremetjev ei ole võimeline surmaotsusi täide viima. Ma ei taha surmamõistetud enam teistkordselt asjata hirmutada, sellepärast peame olema otsuse täideviija valikuga väga ettevaatlikud. Arvan, et olenegi sobiva mehe selleks leidnud. Dr. Morosov, palun teid kohe mõlemad surmaotsused täide viia. Kas teil on revolver?“

Morosov tõusis üles ja istus siis jälle kohe. Ta tahtis midagi öelda, kuid suust ei tulnud ühtki sõna.

„Mis teil viga on?“ uuris Meissner kulmu kortsutades. „Vastake, kas teil on revolver või ei ole?“

Morosov noogutas jaatavalt. Ta pilk oli kuidagi hajameelne.

„Tubli,“ jatkas Meissner. „Soovitan teile, et teie ei laseks surmamõistetute peale nii kaugelt nagu kolonel, vaid kaunis lähedalt... Kas olete kunagi juba lasknud maha mõne koe-
ra või kassi?“

„Ei, mitte kunagi,“ vastas Morosov, kes oli valge nagu lubi. (Järgneb.)

Romaani „Liisk on langenud“ senine sisu.

Kaks sõpra Rebane ja Palu ning ajakirjanik Kangru satuvad Peipsi suurde elamusse, kus leiavad ees väga omapärase seltskonna. Salapärased sündmused selles majas järgnevad vahetpidamatult. Jõuavad kohale kaks politseinikku teine neist käest haavatuna. Seltskonnas viibivad parunid, kolonelid, komissarid ja igasugu ametikandjad. Moodustatakse kohus ja hakatakse harutama väljakohtu korras mitmete isikute süütegusid.

A. Uivanti.

Kutse Berangere'ilt! Peale kaheaastast vaikust! Ülimal määral üllatatud loen postkaardilt:

„Armas Annie!

Tean, et oled Šveitsis. Kus kavatsed veeta pühad? Tule minu poole Montreux'sse.

Sind armastaja

Berangere.“

Lasen oma vaimusilmade cest mööda libise-da kõigi nende isikute näod, kellede seltsis lubasin veeta eelolevad pühad: ema Nervil'is Jack Dublinis, Vivien Glasgow's, Barbara Dublinis, Silvia Roomas ja Onelly Pariisis

Ebakindluse hetkel alati lasen rahal enda eest otsustada. Kui käesoleval korral kukub „kull“, siis tahan Berangere'i oma külastamisega austada, kukub aga „kiri“, siis peab Berangere minust loobuma.

Raha tõuseb õhku, pöörleb, kukub. „Kiri!“ Vaene Berangere! Ent millist ülejäänud kuuest isikust valida? Võimata siin üksi otsustada! Taas määraku seda raha. Ah! Seekord ometigi „kull“. Nii siis — Berangere.

Istun kirjutuslaua taha ja kritseldan kiirelt paberile järgmised read:

„Kallis Berangere!

Oota mind nelipühade laupäeval pealelõunat.

Sinu Annie.“

Ent mis nime kirjutada ümbrikule? Kahe aasta eest oli ta veel Berangere Tanier ja oli kihlatud krahv Lucien de Malde'ga Mirval'pi lossist. Embkumb: kas on kihlus, tühistatud või on pulmakuulutus kaduma läinud.

Otsustasin siiski kirja adresseerida Berangere Tanier'le. Pühade laupäeval vara hommikul sõitsin Bernist Montreux'sse. Perroonil seisab juba Berangere ja elavalt lehvitab mulle punase siidtaskuräuiga.

„Meie jooime tass kohvi Eden Palace'is,“ sõnab Berangere viies mind jaama juures olevasse suurde hotelli, „pärast tuled minu poole.“

Vaevalt olime istet võtnud saali suurtes mugavates klubitooles, kui pöördun Berangere poole küsimusega: „Kas ma räägin preili Berangere Tanier'ga või krahvinnaga de Malde'ga?“ Mulle vastamata hakkab Berangere pikalt seletama nelipühade müstilist tähtsust. Äkki aga katkestab ta oma loengu ja küsib: „Kuis veet- sid oma viimase nelipühade laupäeva õhtupooliku?“ — „Viie või kuue sinnfeinlasega, kes oma vangikongest põgenesid ja kes end Londonis minu majas varjasid. Ja sina?“ Berangere hakkab närviliselt oma taskurätiga män-

gima, moodustab tast mingisuguse hiirekese kõrvade ja sabakesega, paneb teda hüppama ühest käest teise. „Mina?“ küsitseb ta, ilmselt ainult selleks, et aega võita. — „Ah! Mina!“ Ning äkki katab ta oma näo mõlema käega. Tema hääles on mingi alatoon, mida ma ei mõista. Hirm? Ekstaas? Meeleheit? — „Ütle, vasta mulle!“ käsutan ma viimaks. — „Noh, hüva,“ tähendas Berangere, „nii siis kuule!“

„Olin sõitnud Glion'i, et veeta kuu oma tädi Klotilde juures ja siis nelipühiks Genfis kohata oma peigmeest. Nelipühade laupäeval pidi olema Mervilis suur perekondlik vastuvõtt ja kutsutud külalistele teatama meie kihlusest. Sellele perekondlikule suurdineele oodati ka minu peigmehe üht väga rikat onu Pariisist, kes pidi mulle annetama pulmakingiks väga väärtusliku kaelakee ja mu peimehele 40 hobuse jõulise Peugeot'. Oli nii korraldatud et ma Glionist oma tädi saatel väljun kella kahe- se kiirrongiga ja jõuan Genfi kella neljaks. Nelipühade reedel saatsime omad pakid Genfi ja järgmisel päeval 3.42 peale lõunat väljusime hotellist, et jõuda õigeks ajaks jaama. Teel jaama aga komistas tädi, kukkus ja väänas oma jala. Võid endale kujutella ärevust ja meelehärma, mis siis järgnesid. Kõlistamised, arstid, kompressid, askeldused! Telefoonisin Lucienile, et sõidan üksinda järgmise rongiga: „Nägemiseni täna õhtul kell 21.10.“ Meeleheitlikud vasturääkimised telefoni teises otsas, südantlõhestavad oiged tädi haigevoodilt, uued kompressid, kurvad mõtiskelud...

Jumalaga suurejooneline kellaviiete, jumalaga intiimne dinee! Ainukene lohutus vähemalt seegi, et hiilgavaks vastuvõtu ajaks pärale jõuan.

Kell 7.50 jõudsin Glion—Montreux' jaama, kus tervelt 40 minutit pidin ootama. Väikeses kohalikus jaamas sel kellaajal ei olnud ühtegi reisijat. Tundsin end ebamugavasti kui mõtlesin pidulikult kaetud lauale, hiilgavaile tualettidele, vahutavale veinile ja — Lucieni kõrval haigutavale tühjale kohale.

Kirjeldamtu kurbus näris mu südant ja mu silmad täitusid pisarast. Ent mõte Mervili lossi, saabuda äranutetud silmadega kuivatas pisarad silmist ja ma kavatsesin tualettruumi minna, et heita viimast pilku oma vesilaineile ja värskendada omi põski Poudre de Chypri'ga. See mõte lohutas mind. Ma läbistasin esiteks suure, laia vahekäigu, siis kitsama ja jõudsin vii-

maks uksele, millel oli pealkiri: — „Toilette pour dames (Luxe) 50 centimes.“ Vajutasin lingile ja astusin ruumi. Teenijanna kavatses just ära minna ja selle „luksuse“, mis koosnes juustenõelte pakikesest, puudritoosist, ja roosa seebi tükikesest, kõrvale panna. Minu ilmumine näis talle olevat päris vastumeelt.

— „Teie muidugi mõistate,“ tähendas ta, „et nüüd pühade laupäeval peaksin ammugi kodus olema. Lapsed ootavad.“ Andsin talle peenraha ja ütlesin, et ei vaja teda. Liigutatult tänas ta mind ja ära minnes käskis uksega „ettevaatlik olla“. Kaua kumisesid tema sammud tühjes vahekäiges. Ettevaatlikult sulgesin ukse ja hakkasin end ilusaks tegema. Puuderdasin oma nägu, poleerisin omi küüsi ja nentisin, et minu silmalaod olid vaid natukere punakad; see ühes õrna jume ja vasekarva juustega andis mulle tizianliku ilme. Täis rahuldustunnet kujutlesin seda mõju, mida avaldan Lucienile kui ka tema miljonärist õnule — — — ning siis otsustasin ooteruumi tagasi minna. Võtsin oma käekoti, heitsin viimase pilgu peeglisse ja astusin ukse juurde. Vajutasin lingile, ta ei annud järele; tõukasin ust, ta ei liikunud, raputasin kõigest jõust — ta jäi suletuks. Otsisin akent — ruumis ei olnud ühtegi akent.

Siis hakkasin hüüdma: „Teenija! Pakikandja!“ Keegi ei vastanud, keegi ei tulnud. Igaüks pühitses juba pühi, olles omaste keskel, ja mina... Mina olin suletud ruumi: „Toilette pour dames (Luxe) 50 centimes!“ Nüüd kuulsin ka jaama saabuva rongi vilet. Olin meeletu, kuid siis nõrk lootusesäde läbistas mu aju: keegi daam peaks ometi tulema sellesse ruumi.

Ent keegi ei tulnud. Ma karjusin, ma hulusin, ma jagasin uksele jalahoopet, kui meeletu jooksin ma ruumis edasi-tagasi, ma avasin ja sulgesin väikese ukse, mis kandis tähendusriikaid aapeid inglise alfabeedist. — Vile, kellalööök — ja pikkamisi lahkus rong jaamaesiselt Genfi poole — minuta — minuta! Peetakse kihluspidu, kus puudub pruut. —

Meeleheite rahuga istusin ruumis olevale ainsale pingile ja püüdsin koguda oma laialivalguvaid mõtteid.

Järgmine rong Genfi läheb kell 2 öösel, kuid Genfist jõuab rong 23.30 Glioni. Lucien kindlasti tuleb selle rongiga mind Glionist otsima, ja jaamakorrapidaja, kes mind nägi, peaks võima minu üle teateid anda. Tema kaudu mind otsitakse ja lõpuks ka vabastatakse sellest ruumist. Ent kell oli alles 6.10. Kuis veedan need hirmsad tunnid kuni keskööni. Ma ei mõistnud endale muud tegevust leida kui omi küüsi poleerida ja vaadelda pesukaussi roosa seebiga. Peale kahe tähe inglise alfabeedist ei olnud mul mingit lugemisvara.

Kui pikkamisi, oo, kui pikkamisi venisid

tunnid. Puhuti karjusin, et pöörata tähelepanu oma vangistusele, ent asjata: keegi ei liikunud vahekäiges. Mind valdas kummaline hirm ja ma hakkasin kartlikult enda ümber vahtima, sest mulle näis, et varjud toa nurgis liiguvad ja moodustavad tontlikke, süngeid kujusid.

Siis hakkasin ma palvetama, kordasin kõik palved, mis ma kunagi olin õppinud. Kordasin kõik luuletused, mida mäletasin. Ent hirm suurenes, varjud tontlikumalt toa nurgis tihenesid, kasvapid. Ma kartsin, et süda ei pea enam sellele hirmule vastu, lakkab töötamast, puruneb... Surm... Sellises ruumis. Milline traagikoomiline lõpp! —

Kell 10, veerand 11... Juba 11... Varsti on Lucien siin. See mõte andis mulle uut jõudu. Ma hakkasin karjuma, lakkamatult, meeletult. Ma karjusin, karjusin, karjusin. Kui pöörane ma hüüdsin inimesi. Ning siis... Sammud vahekäiges! Karjusin uuendatud jõuga. Sammud peatusid, siis kiirenesid ja hääl kostis vahekäigus: Hallo — hallo — kus teie olete ometi!“

„Siin! Siin! Siin!“ „Kus siin?“ „Siin, daamide tualetis, luksus, 50 santiimi!“ hulusin ma, ja pooleldi meelemärkuseta langesin pingile.

Peale mõne katse avanese uks ja minu päästja, jaamaülem, seisis lävel. Ta vaatles mind üliras hämmastuses ja küsis:

„Ja, aga mis on siis juhtunud?“

„Mis on juhtunud, mis on juhtunud,“ hüüdsin ma suure ägedusega, end mitte taltsutades, „juhtunud on see, et ma pidin Genfi oma kihluspeole sõitma ja nüüd olen 4 tundi riivi taga olnud, karjumisest hääletu ja hirmust pool-suruud!“

„Ah, milline õnnetus,“ tähendas ta. Ent tema huultenurgas uskusin nägevat äraandlikku naerutuksatust. See oli liig! Muutusin meeletuks. — „See on häbematu, see on pöörane,“ kriiskasin ma. „Ma esinen kaebusega teie vastu, selti, direktiooni vastu. Jah, alustan protsessi, sest see on kuulmatu inimolendit niisugusel päeval sellisesse hirmsasse kohta kinnipanna!“ Ja ma hakkasin kibedalt nutma.

„Aga ma ei taipa,“ ütles jaamaülem, pöörates paar-kolm korda linki ja väljaspool olevat võtit, — „lukk töötab suurepäraselt.“

„Jah, teil on õigus, ta töötab tõesti suurepäraselt,“ tähendasin ma põlastava naeratussega, pöörates temale selja.

„Jah, kuid uskuge, ta töötab laitmatult,“ ütles ta rahulikult ja viisakalt.

„Ei, see ei ole õigus,“ hüüdsin ägedalt ja viskasin vihaselt ukse kinni. „Lukk üldse ei tööta, mitte põrmugi.“ Ning ma tegin talle selgeks, et ukse suletud olles link ei pöördu.

Veidi ebakindlana katsus ta ust avada. Ta surus lingile — ta rõhus uksele — ent uks jäi suletuks.

„Olete teie hull?“ ütles ta ja tema silmad pildusid säde-meid, „nüüd oleme mõlemad siin luku-taga.“

Ma värisesin kogu kehast.

„Minge ära,“ käskisin ma, „minge kohe, jalamaid ära, jätke mind üksi!“

„Kõige suurema lahkusega,“ vastas ta väga viisakalt, „kui teie mind mitte selles ei oleks takistanud!“ Mu viha oli piiritu. — „Minge ära,“ karjusin ma, ja kuna ta mind vihasele vaatles, hüüdsin hirmunult: „Appi! Appi!“

Ta ei pööranud mulle enam tähelepanu. Kummardudes lingi üle uuris ta lukku ja viimaks püüdis ta õlgadega ust hingedelt tõsta. Tahtmatult meenusid mulle sellejuures Lucieni kitsad aristokraatlikud õlad. Lucien sel-

„Mul on teist tõesti kahju. Mõistan teie seisukorda...“

liste tõugete puhul oleks kindlasti paar nädalat voodis lamanud. — Ent ka need katsed jäid tagajärjetuks. Viimaks haaras ta väikese laua ja kõigest jõust paiskas viimase vastu ust. Uks jäi suletuks ja laud lendas pilbasteks.

Minu resigneeritud meeleheide näis teda liigutavat, sest ta hakkas minuga inimlikumalt rääkima.

„Mul on teist tõesti kahju. Ma mõistan teie seisukorra piinlikkust, mis minu juuresoleku tõttu veel enam silma paistab.“

Langetasin oma pea talle vastamata. Sellele ei olnud ma mõelnud. See ei olnud ka minu arvamine. Vastuoksa — mulle isegi meeldis elusa olendi juuresolek, see takistas mind tundmast vähemalt seda mõttetut hirmu, mis mind varem valdas. Võib olla oleks ma pidanud kartma seda tundmatut võõrast meest, kellega ühiselt siia tuppa, kui puuri olin suletud, aga õigust öelda ei sisendanud ta minusse vähematki hirmu. Ta oli väga noor ja väga blond.

Käharad blondid juuksed langesid ilusakuju-lisele laubale, julge kaarega silmakulmud olid samuti blondid ja vurrud energilise suu ko-

hal oleksid ka blondid olnud, oleks ta neid kannud. Neljanurgeline lõug osutas tahtejõudu ja väikene lohukene temas tõendas teatud määrani iseloomu valjust. Ma võrdlesin Lucieni tahtejõuetut lõuga ja pidin tunnistama endale, et Lucieni kindlasti võib kergemini mõjustada ja valitseda kui seda meest siin. Ma ka teadsin, et Lucien tegelikult väga kergesti alistub naiste tujudele...

„Ja nüüd?“ pöörasin ma küsimusega jaama-ülema poole.

„Nüüd? Nüüd saabub minu ülem Genfist ja ei leia mind postilt.“

„Noh, siis hakatakse teid ometigi otsima,“ vastasin lohutatult.

„Kindlasti,“ vastas ta pilkava naeratusena, „hakatakse mind otsima kõikjal, ent kunagi mitte siit!“

„Ka mind otsitakse,“ ütlesin nuuksudes ja mõtlesin Lucienile.

„Kes teid otsib? Kes?“

„Minu peigmees,“ vastasin ma. „Et ma kella üheksaks Genfi ei saanud, tuleb ta järgmise rongiga, et mind leida.“

„Ja. Et ta teid ei leia, küsib ta jaama-ülema järele, kes samuti kadunud. Tore seisukord! Jah, kummaline seisukord,“ lisas ta kibeda naeratusena, „kui avatakse uks ja meid siit leitakse.“

Ma värisesin. Sellele ei olnud ma üldse mõelnud! „Mu jumal!“ hüüdsin ma nutuliselt. „Lucien on päris kiivus ise. Ta on kui Ot-hello!“ Nende sõnade juures minu partner hakkas metsikult naerma, ta naeris lakkama-

tult. Tundsin end solvatuna ja oleks meeleldi siit ruumist lahkunud. Ent kuhu? Ei olnud teist ust siin ruumis, kui uks kahe tähega inglise tähestikust.

Kauge rongi mürin, hele vile, ja Genfi rong oli saabunud. Meie kuulatasime vaikselt ja liikumatalt. Ei mingit muud kõla, ei mingit lähenevat sammu — kui rongi veduri hingeldav, astmaatiline hingamine! Jaamaülem paneb näpud suhu ja laseb kuuldavale läbilõikava vile. Üks kord, teine kord, kolmas kord. Meie kuulatame. Midagi. Hiirvaikselt ootame vastust. Ükski kõla ei sega rusuvat vaikust. Nüüd on minu kord. Kõigest jõust hakkam karjuma — et mul muud paremat meele ei tule, hüüan meeleheitlikult: „Appi!! Lucien!“ Oma suureks üllatuseks märkan, et jaamaülem naeratab, naeratab nii, et ükski vile enam ei järgne.

Kellahelin, vile ja rong hakkab liikuma. Ikka rütmilisemalt, ikka kiiremalt, ikka kauge- malt kostab rongi pulsilöök. Ja siis valitseb jälle segamatu rusuv vaikust. Viibime hulk aega tmmas meeleheites. „Ja nüüd?“ küsisin ma taas. Ühtegi vastust. „Kui kaua peame siin veel viibima?“ „Kuni kella 7-ni hommikul, kui tuleb tualettruumi korraldaja.“ „Halastaja taevas!“ Käed silmade ees, hakkam kibedalt nutma. „Oleks parem, kui võtaksite oma loori ja kübara ära.“ Kuulekalt talitan tema nõuande järele. Heidan pilgu peeglisse ja näen nutetud silmi ja korratult laubavaid langevaid vesilokke. Ent siiski ei ole ma inetu. Krahv Lucien de Malde'le, kes nii väga nõudlik, ei oleks ma mitte meeldinud. Peeglis taban jaamaülema pilgu ja punastan. Istun taas pingile. — — Kuidas möödusid tunnid? Ma ei tea! Iga minut vaatasin käeuri ja mõtlesin tädi Klotildele, tema nikastunud jalale, mis kõiges süüdi, ja Lucienile, kes meeleheitlikult nüüd jaamas mind otsib.

Ent nii see siiski ei olnud. Pärast sain teada, et Lucien tõesti saab 20.30 kiirrongiga ja ühes „Genfi Journali“ toimetaja ja kahe teise ajakirjanikuga läks jala Glioni, kuna sel kellaajal ühtegi rongi enam liiklemises ei olnud, äratas tädi Klotilde ja viis ta meeleheitele oma teadaandega.

Jaamaülem ja mina vaatasime teineteist vaikselt ja rumalalt ja ootasime vabastavat „Toilette de Luxe“ korraldajat. — —

Berangere katkestas jutustuse. „Ja siis?“ küsisin ma põnevuse ja uudishimuga.

„Ja siis?“ kordas Berangere ja lasi punase hiirekese hüpata ühe käe pealt teisele. „Kuis õppes juhtumine? Kuis veetsid selle öö?“ küsisin kangekaelselt. „Ei tea,“ vastas Berangere. „Oli väga külm ja meie jalutasime ruumis edasi tagasi, et endid soojendada. Siis hakkasime vestlema. Ma rääkisin temale Lucienist ja tema mulle oma isast, vanast arstist, kes elab La Chaux-de-Fond'is, ja õest, kes olevat tema üteluse järele blond kui põleva lambi leek.

See võrdlus meeldis mulle väga ja kui ma teda vaatlesin, siis näis mulle, et ise on ka sama blond kui põleva lambi leek. Siis rääkisime kirjandusest ja muusikast. Enne sõda olevat ta reisinud Hispaanias ja Saksamaal, olevat lugenud „Nii rääkis Zarathustrat“ ja kiitis Mozarti geeniust. Ma kandsin ette luuletisi ja tema, istudes pesulaual, laulis mulle katkendeid omist lemmik-oopereist. Parajasti laulis ta ühte aariat, kui kolin ukse juures pani meid võpatama.

See oli ruumidekoristaja, kes meid surmani hirmutas ja lävelt meid teraselt silmitses. Meile näis uskumatuna, et kell oli juba 7 hommikul.“

Taas vaikis Berangere. „Ja siis?“ küsisin omakord. „Kui tädi Klotildet olin rahustanud, siis sõitsin Mirvaldi lossi. Krahvinna tuli mulle vastu jääse viisakusega ja teatas, et tema poeg krahv Lucien oleat haigestunud ja kahetseb väga, et tal ei ole au mind isiklikult vastu võtta. Siis tõi krahvinna hulga ajalehti, mis mulle majesteetliku liigutusega edasi andis. Need olid — „Lausanne'i Teataja,“ „Genfi Zurnaal“ ja „Helveetsia“.

Esimene nimetatud ajalehist tõi pool-tõises, pool-nalja toonis „Ühe kihlatu seiklused.“ Teine — enam teravmeelsemalt pani pealkirjaks: „Õnnelik jaamaülem“. Kolmas aga suure rasvase trükiga esiküljel teatas: „Nelipühi idüll...“ ja siin järgnesid kaks tuntud tähte inglise tähestikust.

Lucieni ma enam ei näinud. Tädi kinkis mulle kaelakee 26 pärlist, mis on kunstiteos oma ilult ja väärtuselt. Mis puutub Peugeot'sse, siis ei oskaks ma temaga midagi peale hakata: mul on kõikjal tasuta sõit raudteel.

„Ja nüüd,“ lõpetas Berangere, tehes hiirekesest jälle taskuräti ja pühkides oma erutatud nägu, „ja nüüd ootan ma peatselt kedagi... kedagi, kes võib olla on sama blond kui põleva lambi leek.“

Täida vaid käsku

„Kuid ma arvasin —“ algas masinapreili vaikselt. „Teil pole midagi arvata!“ sähvab šeff. „Teie saate palka selle eest, et sõnasõnalt kirjutate seda, mis teile dikteerin, ilma et ise midagi juure lisaksite või ära jätkasite.“

„Palun!“ ütles masinapreili.

Järgmisel päeval järgmisesisuline kiri esitati šeffile allakirjutamiseks: „Lugupeetud härra Lecht — kirjutage kh-ga, ta on nimelt kadakas ja vihastab enese seaks, kui ta nimi kirjutatakse lihtsa h-ga. Suur saks — isa oli mõisas kutsariks! — Vastuseks Teie lahkele järelepärimisele, mis pagana kuupäevast ta oligi — teatame, et meie terpentiniõli hind oleks: — Kuule Tomson, mis hinna me soolame talle? 55 senti kilo? Teeme 60. Tal nagu nii vähe aimu asjast. Nii siis: hind oleks 60 st kilo franko Teie ladu. Teie lugupeetud tellimist ootama jäädes kõige austusega ja nõnda edasi, taevale tanu. see asi on kaelast ära.“

PÕHJAMAA POIIS

J. O. Curwood'i romaan

„Ei ole. Igakord on ta varjatud paksu looriga, ja et see pole mind just eriliselt huvitanud, olen läinud omateed. Praeguses olukorras... see on siiski teisiti.“

Philip värises kogu kehast. Ta tõusis pikkamisi püsti, võttis palitu ja mütsi, pani võõle revolvri. Ta oli surnukahvatu, kui ta pööras Mac Dougalli poole.

„Oled sa kindel, et täna õhtul see naine on Thorpe'i pool?“

„Vaevalt pool tundi tagasi hiilis ta sinna. Ma nägin seda mändide tagant selgesti.“

„Tuli ta teerada pidi, mis läbib aasa?“

„Jah.“

Philip sammus ukse juurde.

„Lähnen Thorpe'i poole. Ära mind niipea oota,“ ütles ta.

Philip läks nägematult mändide varjus Thorpe'i onni juurde, see oli valgustatud. Ta läks akna juurde. Kui ta kuulis Thorpe'i häält, tungis tal veri näkku. Ta otsustas: kui Jeanne on seal, ta tapab Thorpe'i, kui see on keegi teine naine, ta käsib Thorpe'i jalamaid lahkuda laagrist.

Paar korda kuulis ta Thorpe'i häält ja ta väljakutsuvat naeru. Üks naise hääl vastas talle. Pinevas ootuses möödus kaks tundi. Lõpuks kustutati onnis tuli ja Philip jooksis onni nurga taha.

Kohe avanes uks ja paksu loori mähitud kuju tuli välja ja jooksis kiiresti läbi mändide salga teeraja poole. Philip järgnes talle. Ühel käänakul ta haaras naisel käsivarrest kinni. Naine pööras ringi ja karjatas hirmunult. Philip kargas samm eemale.

„Teie, Jeanne! On see võimalik?“

Ta hääl kärises. Jeanne vaatas silmapilguks talle otsa ja jooksis sõnalausemata kiirelt minema.

Philip ei julenud teda enam peatada. Mõni minut seisis ta seal vaadates Jeanne'ile järele. Siis tuli ta metsaveerele tagasi hoides laskevõimeline revolvril käes. Tal oli hullumeelse pilk, näis, et ta ei säästa kedagi.

Philip sammus Thorpe'i onni poole. Tema ees põgenes keegi ja kadus pimedusse. Philip tõttas talle järele. Vari kadus laagri poe suunas, mis asus mõnekümne sammuga kaugusel Thorpe'i onnist. Jõudes üsna lähedale ta märkas, et see polnud Thorpe.

Varsti nägi ta teist isikut astuvat poodi, Sel korral oli see Thorpe. Philip jäi seisma

8.

ja pani revolvri hõlma alla. Ta nägi nüüd seda isikut, kes oli enne Thorpe'i tulnud, ja ta imestusel polnud piiri, kui ta ära tundis Pierre Coutel'i. Philip taipas kohe, et Pierre oli jälginud Thorpe'i ja oli poodi hiilinud, et teda näha. Philip kargas neile poodi järele.

Ieti ääres seisis Thorpe ja Pierre, viimane kõneles midagi Thorpe'ile, see haaras võõ vahelt revolvri, peaaegu silmapilkselt välkus nuga Pierre'i käes. Korraga käis revolvri pauk ja noa hoop. Haarates käega rinnust vankus Thorpe'i ja langes letile. Pierre pöördus vankudes ringi ja silmas Philipit. Ta silmad hiilgasid, oie tuli ta huulilt ja ta langes Philipi kätele.

Pooltosinat meest kargasid haavatu ligi. Ka Mac Dougall tuli revolver käes.

Pierre lamas liikumatult meelemärkuseta Philipi kätel.

„Äita teda kanda onni, Mac,“ ütles ta.

Ümbritsevate meeste hulgas polnud ühtki Thorpe'i meest.

„Kas Thorpe sai oma palga?“ küsis ta.

„Ta on surnud,“ vastas keegi.

Pierre avas silmad.

„Surnud!“ sosistas ta võidurõõmsalt.

Philip käsutas mehi kanda Thorpe'i surnukeha tema onni, ise kandsid nad Mac Dougalliga haavatud Pierre'i oma onni ja asetasiid voodi. Pierre avas uuesti silmad.

„Härra,“ sosistas ta, „ütelge mulle... ütlege, kas pean surema.“

Mac Dougall, kes oli varemalt õppinud ka arstiteadust, täitis laagris arsti kohustusi. Ta otsis arstimid ja rohud ja avas haavatu riided.

Philip kummardus haavatu, kelle paremast rinnapoolt jooksis veri. Tema südame kohal ta pani tähele medaljoni nahkkattes, mis oli üleni verine.

„Härra, ma palun, ütlege, kas ma suren. On väga tähtis, et avaldan ühe saladuse... mis puutub Jeanne'i, siis kui jätan selle maailma. Surm ei kohuta mind,“ sosistas haavatu.

„Ma töotan seda“ — vastas Philip.

Pierre hingas raskelt. Mac sidus ta haava.

„Kas arvad, et ta sureb,“ päris Philip vähe eemale kutsudes Mac Dougalli.

„Jah! Ma ei näe mingit lootust teda päästa. Kõige rohkem elab ta hommikuni,“ vastas Mac.

Philip nihuats tooli haavatu päästi ligi ja istus. Pierre'i nägu oli liikumatu. Ta silmad näisid selgivat ja hääli oli tugevam.

„Ma tean, et mu tunnid on loetud,“ ütles ta.

„Vaene Pierre! See on nii!“

Metissi külmad sõrmed surusid Philipi kätt, ta silmis oli pehme helk ja ta isegi naeratas.

„See ongi parem, ma olen rahul... Mitu tundi on mul veel aega?“

„Võib olla mõni tund veel, Pierre.“

„Siiski Jumal on mulle armuline! Oleme meie ükski?“ sosistas haige.

„Soovite, et jääksime vaid kahekesi?“

„Jah.“

Philip teatas surija soovi Mac Dougallile ja see läks büroosse.

„Minu lõpp läheneb ja kõik oleks kadunud minuga, kui ma poleks kindel teie tunnetes Jeanne'ile. See teadmine, et kui mind enam pole, hoolitsete teie tema eest, teeb mind rahulikuks. Teie teate ju, et armastan Jeanne'i. See on olnud ja jääb ainukeseks olevuseks, keda jumaldan ja kelle eest on mul kerge surra. Kuigi jääksin ellu, oleks see mulle vaid piin ja kannatus, sest tema tunneb minule ükski sõprust. Minu tunnetest ärge kõnelge kunagi temale. Tean, et armastab ta ainult üht inimest... ja see olete teie!“

Kas kuulis Philip õieti? Ta laskus põlvili haavatu juurde ja silus tema musti juukseid:

„Jah, teda armastan ükski, kuid ma kahtlen vastuarmastuses!“

„Ma püüan teile jutustada kõik. Võib olla olen halvasti toiminud. Otsustage ise. Jeanne jutustas teile lumest leitud lapsest. Seal algasid minu sisemised vastolud. Lugu, mida räägin, jäägu pühaks saladuseks...“

„Ma töotan oma elu juures,“ vastas Philip. Pierre kogus mõne sekundi jõudu.

„Peaaegu kakskümmend aastat tagasi tuli siia lõunast üks mees. Arcambal oli keskealine ja elas lossis oma armastatud kauni naisega. Selle naise pilt ongi pööratud vastu seinale. Mees lõunast oskas võluda seda noort naist. Ühel ööl, kui ta läks, järgnes naine talle kui nõjutult. See murdis jäädavalt Arcambali südame, ta hävitas kõik, mis kuulus sellele naisele ja pööras ta pildi vastu seinale. Kaks aastat hiljem leidsin jahil olles lume seest naise Jeanne'iga... See naine oli toosama naine, kes põgenenud oli... see oli Jeanne'i ema. Ta oli tulnud tagasi Fort de Dieu'sse... kuid surnud seal ukse all. Viisin lapse oma ema juurde, kes oli indiaanlane. Jumaldasime seda last. Surnu matsime kahekesi emaga. Hiljem viisime lapse Fort de Dieu'sse, nagu oleks ta võõras. Päästsime lapse ja päästsime õnnetu Arcambali. Keegi ei teadnud sellest midagi.“

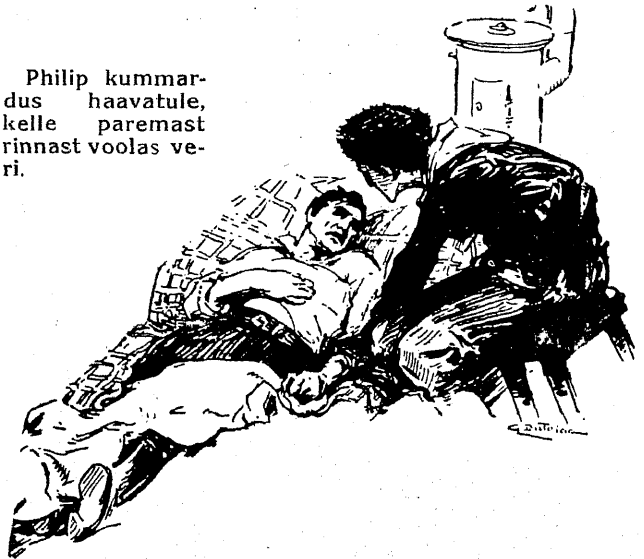
Pierre puhkas, siis küsis:

„Kas talitasime õiglaselt?“

„See oli õilis tegu, Pierre.“

„Kõik oleks jäänudki vaikuse hõlma... iga-vesti... kui mitte poleks tulnud Thorpe... sest see oligi too petis, kes meelitas selle naise... Kui raske on mul kõike seda jutustada... Thorpe tuli siia, et jutustada Jeanne'ile, et tema on ta isa. Ta teadis, et Arcambal on väga rikas ja et Jeanne'il ja minul oli raha küllaldaselt kasutada. Ta pressis meilt raha...“

Philip kumardus haavatu, kelle paremast rinnast voolas veri.

vaikimise eest... Me maksime kõik, mis meil oli, et hoida saladuses kurba tõsiasja... Aju-tiseks saime temast lahti... varsti ilmus ta uuesti... See oligi meie Churchilli sõidu põhjus. Tegin ettepaneku Jeanne'ile, et tapan selle isiku. Ta ei tahtnud kuulda seda. Nüüd on ometigi see teostunud... ja seda väljapressijat pole enam!“

Rõõm asendas kurbuse Philipi hinges. Meeliliigutusest ei suutnud ta väljendada oma tänu surijale. Nad kahekesi ainult vaatasid üksteise silma... ja nad mõistsid üksteist.

„See isik, Thorpe... see ongi lord Fitzhough Lee.“

See oli vapustav uudis. Oli raske otsustada, kumb neist, kas Pierre või Philip, oli kahvatum.

„Just eelmisel õhtul kõnelesin selle bandiidiga, kui oli meie võitlus kaljul. Kes ja miks meile kallale tungiti, meie ei aimanudki. Churchillis kohtasime seda isikut, andsime viimase, mis meil oli... Ta lubas lahkuda, kui ta teostab oma ülesande... see oli hävitada teid. Kuid miks ja missuguste abinõudega, oli meile arusaamatu. Ta hooples Jeanne'i ees sellega, et vaeskestest veel rohkem kohutada. Ta meelitas Jeanne'i oma onni ja käitles teda kui orja. Ta kirjeldas oma saatanlikku plaani, kuis ta teid jälgis ja millal pidid tema palgatud

roimarid teid tapma. Tema oli see, kes omandas teie kirja ja võltsitud teated saatis Mac Dougallile, et jätta laagrit kaitseta... Nii mängis ta alatut mängu Jeanne'iga..."

Veri imbus Pierre'i huulile, ta keha tõmbles kramplikult.

„Jumal! Juua! Andke mulle juua... Ma ei ole veel jõudnud kõneleda kõike..."

Philip tõstis ta kätele, ta toibus veidi ja jätkas nõrga häälega.

„Teie peate aru saama olukorrast... Meie ei võinud teatavaks teha Thorpe'i kavatsusi teile, avaldamata Jeanne'i saladust... Thorpe kavatses riietada oma mehed indiaanlasteks ja homme õhtul teile kallale tungida laagris. Kümne päeva eest meie käisime Jeanne'iga indiaanlaste laagris nende pealiku Cree Sachigo juures, kes isalikult armastab Jeanne'i. Lootuses päästa teid Jeanne'i suutis veenda Sachigot Thorpe'i kavatsuste alatuses ja selgeks teha, et Thorpe süü tahab veeretada indiaanlastele: Sachigo ja tema kolmkümmend meest on peidus mägedes. Kõik on ettevalmistatud: homme pealetungil pidime Sachigole märku andma ja süütama suurel kaljurahnul tule. Sachigo mehed tungivad siis seljatagant kallale Thorpe'i meestele ja hävitavad nad metsas viimseini. Kuhu nad kaovad, ei tea keegi, sest Sachigo oskab pidada saladust.

Kui hargnevad need sündmused, pole mind enam... Tuleriit on valmis ja Jeanne ootab mind legendikul... Teie peate süütama tule-riida... öö saabudes. Keegi ei kahtlustaks. Thorpe on surnud. Teie hoiate... igavesti saladust?"

„Igavesti," vastas Philip.

Mac Dougall astus vaikselt nende tuppa ja tõi mingit segu, mis pidi surijale kergendust tooma, ja läks jällegi.

„See põletab mind. Kas suudan veel jutustada kõik!"

Philip asetas ta uuesti padjale. Haavatu vaikis ja viimast jõudu kokku võttes jutustas edasi:

„Nägin Thorpe'i täna enne lõunat. Ta oli üksi... ta naeris näkku, et oleme naiivsed, kui usume, et ta varsti siit ära läheb. Uuesti palusin Jeanne'ilt luba tappa seda alatut... Jeanne ei nõustunud... Ta läks ka sel ööl uuesti läbirääkimistele. Valvasin onni juures. Nägin teid. Thorpe pilkas mind ja tõukas mind maha. Kui tõusin, oli ta juba kaugel. Järgnesin talle, ma ei suutnud taltsutada enam viha. Teie nägite lõppu. Jutustage seda Jeanne'ile, ta mõistab ja andestab mulle."

„Tahate, saadan Jeanne'ile kedagi järgi?" küsis Philip.

„Ei, härra," vastas Pierre. „Minu praegune seisukord kurvastaks teda liigselt... Teie lähete keskööl minu asemel legendiku ristteele..."

Siis jutustage talle... Homme öösel süüdake tuli."

„Thorpe on surnud, kas tema mehed tungivad temata peale?"

„On teisi isikuid, kelle nimesid ta varjas Jeanne'i eest... need asendavad teda."

„Kes on siis nende bandiitide tõeline juht. Kas teie, Pierre, ei tea enam midagi, olete üelnud kõik?"

„Ei, härra."

„Kas Thorpe tungis teile kallale kaljurahnul?"

„Ei, tal ei oleks mingit kasu minu surmast... ega Jeanne'i röövimisest. Vastupidi."

„Kas Thorpe'il oli kohtamine keleglasi Churchillis?"

„Ma ei tea. Ta peitis end metsas."

Pierrei keha kiskus kokku, käega haaras ta medaljoni ketikesest kinni.

„See asjakene oli Jeanne'i kaelas, kui tema leidsin lumest... Hoidsin ta endal, ta kandis Jeanne'i ema nimetähti. See on minu viimane soov... pange see ja veel midagi Jeanne'ile kuuluvat minule kaasa hauda... Sama puu alla matke mind, kus puhkab Thorpe'i esimene ohver... Nii oleks mu viimane uni magusam..."

Vaevalt suutis Philip hoida nuuksumist tagasi:

„Tema armastab teid sama suure tundega, kui mina teda. Armastage teda teiegi nii..."

Philip nuttis. Suriija oigas veel vaevalt. Ta rabeles istukile, silmad pöördusid akna poole, kust paistis kalju metsa tagant. Piiritu igatus tardus ta silmis.

„Jeanne, Jeanne... sosistas ta veel. „Minu pisike Jeanne."

Siis läbistus rahutus surijja silmist.

„Jeanne, kallid väike... süüta tuli... võib olla Thorpe... muutis kavatsust... süüta täna tuli Jeanne!"

See oli viimane karjatus.

Mac Dougall kargas sisse. Ta kuulas surijja südant, see tuksus veel.

„On ta surnud?" küsis Philip.

„Veel mitte."

„Kas tuleb ta veel meelemärkusele?"

„Võib olla."

„Mac, kallaletung võib tulla täna öösel. Tee korraldus meie meestele. Sina ise tee kõik, mis suudad, et pikendada surijja elu."

Ta läks välja. Tule leek peegeldus kõrgelt kaljult alla järve. Philip jookstes läbi laagri kalju suunas kordas surijja sõnu:

„Jeanne, minu Jeanne... minu väike Jeanne..."

Tulekuma valgusel jooksis Philip hingeldades. Tuli oli süüdanud surnud männi juured ja nüüd võttis terve hiigla puu tuld, heledalt valgustades ümbrust. Viimaks silmas Philip Jeanne'i. Ta hüüdis neiu.

Jeanne pööras imestades ringi. Philip jook-

sis ta juurde. Jeanne oli väsinud ja kahvatu, huuled tõmblesid valusalt, kui ta nägi Philipit.

Philip haaras neiu oma sülelusse ja hoidis teda kõvasti kinni, kartes, et ta muidu ära võiks jooksta:

„Kuulge mind Jeanne! Pierre saatis mind teile järele. Ta ütles mulle kõik... kõik! Midagi ei või meid enam lahutada. Ja ma armastan teid... Jeanne, kallis!“

Jeanne vaatas uskumatult, hirmunult Philipile otsa, ta huuled värisesid, kuid ühtki sõna ei tulnud ta suust.

„Ta ütles mulle kõik, mu väike Jeanne!“ kordas Philip: „ta ütles, sest teadis, et ma teid armastan, ja et...“

Philip ei teadnud, kuidas ütelda Jeanne'ile, mis vahepeal juhtunud. Kuid ta pidi seda tegema. Iga minut oli kallis.

„Jeanne,“ algas ta uuesti: „Pierre jutustas mulle kõik, alates päevast, kui ta teid leidis lumest kuni selle ajani, mil teie isa tuli tagasi teid piinama. Täna juhtus midagi hirmsat laagris. Pierre on haavatud ja tahaks teid näha. Thorpe... on surnud.“

Philip ehmus, nähes milline mõju oli ta sõnadel. Jeanne vajus ta käte vahel kokku, kargas siis kisades püsti.

„Ta... on... surnud?“

„Jah.“

„Ja Pierre tappis ta? Ja Pierre on haavatud?“

„Jah, Pierre on haavatud. Meie peame rututama. Iga minut on kallis.“

„On ta suremas?“

„Ma kardan seda, Jeanne.“

Vaikides sammusid Philip ja Jeanne laagri poole. Varsti jõudsid nad onni, kus lamas haavatu. Mac Dougall nähes neid astuvat tuppa tõusis püsti ja lahkus kikivarvul toast. Haavatu nägi Jeanne'i ja ta peaaegu kustunud silmad löid särama. Neiu põlvitas Pierre'i juurde ja surus haavatu käed oma rinna vastu, siis kummardas ta surija kohale nii lähedale, et paariks minutiks ta juuksed katsid surija näo. Philip seisis liikumatult. Toas valitses jäine vaikus.

Siis tõstis Jeanne pikkamisi pea.

„Philip, jätke meid üksi. Pierre'i ei ole enam.“

Gregson räägib.

Philip kummardas vaikselt ja lahkus toast.

Teises toas ootas teda Gregson. Nähes Philipit ta tõusis püsti ja sammus sõbrale vastu.

„Vabanda, et segan sind sarnasel tunnil,“ lausus ta tasa.

Philip vaatas imestades sõpra. Mis oli ometi juhtunud? Gregsoni näol polnud jälgegi jällelõõnemise rõõmust. Philip sirutas sõbrale käge, kuid see astus kiirelt sammu tagasi:

„Ei, veel mitte. Pean enne sinuga kõnelema.“

Gregsoni külm ja ametlik hää lüüatas Philipit.

„Mis on ometi juhtunud, Greggy?“

„Praegu pole aega pikkadeks seletusteks. Kõneleme kõigest sellest veel hiljem. Praegu tahan vaid, et sa teaksid, miks ma sulle kätt ei ulatanud. Oleme vanad sõbrad, õigemini olime seda. Võib olla muutume nüüd vaenlasteks. Väbemalt olen kindel, et hakkad mind vihkama. Enne kui jatkan, palun, ära kõnele midagi halba Helenest, juhtugu meie vahel mistahes järgnevate minutite jooksul. Ma armastan Helenet ja tema mind samuti. Varsti meie abiellume.“

„Jumal õnnistagu teid, Greggy! Miks peaksin ma sinule kuri olema? Et Helene Brokaw sind armastab? Ära ole ometi lapsik! Suru mu kätt!“

„Oota veel veidi, Phil! Kas said mu kirja kätte? Vist imestasid, et sind niisuguse argpüksina üksi hädaohtu jätsin. Kuid ma ei saanud teisiti. Tol ööl ma läksin otsima Helene Brokaw'd ja siis avastasid ma midagi. Kuid homme... hiljem kõnelen sulle sellest. Praegu ütlen sulle vaid, et isik, kes juhtis kõiki neid intriige siin, kes on vastutav Thorpe'i kuritegude eest... see on...“

„Kes, ütle ometi, kes!“ kiirustas Philip.

„See on Brokaw. Minu pruudi isa.“

„Oled sa hull, Gregson?“

„Kartsin küll, et hullun, kui sellest aru sain, kuid see on siiski nii. Ta kavatses tühistada valitsuselt saadud ajutise kontsessiooni. Thorpe ja tema mehed pidid hävitama laagri ning tapma sinu. Siis oleks aktsionäride raha, see on umbes kuussada tuhat dollarit ilma suurema vaevata jäänud Brokaw' tasku. Kas sa nüüd saad aru, milles asi seisis? Thorpe oli vaid Brokaw' tööriist. Kolm kuud enne oma siiatulekut Brokaw tahtis saata Thorpe'ile lähemaid instruktsioone, et ta aga ei posti ega ühtegi kullerit ei usaldanud, saatis ta oma tütre siia. Helene veetis nädal aega Fort de Dieu's, tuli siis Churchillist läbi, kus teda esimest korda nägin. Laeva kapteniga oli kokku räägitud, see võttis neid öösel enne Churchilli jõudmist pardale.“

Esimeseks hoobiks pidi olema Pierre'i tapmine ja Jeanne'i röövimine. Kõik süü pidi langema muidugi sinu meestle. Sa tõmbasid kriipsu läbi nende plaanist... Phil, tuln siia vaid Helene pärast. Usu mind, Helene ei teadnud kõigest sellest midagi. Kartsin, et ta teeb enesele otsa, kui jutustasin talle, mida ta isa kavatseb. Tuln kohe sinu juurde, kui kuulsin Thorpe'i surmast. Helene nõudis seda. Ta ütles, et ta vaid siis minuga abiellub, kui ma kõik sulle jutustan ja kui sa meile andestad. Mul pole enam palju asjale juurde lisada.

Nõudsin Brokaw'lt, et ta osaltki lunastaks oma süü: ta loobub kõigist oma õigustest teie ühises ettevõttes sinu kasuks, annab sinu kasutada need kuussada tuhat dollarit, paigutab peale selle oma isikliku varanduse, umbes viissada tuhat dollarit, sinu ärisse ja kaob jäädavalt silmapiiirilt. Meie Helenega samuti lahkusime ja sa ei tarvitseks kunagi enam kuulda meie nime.“

Tummalt seisis Philip. Viha, valu, imestus, põlgus võitlesid temas. Mis teha? Kätte maksta? Anda Brokaw kohtu kätte?

Äkki avanes uks ja Jeanne tuli silmad täis pisaraid. Hellalt haaras Philip neiu ümbert kirni ja silitas õrnalt armastatu õhetavaid palgeid.

Gregson vaatas hetke vaikselt pealt, lasi siis pea norgu ja sammus raskelt ukse poole.

Nähes oma sõbra näos ääretut piina ja tundes oma rinna najal Jeanne'i keha, ärkas Philip kaastunne:

„Tom Gregson, mu vana sõber! Kui oled leidnud naise, sama õilsa ja kena, kui see siin, siis õnnistagu sind Jumal! Õnn ja armastus teeb mind suurmeelseks. Mine Helene juurde. Ütle talle, et andestan ja võtan vastu ta isa ettepaneku, ja kui tuled siia tagasi, võta Helene kaasa. Olen kindel, et nad sobivad hästi.“

Medaljoni saladus.

Gregson lahkus.

Vaikselt seisis Philip ja Jeanne ikka üksteise ümbert kinni hoides.

Äkki kostsid väljast püssipaugud.

„Need on indiaanlased! Sachiago!“ sosistas Jeanne: „Unustasin sulle hoopis... Lahing on alanud.“

Mac Dougall tuli jookstes tuppa.

„Sääl metsas on laskmine. Mis see võiks olla?“ küsis ta ärritatult.

„Ma ei tea veel, Mac,“ vastas Philip, „saa da paar meest maad kuulama. Ma viin Jeanne'i Cassidy naise juurde ja otsin su siis üles.“

Laskmine muutus ikka elavamks, kuid vaevalt mõni minut hiljem kostsid ainult veel üksikud paugud ja needki vaibusid pea.

„Lõpuks ometi on see möödas,“ ohkas Philip kergendatult: „ja keegi, isegi Mac Dougall, ei saa kunagi teada, milles asi seisis.“

Nad jõudsid Cassidy onnini.

„Õõbige siin, Jeanne! Homme läheme koos Fort de Dieu'sse.“

„Tahaksin juba täna minna koju. Lubage mul minna. Räägiksin kohe kõik isale, ja kui teie homme tulete, teaks ta juba kõik.“

„Suudolge mind, Jeanne... esimest korda!“

„See pole esimest korda,“ sosistas Jeanne punastades: „Suudlesin teid, kui arvasin, et surete... siis kui päästsite mind kosest...“

Mõni hetk hiljem läks Philip tagasi Mac Dougalli juurde.

„Saatsin vennad Saint Pierre'id luurele,“ teatas Mac Dougall, „mehed arvavad, et need on lihtsalt indiaanlased hirvejahil.“

„Kahtlemata polegi see midagi muud,“ vastas Philip, ühtlasi jutustas ta Mac Dougallile umbes, mis ülesanne oli Thorpe'il.

„Thorpe'i surmaga,“ lõpetas Philip, „on lõppenud ka meie mured. Ei usu, et ta mehed ilma juhita midagi ette võtta julgevad. Nüüd tahaksin anda sulle meeldivama ülesande, kui rõõvlite vastu võitlemine: Jeanne peab veel täna öösel minema Fort de Dieu'sse ja ma palun sind teda saata. Valisin sinu... tean, et oled ustav sõber mulle, Mac... ma armastan Jeanne'i ja abiellun temaga. Mac, sinu ees on kõige õnnelikum inimene ilmas!“

„Ma aimasin seda juba, Phil,“ vastas Mac Dougall naerdes, ulatades sõbrale käe, „seda oli näha su silmadest. Soovin õnne, vana-poiss!“

Veerand tundi hiljem olid Jeanne ja Mac Dougall teel Fort de Dieu'sse.

Philip läks tuppa, kus puhkas Pierre, et teha ettevalmistusi surnu saatmiseks Fort de Dieu'sse.

Pierre'i nägu oli pühalikult rahulik, võib olla isegi õnnelik. Näis, nagu magaks ta ja näeks unes Jeanne'i, kes oli kergendanud ta viimaseid hingetõmbeid, keda ta nii oli armastanud ja kelle eest nüüd surnud. Metissi rinna säras kuld medaljon. Philip silmitses seda lähemalt. Surmav kuul oli põrganud vastu medaljoni ning selle pooleldi avanud. Prao vahelt paistis mingi paberitükk. Mis see võiks olla? Pierre ei olnud kunagi avanud medaljoni, selle võti oli kadunud. Ettevaatlikult tõmbas Philip paberi välja. See oli kiri.

„Kallis Henry,

Jsegi Jumal ei suuda muuta möödunut. Tulin tagasi Teie juurde, armastades Teid rohkem kui kunagi enne. Tulin, et anda Teie meie lapse. See on meie kahe laps. Ta on sündinud pooleteise aasta eest, kuus kuud peale minu lahkumist. Toon ta tagasi lootuses, et ta suudab Teid trööstida. Ma ei taha, et Teie mind näeksite. Panen oma tütre paika, kust Teie ta kindlasti leiute. Kui loete neid ridu... olen juba kustutanud oma süü. Suren Teie lähedal. Ma ei tea, kuidas ja miks ma lahkusin. See pidi olema hullumeelsus.

Andestage mulle!“

Nüüd oli Philipil kõik selge. Oleks ometi Pierre enne avanud medaljoni! Kui palju õnnetusi oleks ta sellega ära hoidnud!

Philip vaatas kella. Nüüd peab ruttama. Philip jättis laagri valvamise ja Pierre'i laiba saatmise Cassidy hooleks, valis omale tallist kiireima hobuse ja kihutas minema Fort de Dieu' sihis.

Jõudes kohale, nägi Philip tuld suures saalis, kus d'Arcambal teda esimest korda vastu võttis. Nüüd sammus Philip jälle sinna.

Fort de Dieu' isand istus suures tugitoolis, hall pea kummargil Jeanne'i poole, kes põlvitas vanakese ees. Nähes Philipit, tõusis d'Arcambal püsti ja ulatas noormehele mõlemad käed:

„Mu poeg! Ole teretulemast!“

„Tulin kiirelt,“ jutustas Philip: „Leidsin Pierre'i kaelast medaljoni seest selle siin...“ Ta ulatas vanakesele kirja.

Üllatunult võttis see koltunud paberi ja hakkas seda huviga lugema. Philip oletas, et

on parem nüüd isa ja tütart jätta kahekesi, ja ta lahkus toast.

Ta läks ruumi, kus oli viibinud juba enne, ruumi, kus oli saladuslik tagurpidi pööratud pilt.

Mõni minut hiljem tuli sinna ka Jeanne oma isaga. Henry d'Acambal'i nägu säras. Pea püsti rind ees sammus ta otse pildi juurde ja pööras selle ringi. Naeratav, õnnelik nägu vaatas sealt vastu. Talle oli andestatud.

Jeanne jooksis Philipi kaenlasse. Pikkamisi pööras vanake ringi, sirutas käed välja ja lausus pühalikult:

„Minu õnnistus olgu teiega, mu lapsed!“
(Löpp)

Järgmises „Romaanis“ algab uus, kuid erakordselt kaasakiskuv, armas ja sündmusterikas romaan „Sind olen igatsenud“, kuulsa romaani kirjaniku Annemarie Landi sulest. Lähemalt sisu kohta käesoleva „Romaani“ kaane viimasel küljel.

Omapärastest inimestest

Omapäraste erakute esiisaks on kreeka tark Diogenes, kes elas vaadis ja jõi puupeekrist. Kuid nähes ühel päeval, et poisikesed jõid jõe ääres peopesast, kinkis ta puupeekri ühele karjusele ja jõi ka seitsaadik peost. Seda ei põhjustanud mitte ihnus, vaid soov võimalikult lihtsalt elada.

Kuid suur osa omapärasteid mehi on ka ihnuskoid. Inglise miljonär Daniel Dancer'ist, kes päris varanduse, mis andis aastas 5000 naela protsente, räägitakse, et ta kandis kolmteistkümne aastat üht ja sama kübarat ja viinaks sugulaste pealekäimisel ostis uue. Ostis selle vanaasjade kauplejalt seitsme shillingi eest ja müüs kohe kümne eest edasi. Kord andis börsil keegi naljahammast talle almust, Dancer oli küll alguses üllatud, kuid pani siis raha punastamata tasku. Samal ajal pani ta 5000-naelalise summa tulutoovalt mängu.

Ta pidas käterätti liigseks luksuseks. Pesi end vaid siis, kui päike paistis, ja lasi päikesekiirtel nägu kuivatada. Muidugi näis talle ka suitsetamine raiskamisena; talle pakutud suitsud korjas ta hoolega ühte karpit ja vahetas siis kaupmehe juures küünla vastu, mis tal väga kaua vastu pidas, sest ta süütas selle vaid magama minnes hetkeks. Tema ainuke sõber, koer „King Robert“, oli kord lammast purenud. Et seda enam ei juhtuks, laskis Dancer küla-

sepal koera hambad lühikeseks viilida.

Kord nädalas laskis Dancer pliidi alla tule teha ja omale 14 suurt kääki valmistada, need ning 3 naela liha olid ta nädalatoiduks.

Keegi tuttav proua kinkis talle kord talvel veini sees keedetud forelle, mis oli Danceri lemmiktoit. Kuid ta oli õhtul juba söönud ja pidi forellid teiseks päevaks jätma. Need olid hommikuks külmetanud, kuid ta ei lasknud neid soojendada, ega seda poleks saanudki teha, sest tuld üldse ahju ei pandud, kuna Dancer soojendas end kogu talve voodis. Ta pani forellid kahe plekkaldreku vahele ja istus ise seninende peal kui forellid olid sulanud ja neid võis süüa.

Kord arvas Dancer, et vanaasjade kaupmees on teda petnud poolteise krossiga vana sargi ostu juures. Ta kaebas kaupmehe kohtusse, ent pidi ise veel kolm shillingit kohtukulu maksma, sest kohtunik ei leidnud kaupmeest süüdi olevat. Seitsaadik Dancer kandis kohtunike peale viha.

Ka vürstide seas on omapärasteid inimesi olnud. Nii oli Philippe Heal, Burgundia hertsogil, imelik viis võraid löbustada. Ehitusmeister Le Voleur seadis ta lossi imelisi mehhanisme, mis aetasid külalised koomilisse olukorda. Galeris seisis kuju, mis iga mööduja veega üle pritis; teine lõi igathte, kes ta lähe-

duste tuli. Suurde peeglist vaatamisel ilmus järsku hari, mis pool nägu mustaks ja pool punaseks tegi. Kes tahtis vanu raamatuid lugeda, sai tahma ja tolmu kaela. Ja kes sellest võluriigist tahtis põgeneda üle tõstesilla, tundis järsku pinda jalge alt kaduvat ja osutus äkki vees.

Daame kohtles ta viisakamalt. Nende jaoks oli ta lasknud selgelt nägija-tõekuulutaja kabinetis sisustada. Kuid kabinetis hakkas järsku müristama, välku lööma, vihma sadama ja daamide põgenemisel kadus põrand jalge alt ja nad kukkusid pehmesse keldrisse. Ihnusest pole selle vürsti juures muidugi juttu.

Kord oli Hamburgis kodanike sõjaväes, mis vastab umbes meie Kaitseväele, liikmeks keegi Kirchoff, kellele harjutamised olid rasked tüsseda keha tõttu. Kõik pidid suvistel õppustel valgeid pükse kandma, Kirchoff tuli aga siniseis kalevpükstes. Ülem saatis ta minema, ja Kirchoff teeskles haiget kuni talveni. Siis ilmus ta õppustele valgeis pükstes, kuna teised olid siniseis. Seekord riidles ülem, ja järgmisele harjutusele ilmus Kirchoff pükstes, millel üks säär oli sinisest kalevist ja teine valgest. Üllatatud ülemusele selletas ta rahulikult, et nii tahtis ta mõlemale õigust jätta.

Need omapärased inimesed ehtisid oma elu sageli naeruväärsusega ja nad ise pidasid endid sangariteks.

Nõiaprotsessid Tallinnas

ja mujal Eestis 300 a. tagasi

Keskaeg on ajastu, mil inimesed kõige rohkem jumalat palusid. Elul polnud siis inimeste silmis omaette väärtust, sest kõik siin ajalikus elus oli petlik ja kuradi ning tema abiliste kätetöö, et inimest eksitada õigelt teelt ja tema eest sulgeda taevauksi. Nii arvas tolle aja inimene ja tegi kõik, et elada jumalameelepärast elu.

Ja ometi on sel ajastul pandud toime kõige rohkem julme tapmisi, ning kõik see sündis jumala nimel.

Õudsema osa selle tumeda aja julmadest vägivalla-tegudest moodustavad kahtlemata kurikuulsad ketseri- ja nõiaprotsessid. Arvati, et kurjad vaimud asuvad esimesel võimalusel inimestesse ja sunnivad siis neid kaasinimestele kurja tegema. Need inimesed, kes end kuradi meelevalle alla andsid, said siis kuradilt üleloomulikke jõude, millede abil suutsid korda saata asju, mida teised inimesed ei suutnud — need olidki nõiad. Keegi ei kahelnud selle juures, et see nii on. See, mille üle meie nüüd naerame ja mida tänapäeval nimetame pimedaks ebausuks, oli tol ajal suur tõde.

Nõidadel oli vaid üks karistus — nad põletati elusalt ära. Sel teel tähti nende hingi päästa. Arvati, et tuleleegid puhastavad nõia hinge patust ja hävitavad kõik sidemed, mis teda köidavad saatanaga.

Palju, lugemata palju oli keskajal ja ka hiljem mitme sajandi kestel Lääne-Euroopas nõiaprotsesse ja inimeste põletamisi. Kerge oli inimest teha nõiaaks. Oli vaid vaja tema peale kaevata, et teda on nähtud nõidumisel või et kaebaja arvates kaebealune on temale või tema loomadele oma salakunstiga kahju teinud, — ja kohe võeti inimene kinni. Muidugi, keegi ei tahtnud ju ennast vabatahtlikult tunnistada nõiaaks, sest igaüks teadis ju väga hästi, mis teda sel puhul ahvardas. Kuid sel ajal teadsid kohtunikud, kuidas inimest panna tunnistama kõike seda, mis just kohtunikele meeldis. See hirmus abinõu oli piina-

mine. Kaebealust piinati seni, kui ta enam ei suutnud kannatada koldaid valusid ja tunnistas enda kõiges süüdi, et aga pääseda piinamisest. Iga kohtu juures oli oma piinakamber ja vilunud piinajad inimesed, kes oskasid piinata nii, et piinatav tundis kõige suuremaid valusid. Kaebealuse piinamist ei peetud sugugi ülekohtuseks teoks, sest arvati, et kurat nõia kehas ei lase teda tött rääkida ega üles tunnistada. Sellepärast tehti kaebealusele võimalikult suuremat valu, et teda nii viisi kuradi meelevalle alt lahti kiskuda ja sundida kõnelema tött. Ja kui siis poolsurnuks piinatud inimene võttis enda peale kõik süü, mis temast arvati, siis mõistis kohus rahuliku südamega ta tulesurma, sest ta ise oli ju kõik üles tunnistanud.

Vanad kohtuprotokollid jutustavad õudse üksikasjalikkusega kohtumõistmist nõidade üle. Mõõdus tume keskaeg, kuid nõidade põletamist jätkati ikka veel. Veel 1629. aastal põletati Genfis kolme kuu jooksul üle 500 nõia. Ka hilisemal ajal on olnud hulgalisi nõidade põletamisi.

Lääne-Euroopast levis nõidade põtamise komme ka meie maale. Nagu näha vanadest kriminaal-protokollidest, oli meie maal 1615. aastal suurem kohtumõistmine nõidade üle. Paines põletati sel aastal juba üksi 9 nõida ära. Ka Ambla kihelkonnas Käreveres peetud nõiakohtuid ja surmatud mitu inimest. Ei olnud lood paremad ka Tallinnas. Toompea lossis on korduvalt nõidade surmaotsuseid tehtud. Vanad aktid kõnelevad, et kaebealuseid väga palju ja halastamatult piinatud. Need avalikud ja julmad tapmised, milliseid teostati suure tseremoniaga, äratasid laiaades rahvahulkades ellu tapmise ja tagakiusamise ihad. Kõikjal hakati nüüd nägema nõidasid ja neid tagakiusama. Peab siiski mainima, et linnakohtud olid nõiaprotsesside vastu palju skeptilisemad kui maa-kohtud. Linnakohtud ei mõistnud inimesi nii kergel käel surma, vaid uurisid asja enne hoolega. Kuid on

ka linnadeski küllalt langetatud surmaotsuseid.

Kuidas Tallinnas kolmesaja aasta eest nõidade peale kohut mõisteti, seda näitavad meile sellest ajast säilinud kohtuprotokollid. Üks nüüsgustest protsessidest oli vanade dokumentide andmetel järgmine:

9. septembril 1616. aastal kaevati Tallinnas kohtusse keegi Saarla külas elutsev talumees nimega Andres. Andres oli Pajopäas ühe talupoja juures sulaseks olnud ja kui ta leivavanem surnud, siis jäänud ta kadunu lese juurde elama. Kaebajaks olnud aga linnamõisa Kautjala mõlder Hans, nähtavasti ka eestlane. Kaebus ise olnud järgmine. Mõlder Hans teinud 24. augustil, mis olnud laupäevane päev, talgud ja kutsunud ümbruskonna talupojad endale appi, et sel kombel oma vilja ruttu kokku panna. Pärast töö lõpetamist kogunenud siis talgulised Hansu juurde, et pärast vaeva nägemist veidi söögi ja märjukese juures rõõmus olla. Teiste talguliste hulgas olnud ka mainitud Andres. Talgurahvas istunud heas meeleolus koos ja peremees pakkunud ohtrasti õlut ringi. Ta läinud, õllekann käes, ka Andrese juurde ja ulatanud temalegi juua. Andres aga ei olevat pakutud õlut vastu võtnud ja käskinud, et antagu kann tema kõrval istujale. Mõlder jälle soovinud, et Andres jooks enne, ja ajanud Andresele kangesti peale. Siis joonudki Andres viimaks suure vastupuiklemise järele, kuid tõusnud pärast joomist kohe püsti ja haaranud Hansu rinnast mõlema käega kinni. Hans võtnud Andrese käed oma rinna küljest ära ja saatnud mehe uksest välja. Ta kaotanud ka selle õlle, mida Andres joonud, välja ja lasknud uue sisse, enne kui jooki läinud edasi teistele talgulistele pakkuma. Nii see seekord jäänudki.

Järgmisel ühapäeval tunnud Hans oma kehas äkki imelikku valu. Keegi nagu oleks tema kehas ümber jooksnud. Kaks päeva kestnud see imeilik tunne. Kesknädalal roninud see valu üles südame juurde ja

hammustanud seal väga kibedasti. Nüüd tulnud Hansul kohe meelde, et Andres oli tema talgude ajal rinnust kinni võtnud. See pannud Hansu kohe kangesti kahtlema. Ta kannatanud valu veel paar päeva ja lasknud siis Andrese enda juurde kutsuda.

„See on sinu töö,“ öelnud Hans Andresele. „Aita nüüd mind, et ma jälle terveks saan.“ Andres vastanud, et Hansul olevat tema arvatel sama haigus, mis tema peremehele. See olevat Hansu õnn, et tema, Andres, nüüd tulnud sinna. Ja lisanud siis juurde: „Kui need asjad su rinnus oleks kasvanud suuremaks, siis poleks sind varsti enam olnud.“ Seda öelnud, asetanud Andres oma käe Hansu rinnale ja tõmmanud neid elukaid, mis ta kõhus möllanud, nagu veidi alla — kõhu poole. Kohe tunnud Hans, et tal hakanud parem. Kolm ööd-päeva olnud siis Andres järjest Hansu juures ja palunud jumalat ning käskinud ka Hansu seda hoolega teha. Neljandal päeval lahkunud Andres Hansu juurest. Algul olnud Hansul päris hea, kuid paari päeva pärast tekkinud jällegi need elavad asjad südame alla ja roninud aina kõrgemale — ikka südame poole. Valud läinud viimaks nii suureks, et Hans kaotanud mõistuse. Ta pidanud jälle ühe inimese saatma Andrese järele. Hansu naine arvanud kohe, et mehe haigus on Andrese süü. Sel silmapilgul, mil Hansu naine selle lause suust välja öelnud, karanud hirmsu valupiste Hansu südamesse. Mees hüpanud kohe voodist välja ja — valud kadunud. Kui siis Andres päralt jõudnud, polnud tal enam midagi teha olnud ja ta läinud kohe jälle minema. Südamevalu olnud nüüd kuni järmise pühapäevani vaiksem, kuid siis hakanud need elavad loomad jälle Hansu südame poole ronima. Mitu päeva kannatanud Hans koledat valu ja saatnud lõpuks uuesti kaks meest: Tõno Jaago ja Rebase Jüri Andrese järele. Kui Andres tuppast astunud, kadunud Hansu valud kohe. Nüüd hakanud Hans Andrest süüdistama, et tema haigus olevat puha tema — Andrese süü. Seda kuuldes tahtnud Andres kohe ära minna ja ajanud vastu, et tema ei olevat Hansule midagi paha teinud. Mõlemad talupojad:

Tõno Jaak ja Rebase Jüri sidunud siis Andrese kinni ja hoidnud teda mitu päeva niiviisi. Siis viinud nad Andrese uuesti Hansu juurde ja sundinud teda haiget hõõruda. Kui Andres seda teinud, tunnud haige, kuidas valus tükk ta rinnust libisenud alla kõhtu. Nüüd pole Hans enam valu tunnud. Ainult söögi ajal olnud tal veidi valus ja ta tunnud, kuidas mingi elus asi kerkinud kõhust südame juurde.

Selline olnud kaebus, mille Hans esitanud kohtule, paludes oma piinajast vastutusele võtta.

Neli tunnistajat kutsuti raekohtu ette, nende hulgas ka need kaks talupoega, kes Hansu soovil mitu korda käisid Andrest kutsumas. Need tunnistajad kinnitasid Hansu juttu ja lisasid veel juurde, et kui nad Andrest kinni võtnud ja teda tahtnud sundida, et ta Hansu terveks teeks, siis nõudnud Andres soola ja võtnud soola hulgast kolm terakest, posinud midagi nende peale ja käskinud siis neid ühes veega haigele juua anda. Hansu naine pole aga sellega nõustunud ja nii jäänudki soolaterad joomata. Kui Andres juba olnud kinni seotud, palunud ta terve öö läbi, et teda viidaks Hansu juurde, ja lubanud haige terveks teha. Öösel tagunud Andres oma peaga nii kõvasti vastu kuuri ust, et see olnud kuulda Kautjala naabritelasse — Simonasse. Hiljem jäänud ta liikumatult lamama — nagu surnu. See pole kestnud aga kuigi kaua, Andres toibunud jällegi varsti.

Kohtu ees ei tahtnud kaebealune tunnistada, et ta Hansu on ära nõidunud. Ta ei öelnud ka mäletavat, et ta Hansul üldse rinnust kinni võtnud, sest ta olnud sel korral kõvasti joobnud.

Andres võtnud küll õigeaks, et ta tunnud Hansul mingi elusa asja rinnus olevat, kuid ta ei olevat seda sugugi allapoole kiskunud, vaid öelnud: „Jumal hoidku sind kõige eest, kuid see haigus võib küll samasugune olla kui minu peremehele.“ Andres polevat kohtu ees ka omaks võtnud, et tema öelnud, et lastagu ta lahti, siis teeb ta Hansu kolme sõnaga terveks. Aga kui see tõesti nii on olnud, siis öelnud Andres seda küll häda pärast, et nii köidikutest vabaks saada. Soolaga olevat

ta küll haiget katsunud terveks teha, kuid ta olevat sellejuures kutsunud abiks kolmainu jumalat ja palunud ave Mariat. Seda õppinud ta oma vanematelt ja sellepärast soovitanudki ta mõldrile soola sisse anda.

Nüüd laskis kohus Hansu ja ta tunnistajad ära vannutada, et nad tõesti kõnelevad puhast tõtt. Kaebealune aga pole enam midagi rääkinud. Siis võtnud kohus appi piinamise, et sel teel kaebealust sundida üles tunnistama. Teda venitatud n.n. põidjakruvidega mitu korda tublisti. Andres kannatanud valud välja ja kinnitanud ikka, et ta olevat süütu. Nüüd pandud tegevusse juba koledamad piinamisinad ja tehtud kaebealusele hirmsaid valusid, et ta oma süü üles tunnistaks. Andres ei ole aga midagi tunnistanud. Kohtunikud arvanud, et kuradi vägi on kaebealuses väga suur ja ei lase teda oma pattu tunnistada. Lõpuks avanud kaebealune siiski oma suu ja rääkinud. Kui tema Pajopääst mõldri talgule läinud, tulnud kaks kassisuurust musta koera tema juurde ja järgnenud temale. Neid nähes teinud tema oma lapsele, kes istunud ta käe peal, ristimärgi ette, et lapsele midagi halba ei juhtuks. Tee peal tulnud temale aga Tõno Jaago poiss vastu, mil koerad kohe ära kadunud.

See tunnistus ei rahuldanud kohtunikke nähtavasti veel ja Andrest piinatud uuesti õige palju. Hirmsa valu sunnil kõnelenud Andres jälle ja täiendanud oma eelmist tunnistust.

Need koerad tulnud temale kuni mõldri aiani järele ja läinud temaga hiljem koguni sissegi. Neid koeri pole peale tema keegi näinud. Toas hüpanud koerad mõldri käe peale ja sealt edasi õlale ja läinud siis mõldri õlle joomise ajal talle suhu nagu rotid.

Edasi tunnistanud Andres, et seda kunsti õppinud ta kellegilt vanamehelt, kelle nimi olnud Mats ja keda tema — Andres — aasta teeninud ning kes nüüd surnud olevat. Selle kunstiga olevat võimalik püüda palju linde. Andres rääkinud ka, kuidas seda nõidust tehtavat. Kõige enne tulevat laps käe peale võtta ja siis kaks korda hütida „Kurlits“. Siis ilmuvat kohe kaks musta koera ja hakkavat hütidjale järele jooksma.

Kui kohus temalt küsis, miks ta tõrkunud Hansu pakutud õlut joomast, vastanud Andres, et kurat keelanud selle temale ära. Kohus ei rahuldunud aga veelgi selle seletusega ja käskis kaebelust jälle ja veel raskemini piinata. Kõik hirmsad piinariistad võetud nüüd tarvitusele ja õnnetu kaotanud mitu korda meelemärguse ja olnud juba rohkem surnud kui elav. Kohtunikkude pealekäimisel tunnistanud ta siis veel, et ta olevat need elusad asjad mõldri südame juurest ära tapnud ja alla kõhtu toonud. Nüüd polevat mõldril vaja neid enam tükil ajal karta. Andres seletanud ka seda, et tema ei olevat ühelegi inimesele kahju teinud ja ei tahtnud seda ka mõldrile teha, kuid kuradid olevat ta selleks üles kihutanud.

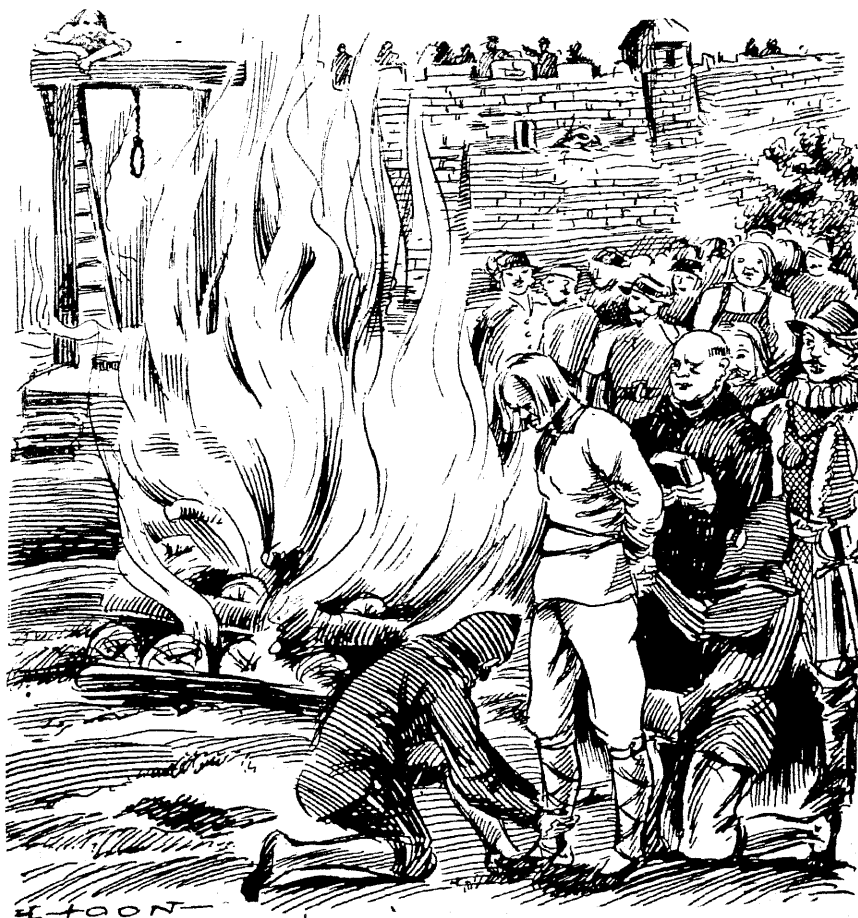
Kohus mõistis selle õnnetu mehe 26. septembril 1616. aastal surma.

Kohtuotsuse protokoll on järgmine:

Anno 1616 26. septembril. Kautjala mõldri kaebuse põhjal ja kaebeluse talupoja Andrese ülestunnistuse alusel on aulikul raekohtul tunnistajaid üle kuulates võimalik olnud otsust teha.

Kaebelune ei tunnistanud, et ta oma peremehe Matsi käest õppinud nõidust, kurje vaime endale ligi tõmmanud ja neid mitu korda iseäraliste märkide abil oma juurde kutsunud ja kõige viimaks 24. augustil kaebajale õllega kuradeid sisse jootnud, mille tagajärjel kaebaja suuri piinu pidanud kannatama. Kaebelune pole neid loomi, keda ta kaebajale sisse nõidunud, mitte ta kehas ära tapnud ega ka tagasi välja kutsunud ning ei taha seda ka tulevikus teha. Sellepärast peab kõrge raekohus ta tulega elavate juurest surnute juurde saatma.“

Nüüd pandi vaese Andrese jalad paku ja ta viidi vangikongi tagasi, kuhu ta jäi järgmise päevani. See oli tal viimane õõ elada. Järgmisel hommikul toodi ta uuesti kohtu ette. Nüüd algas ta surmateekond. See oli väga raske ja häbitav. Surmamõistetud silmad seoti kinni ja ta talutati nii, kinniseotud silmadega, kolm korda ümber turu. Linnarahvale oli nõia hukkamisest juba aegsasti teatatud. Selletõttu oli palju rahvast

kokku tulnud. Tol ajal oli inimene maias avalikke tapmisi vaatama. Need olid rahva poolt koguni väga hinnatud ja oodatud sündmused, nagu meie päevil mõni võõrusetendus, kuhu rahvas jookseb hulgana kokku. Pärast kolmekordset talutamist ümber turu viidi hukatav läbi praeguse Karja tänava Karjavärava kaudu linnast välja. Praeguse kohtupalati hoonel kohal mäenõlvakul oli tol ajal püsti kaak, kus hukati roimareid. Selle kaagi lähedale oli linnatimukas ühes oma abilistega juba varakult enne hukatava päralejõudmist suure hunniku puid ja hagu kokku kannud ja põlema süüdanud. Kui rongkäik hukatavaga lõõmava tuleriida juurde jõudis, seoti õnnetu mees nahkrihmadega käsist ja jalust kinni ja heideti tulle... Leegid sumbutasid varsti õnnetu mehe kohutavad karjatused...

Seda vaatasid kodanikud suure huviga linnavallidelt pealt, sest linnamüürid olid ju hukkamise platsilt vaid kiviviske kaugusel ja selletõttu oli sealt kõik näha.

Niisuguseid nõiaprintsesse oli Tallinnas 300 aasta eest ja ka varem väga mitmeid. Neid oli muidugi rohkem kui meie seda teame, sest suurem osa kohtuprotokolle on läinud kaduma. Siiski peab Tallinna auks ütleva, et Tallinnas surmati vähem inimesi nõidumise pärast kui teistes linnades ja eriti maal. Tallinna raekohus mõistis nii mõnigi kord nõiana kohtusse kaevatud inimese õigeks. Maal seda juba ei juhtunud. Kui seal inimene kord kaevati kohtusse, siis polnud tal enam pääsu. Inimest, keda kahtlustati nõidumises, ei julenud keegi ka kohtus kaitseda, sest siis võis kahtlustus ka tema peale langeda. Kaebelusel oli õigus enda süütuse tõestamiseks nõuda n.n. veeproovi — mis seisis selles, et kaebelune visati seotud kätejallega vette. Kui ta kohe põhja vajus, siis oli ta süütu. Nüüd on need mornid ajad ammu möödunud ja meie aja inimene suudab endale vaevalt kujutada, et selliseid asju juhtunud sajandite eest meie ilusas Tallinnas.

Madu

François de Rive.

Minu reisudel ei ole mulle kunagi midagi iseäralikku juhtunud. Ent suure silmapilgu olen ka mina kord üle elanud. Olin asunud farmerina elama Carolina osariigi lõunapiiril. Lähem küla oli kahe tunni tee kaugusel minu istandustest; ümbruskonnas ei olnud ainsatki inimest, kellega oleksin võinud sõna vahetada. Pidin elama nagu erak, eemal lõbusast seltskonnast, naistest ja selle maailma rõõmudest, mille keskelt, täis seiklusiha, olin siirdunud kaugeisse, tundmatuisse maadesse.

Kaks aastat peale minu väljarändamist tundus mulle, nagu oleks kõik elurõõm minus juba täielikult kustunud...

Seal ühel kaunil kevadpäeval peatusid mitte kaugel minu väljadest kaks võõrast: tubli hollandlane, kes oma naise oli kaasa võtnud.

Meie saime kohe tuttavaks ja varsti sõpradeks. Pärast esimest ühiselt korraldatud lõikust armastasime üksteist kui õed-vennad.

Richard Hosten oli mu uue sõbra nimi. Richard oli suur, tugev mees otsekoheste silmadega. Hela, ta naine, oli üheksateist aastat vana, elav, lapselik naine, kes kirglikult huvitus suurist liblikaist ja läikivaist põrnikaist. Lõunamaa võluv ilu enda lõhnade ja värvidega täitis haiglaste, kummaliste tunnelmatega noore naise lapseliku südame.

Esimene aasta kadus kainemas üksmeeles. Meie igapäevane kokkupuutumine ja ühine loomine sidusid meid sellesse haruldasesse, omakasupüüdmatusse sõprusesse, millist salongide sõprus ei tunne ega saagi tunda. Ent ükskord, erilise kummalise olukorra tõttu, pidin peaaegu saama oma parima sõbra surmavaenlaseks.

Teate, kes oli see, kes päästis meie sõpruse? Madu! Kui ta ei oleks tulnud vahele, oleksin teostanud suure patu, suurima kõigist pattudest.

Hosten oli ühel õhtul oma kõige kaugematele põldudele välja sõitnud, kuhu ta pidi jääma kuni koiduni. Proua Hela aga kartis üksildust, peamiselt küll neegrite vägivalda, kes meelsasti ründasid valgete farme, kui teadsid neis valgeid naisi olevat. Ta palus mind sinna tulla ja teda kaitsta. Loojakul jõudsin oma sõbra majja.

Hela ootas mind aias. Oli üks neid imelisi, aistilisi-lämbeid öid, mis meilt röövivad kaine mõistuse ja meid sageli ahvatlevad vastutustundetuile tegudele.

Kuni keskööni istusime peaaegu tummalt lõhnavate puude all ja kuulatasime omapära-

seid preeria ööhääli. Ja siis ärkas minus uinuv igatsus: vallata naist, kes teeks mu sama õnelikuks nagu see naine siin minu sõbra Hosteni. Meie käed puudutasid üksteist ja ühinesid pikaks kuumaks pigistuseks.

Tasa, nagu rääkides endaga, sosistas Hela:

„See rahu uimastab mind, õhk äritab mind üles, ja ma tahaksin, et keegi minu haaraks enda käte vahele ja mu ära viiks. Kaugele, kaugele siit, tundmatuisse kohtadesse... Oo! ma tunnen, mis on patt! Mõistan teid. Ja ma võin kõik andestada, sest joobnustav õõ on süüdi selles...“

Need kummalised sõnad röövisid minult mõtlemisvõime. Mu huuled otsisid metsiku igatsusega ta suud... ja ta vastas mu suudlusele. Ta ei kaitsenud end ja lasi seda tahtetult sündida, et ta äkitselt enda käte vahele tõmbasin, ta huuli ja silmi suudlustega katkes... Siis haarasin ta käre ja ütlesin:

„Tule, põgeneme!“

Ta oli veidi üllatanud, instinkt avaldas veel temas vastupanu. Ent see kestis vaid mõned hetked. Siis küsis ta tasa:

„Kuhu?“

„Ükskõik kuhu!“ hüüdsin ma. „Tule minuga!.. Me ei tule ial tagasi... Tule! — Tahan seda! Tahan seda!“

Nagu lapse võtsin naise enda kätele ja hakkasin jooksma magusa koormaga, välja pimedasse öösse. Ta vallapääsenud lokid langesid mulle näkku ja ta juuste lõhn röövis muld mõistuse.

Äkki puudutas mu saapa konts mingit libedat asja... Vastikuse värin läbistas mu keha: olin astunud maale!

Liikumatul seisnin seal, võimetu edasi ruttama.

Vaatasin enda ette... samas lasin naise kätele maha libiseda. Öudne hetk oli mu jälle teadvusele äratanud.

Mu saapa valju kontsaga vajutasin maale, kuna ta keha ägedasti peksles ja end ümber mu jala keris. Miski hinna eest ei oleks ma enda jalga tõstnud, sellele vaatamata, et mao keha tõmblemine ümber mu jala mulle tugevat valu sünnitas.

„Tooge malk! Tooge malk!“ karjusin valjusti.

Ent naine oli juba majas, kuhu ta valju kisaga oli põgenenud.

Tulid teenijad joostes ja surmasid mao.

Ma arvan, maailma loomisest peale oli see esimene juhus, kus madu patu ära hoidis.

Hela lamas kolm päeva närvipalavikus. Kui jälle kohtusime, julges ta vaevalt mulle silmi vaadata. See naine kindlasti kordagi enam ei patusta oma mehe vastu! Sest ta oli tunda saanud suurt patust pääsemise õnne.

ÕNNETU KIRI

H. BOESSINK

„Noh, mis sa arvad?“ küsis Oskar.

Fritz, kelle büroos nad istusid, luges kirja terava naise käekirjaga lõpuni ja ütles siis veendunult:

„Muidugi! Sina oled viiskümmend viis, tema ainult kümme aastat noorem. Pealegi tore oluvus! Ja siis veel selle naise raha!“

„Hüva, võtan ettepaneku vastu. Kas võin kohe siin...“

„Aga palun!“ Fritz keeras kirjutuslaua lambi põlema, ulatas paberit.

„Asi on kiire,“ arvas Oskar. „Täna on kolmapäev,“ ja ta kirjutas: „Ei saa ma neljapäeva hommikuks vastust, siis tean, et ei maksa teid õhtusöögile oodata, ja jätan omale käitumisvabaduse.“

„Käitumisvabaduse,“ jatkas Oskar, „see tähendab, et siis võtab ta Rittvitzi!“ „Majori?“ küsis Fritz üllatunult. „Siis kirjuta juba! Kohe! Major on kardetav võistleja.“

Oskar kirjutas. „Nii,“ ütles ta veerand tunni pärast kergendatult hingates. „Nii siis ilmun mina homme tema juurde õhtusöögile! Arvan, et minu jaoks on see väga hülgav partii!“ Ta kleepis ümbriku kinni.

„Oled tõeline õnneseen, Oskar. Kuid katsu, et sa ruttu jaama lähed, rong väljub kümne minuti pärast!“

„Tuhat ja tulime!“ ütles Oskar taskukella võttes ja mütsi pähe pannes. „Telefoneeri, et auto tuleks! Kuid mis teen ma nüüd kirjaga? See peab tingimata täna õhtul siin linnas postkasti lastama!“

„Anna kiri siia, panen margi peale, käskjalg läheb veel postile!“

„Ole nii hea!“ ütles Oskar. „Kuid mõtle ka sellele, et sest kirjast oleneb palju --- see on väga tähtis kiri ---“

„Muidugi!“ rahustas Fritz. „Jäta see minu hoolde! Head edu!“

„Kes see oli?“ küsis proua

Helme, kes, valmis väljaminekuks, veel kord astus mehe juurde büroosse.

„Oskar!“ vastas mees. „Suur uudis — kuid praegu alles salajane! Tegi proua Gelderman-nile abieluettepaneku --- Sellest saab alles lugu!“

Helma silmad särasid uudishimust.

„Lähed sa välja?“ küsis mees.

„Ja, Alice'i juure.“

„Jala?“

„Jah!“

„Siis möödud sa ju ka kirjakastist; ole nii hea, viska kiri kasti! Kuid vaata, et sa teda ei kaota! See on tähtis kiri!“

Helma võttis kirja ja hoidis seda vastu valgust.

„Kahjuks läbipaistmatu,“ kahtetses teda mees.

„Noh! Nägemiseni!“ Naine suudles Fritzit ja lahkus.

„Ära unusta kirja!“ karjus mees veel talle järele.

„Ei!“ —

Sõbrannade näod õhetasid teest ja vestlusest.

„Kell on juba kuus!“ hüüdis Helma ehmunult, kuuldes kella löövet. „Armas, raiskan ju tõesti aega! Minu mees ootab!“

Helma tõusis ruttu ja võttis oma käsitasku.

„Sa kaotad midagi,“ ütles Alice, kummardus ja tõstis üles ühe kirja.

„Armas taevas! Oskari kiri! Ja see oli nii kiire!“

„Anna siia,“ ütles Alice „mina võin ju --- postkast on ligidal ---“

„Tahad sa? Oled ju päris im- gel! Kuid ära unusta --- see on kiri, millest väga palju oleneb.“

„Ei --- ei,“ kinnitas Alice, „lasen ta isiklikult kasti. Nägemiseni, Helma; tervita oma meest!“

Sõbrannad suudlesid, astusid uksele. „Sealt tuleb sinu tramm --- ruttu!“

Helma jõudis veel trammile, viipas sealt ja hüüdis: „Kiri!“

„Jaa --- jaa --- jaa!“ naeris Alice, sules ukse ja tahtis tuppa minna — seal ütles teenija: „Beebi küsib, kas ema ei tuleks vaatama?...“

„Mis seal siis on?“

„Pojake ehitas nii ilusa maja pakukudest.“

„Oo-jaa, siis pean küll vaatama!“

Naeris ja järgnes teenijale lastetuppa.

Gustav, Alice'i mees tõusis sel õhtul pärast teise klaasi tee joomist, haigutas natuke ja ütles: „Noh, naisuke, pean koosolekule minema --- on juba aeg --- pool üheksa!“

„Jääd sa kauaks?“

Mees kehitas õlgu: „Ära oota mind! Kõik aktsionäärid esitavad rumalaid küsimusi ja pärast lõppu väike õhtueine!“

„Noh siis tean küllalt!“ ütles Alice.

„Olles juhataja vihmavarjude vabrikus, mis juba kolm aastat töötab kahjuga, peab tõesti --- ah, olgu --- Nägemiseni, kallid!“

Gustav suudles naist juustele. Kuid maine oli pahane. Mees pöördus, naeris natuke sunnitult ja kehitas õlgu.

„Mis siis see on?“ küsis ta puhveti juurde astudes. „Kiri --- proua Geldermannile --- kellalt see siis on?“

Alice tõusis ehmunult: „On siis kiri alles siin? Oo, kui hirmus! Pidin Helma asemel selle kasti viskama ---“

„Nii,“ ütles mees naerdes, rõõmus teise teemi üle. „Siis pean mina ta kaasa võtma, eks?“

„Jaa, ning viska kohe kirjakasti! Kohe! See olla kiri, millest väga palju oleneb! Gustav --- ära unusta!“

„Vaid naised unustavad. Kuid aita nüüd mul mantel selga, ole hea!“

Vastu hommikut rääkis Gustav veel oma kahe sõbraga, Vellmanni ja Heidebrinkiga, kuidas kahjudega töötava vihmavarjude vabriku tulu tõsta,

kas uut värsket kapitali juurde meelitada või — otsides oma paberite vahelt aruannet, kuid leidis ühe kirja. Vanne libises ta huultilt.

„Kiire?“ küsis Vellmann, kellele kelner tõi juba riided.

„Jaa, pagana pihta! Pidin ta juba eile õhtul --- Selline ---“

„Pea ta kaasa võtma?“ küsis Vellmann.

„Kui sa oled nii hea ---! Pagan, kui mu naine seda teada saab!“

„Noh, lugu pole nii hull! Pole vaja lihtsalt ütelda!“ soovitas Vellmann. „Ja koergi ei haugu selle üle.“

„Kuid kas siin ei unusta ehk kirja?“ küsis Heidebrink.

Gustav vannutas lahkujat: „Inimlaps, mõtle sellele, see olla kiri, millest hiiglapalju ole- nevat!“

„Unustamine on võimatu,“ ütles Vellmann ja läks.

Kannatades kassiahastust vihmavarjude-vabriku „Veeuputuse“ eilse banketi tõttu, sammas Vellmann baari pead parandama, sest täna õhtul oli ühe teise aktsiaseltsi banketti, ühe kõrgema ametniku lahku- mise puhul.

Vellmann kohtas baaris oma sõpra Oskarit, kes jäi konjakit.

„Tere -- tere --- tere!“ ütles Vellmann ja laskus toolile. „Mulle ka üks konjak, ruttu, mul on kiire. Mis on siis lahti, Oskar? Oled nii pidulikult riie- tatud!“

Oskar muigas ja seletas: „Olen õhtusöögil palutud!“

„Mina ka!“ oigas Vellmann. „Kuid ma pole nii pidulik!“ Ja ta tühjendas oma konjakiklaasi.

„Äriasjus?“ küsis Oskar.

„Muidugi, inimene --- ikka äriasjus! Ma ei saanud muud teha kui süüa, süüa, süüa! Ja juua! Veel üks konjak! Kuid üht tean kindlasti: peaks ma veel kord siia ilma sündima, siis ei vali ma praegust elukut- set! Käib siin kell ka õieti?“ küsis, juues kohe ära ka äsja- toodud teise klaasi konjakit.

Oskar tõusis, see lobisemine tegi ta närviliseks.

„Jaa, mina pean ka minema,“ ütles Vellmann. „Tuled sa kaasa? Kuhu sa lähed?“

„Zoose --- võtan auto!“

„Tore --- siis sõidan sinuga Tivolini.“

Oskar nõustus ohates, lastes Vellmanni autosse istuda.

„Mis sa otsid?“ küsis ta, nähes Vellmanni taskuis kobavat.

„Minu kõne! Pean kõnet pi- dama! Kusta mul on? --- Oota, siin võib olla ---“

Vellmann tõmbas terve hun- niku pabereid taskust, soris sobivat otsides.

„Halastus!“ oigas järsku.

„Kiri! Olen tõesti unustanud ta kasti visata! Tuhat ja tuline ---!“

„Tähtis kiri?“ küsis Oskar huvita, nii kõne jatkuks.

„Jah, üks kiri, mille pidin kir- jakasti viskama! Rumal lugu! Mis nüüd temaga teen? Sel- line ---“ Vellmann oli punane pahameelest.

„Pea mina ta kasti viska- ma?“ küsis Oskar heatahtli- kult. „Möödum kirjakestist!“

„Tabad sa? Kuid ära unusta teda! See olla kiri, millest hiig- lapalju oleneb.“

„Ei --- ei,“ kinnitas Oskar, „võid kindel olla!“ Võttis kir- ja, kuna ta mõtted mujal viibi- sid, ja pani tasku.

Auto peatus: Tivoli. Vell- mann astus sõidukist ja Oskar sõitis edasi, viimaks ometi ük- si. Ta süda hakkas peksma. „Arvan, oled vist armunud, va- napoiss,“ oli Fritz eile pilka- valt ütelnud. Tõesti... ta pol- nud just mõtelnud --- sel naisel olid nii ilusad silmad --- ja muidugi raha ka --- Kui nüüd arvata, et viie minuti pärast ---

Haa, major Rittvitz --- Kaas- võistleja? Naised hindavad tei- si omadusi --- sõdurid pole enam üldse moes ---

Auto keeras ümber nurga --- seal oli selle naise maja! Pea- aegu palee!

Teener Johann avas ukse. Ta olekust väljendus imestus, kui ta nägi Oskarit nii ruttu ja kindlalt sisse astuvat. Ta ei aidanud ka võõral riideid ma- ha võtta. Nohh?

„Härra ---?“ küsis teener.

„Mina --- mina tulen õhtu- söögile!“ ütles Oskar imestu- nult. Võttis kindad käest, pa- ni nad tasku ja tundis kirja krabisevat.

„Õhtusöögil?“ imestas tee- ner. „Armuline proua istub juba lauas --- ma ei teadnud, et veel üks võõras ---“

„Veel üks võõras?“ kordas Oskar, masinlikult kirja tas- kust tõmmates ja mõtteult käes keerutades. „Kes on siis veel lauas?“

„Major Rittvitz!“ ütles tee- ner.

„Ritt ---?“ kogeles Oskar, üllatunult teenrile vaadates. Seal langes ta pilk järsku kir- jale, millist närviliselt keerutas, ja ta luges aadressi.

„Mis?“ karjus ta „Minu ki- ri?! Minu --- kuidas on see võimalik? Minu kiri! Minu ene- se kiri!“

Oskar vibutas kirja õhus ja keeras kannal ringi. Johann ke- hitas õlgu ja sules ta järel ukse.

„Aga Liina!“ hüüab proua ehmu- nult. „Saalis toolidel on paks tol- mu kord. Millest see tuleb?“

„See tuleb sellest, armuline proua, et meil pole enam hulk aega olnud pidu.“

Neeger on kohtus. Kohtunik kü- sib temalt enne asjaarutamist:

„Kas teie teate ka, mis teiega siis sünnib, kui teie valetate?“

„Jah,“ noogutas must mees õne- tult pead. „Siis lähen ma põrgu ja põlen igaveses tules.“

„Täiesti õige,“ nõustub kohtunik. „Kuid mis saab teist siis, kui te kõnelete tõtt?“

„Siis kaotan ma protsessi,“ hädal- dab neeger.

Väljaandja Jakob Loosalu.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48. „Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastast 3 kr., aastast 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut. J. & A. Paalmani trükk. Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

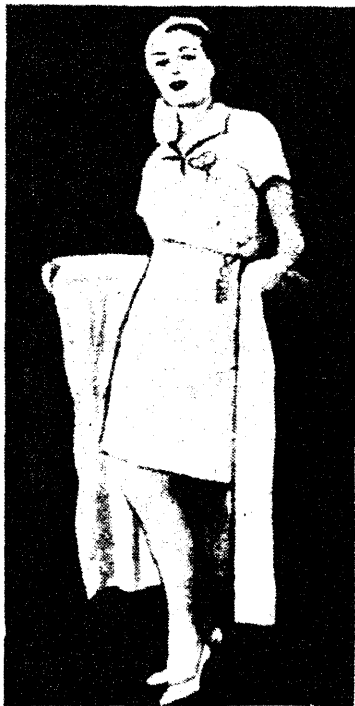
Linane riie moe favoriidiks

Tekstiiltööstuse primitiivseim ja ühtlasi raffineeritum saavutus lina on käesoleval kevadel kujunenud moe favoriidiks. See ei tulnud ootamatult, kuna linase riide harrastajaid on juba varemalt olnud külla'daselt. Omaajal kasutati karedat linast isegi naise aluspesuna, kuna rikkamad kandsid peent linabatisti.

Tänavu kevadel lina tarvitamisviis on põhilikult erinev endisaegade kommetest. Mitme aasta jooksul oli lina ebamoodne kuni nüüd osavad tekstiileritendlased leiutasid selle uusi kujusid ja uusi ülesandeid.

Mõni aeg tagasi kerkis linane riie päevakorrade fantaasiaküllaste mööblikatetena. Juba siis võis märgata, kui pehmeid ja õrna värvivarjundeid võis see materjal kujundada, kui võrd mitmekesine võis see olla karedusest ja koelt. Nüüd on lina omandanud elegantse materjali kuulsuse.

Pariisi ateljeedes omab lina materjalina kleitidele ja kostüümidele esikohta. Seal leidub karedast ja raskest kuni siidpehmete kangaseni, sealjuures võib linast komplekti tarvitada nii spordiks kui ka peeneks peajelõuna kleidiks, ka õhtu ansambli loomulikku värvi linasest ja ekstravagantseid tualette mustast lina-st. kannavad daamid suvel

Linane kaheosaline tenniskomplekt, koosnev lühikesest pükskleidist ja nõõbitavast küvest.

Arvestades lina mitmekesi eid tarvitamise võimalusi ja asjaolu, et materjal saadakse kodumaalt, võiks ka meie n.n. moesalongidel soovitada pöörduda ebakodumaistelt siidimaterjalidelt linase riide juurde. Lina uuestisünd daami rõivastuse tähtsa tegurina väärts ka meil tähelepanu.

Villane domineerib mantlites

Kuumusest hoolimata — selline nähe on pealegi kiirelt möödunud — pööratakse Pariisi salongides tähelepanu suviste pealisriietele. Isegi kleitides hoitakse alal mõningaid talve parandusi. Nii näeme suletud kaeluseid. Mantlid valmistatakse kergesti, impränjeeritud villast ning nad omavad uudsusena dekoratiivset kapusooni, munkade rüüst laenatud idee kehastust. Ka see on tagasi-pöörmine emade aegadesse. Oma ajal olid sellised kapusoonidega mantlid vihmastel ilmadel eelistatud rõivastis. Tol ajal kanti neid ainult tumedais värves, kuid Patou serveerib neid praegu säravamais varjundeis, alates lumivalgest kuni kõigi vikerkaare värvideni.

Pariisi ateljeed on asunud villase riide silmanähtavale celistamisele. On leiutatud villaseid kangaid, mis näivad linastena, puuvillastena ja isegi siidina. Seega osutub neid ka karmine suvel täiesti võimalikuks; neil on pealegi see pluss, et äkiliste ilmu muutuste puhul on likvideeritud suvel nii kardetav külmetamise hädakoht. Kergeid villaseid riideid kantakse ju isegi troopikas.

Pariis on asetanud villaste arsambli eelistatud värviks halli, kuigi heledad kevadvärvid — näiteks ab-sinthroheline ja lavendelsinine — omavad küllaldaselt poolehoidu.

Riidesortidest on ekstravagantseim uudsus „tissu pecari“, seana imitatsioon, millest valmistatakse vihmamantleid mustade nõõpidega ja musta tikandgarnituuriga. Selline mantel on niivõrd elegantne, et seda võib kanda ka ilusail ilmadel. Uusim vihmaansambel sisaldab impränjeeritud riidet kune ja puuhäsa keebi kapusooniga.

Õhtumantlina on säilinud endiselt must villane mantel. Lihtsa ja tagasihoidliku lõikega, ilma võõta ja ülevalt suletud lehviga ehk garnituuriga kergest nahast. Isegi püks on püsinud moes väikeste jakikeste ja keepide näol.

Peakatteist

Tagasipööratud äärega kübarad tunduvad esialgu võõrastavatena, kuna jätvad liiga vabaks lauba. Daamide encepettek valmistatakse lauba kattaks väikeid loorikesi, mis ulatuvad vaevalt silmakulmudeni ja kujutakse haruldase peenest s'iidist. Kusjuures sarnaseid loore ei kanta tihedalt näo vastas, vaid kergelt vältides langevalt, mis annab näole kauni ja õrna raamistikku.

Salli ja kübara kooskõla serveeritakse uuel ja maitsekal kujul, mis jätab eriti suured võimalused isiksuse-

le. Nimeit kasutades lillemaustrilist salli kantakse sinna juure salli põhivärvis kübarat, ilustatud õitega, mis kooskõlas salli mustri värvi ja kujuga; mida suurem kooskõla, seda tugevam mõju.

Uute kübarate juures leiavad ilunõelad eriti rohkesti kasutamist. Tervitatakse enamjaolt lihtsaid, kuid maitsekal ja kunstipäraselt väljatöötatud kujusid metallist, kristallist ja puust.

Nagu näha, on nüüdne aeg naisele suurte võimaluste ajastu. Naiselik-kuse triumf ei avaldu üks rõivastuses, vaid ka tagasipöördumises endiseaja allfõüridele ehtimise alal.

Järgmises „Romaanis“

algava uue romaani

sisu kohta olgu tähendatud, et see romaan on üks neid haruldusi, mida lugejaskond alaliselt otsib, kuid väga harva leiab.

Meie uue romaani autoriks on lugejate poolt juba eriliselt armastatud Annemarie Land, kelle sulest ilmus alles hiljuti „Uudislehes“ romaan „Finult sina“. Tähendatud romaanist olid lugejad niivõrd vaimustatud, et pärast tuhandet lugejaist pöördusid toime-tuse poole küll isiklikult, küll kirjalikult soovides saada esimesi lehti, kus oli romaani algus. Kuid nende tuhandete soovid jäid rahuldamata, sest lehed olid müüdud viimseni läbi.

Nüüd — järgmises „Romaanis“ algav romaan „Sind olen otsinud“, annab jällegi võimaluse lugejatele põnevusega jälgida kehvast perekonnast pärit noore neiu rasket võitlust petise nooremehega, kes teda püüab enda võrku tõmmata, selle tagajärei peab neiu lähkuma senisest teenistuskohast ja tulevik paistab õige tumedana. Kõik see sünnib südamesse tungivate stseenide saatel, sest sama naistevõrgutaja nooremehe kaasas astub romaanis sündmustikku veel ühe suure kaubamaja direktori abikaasa — pimestavalt ilus daam. Sündmustik, mis seotud meresõitudega luksusaarikutel hiilgavas ümbruses, mängukasiinodega, tähtsate meeste perekonna-draamadega ja kehvade inimeste koduse elu idülliga — kõige selle keskel aga romaani peategelane lihtne Ulla Kemp, hiilgav suurilma daam ja kelm juhusteotsija noormees — kujuneb niivõrd pimevaks, et lugejad on sunnitud hinge kinni pidades jälgima romaani käiku. Harva juhtub midagi sellesarnast.

Palume „Romaani“ lugejaid hooliga jälgida seda romaani algusest peale ja soovitada kõigile oma tuttavatele lugeda nüüdsest alates tingimata ajakirja „Romaani“.

Praegu on kohane aeg tellida „Romaani“ 1. juunist (esimeses juunikuu numbris algab see põnev romaan), kuid võib tellida ka veel käesoleva aasta algusest, sest kõik ilmunud numbrid saadetakse järele. „Romaan“, ilmudes 2 korda kuus, maksab tellides 50 senti kuus. Tellimisi võtavad vastu postiasutused ja talitus Tallinnas, Rataskaevu tän. 9.

MIS SEE ON ?

Eesti rahvamõistatusi. Väljavõtteid rahvaluule kogudest. Arvake, mida nad tähendavad.

1. Murrab pead, aga ei murrata; kui magad, siis murrab, oled erk, siis murrad murdja?

2. Suurem kui sitikas, vähem kui varblane ja enam auke kui kuningakojal?

3. Noor olen, nooreks jään, vana olen, vanaks jään, kuidas olen nõnda jään?

4. Öösel angerjas, päeval tõrrevita?

5. Pada keeb metsas, ei ole puud ega tuld all?

6. Kuningas kõndimas, käskjalad ees karjumas?

7. Siga sees, lina taga, ümber puu, läbi veise?

8. Surnu matub elavat?

9. Poole aastane poisike kale kasukas beljas?

10. Mees käib mõõda talu, lihava gon pea peal, katsuda ei anna kellegile?

11. Aed all, teine peal, libe kala keemel?

12. Alt haljas jänes, pealt küüarakas rebane?

13. Üks sõõb alati, teine joob täitmata, kolmas jookseb maailma otsani, neljas laulab häälita?

14. Neli sulast saunas, peremees parail?

Kes mõistab? Vastused saata hiljemalt 2. juuniks s.a. ühes lahendus-kupongiga.

„Jutulehes“ algab uus põnev romaan „Kuu aega printsess“

Jälgige „Jutulehte“. Hind 10 senti. Tellides 45 s. kuus.